

“Rabitəbank” ASC

**31 dekabr 2019-cu il tarixində
tamamlanan il üzrə
Maliyyə Hesabatları**

Mündəricat

Müstəqil auditorların hesabatı.....	3
Mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat.....	6
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat.....	7
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat.....	8
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	9
Maliyyə hesabatlarına dair qeydlər	
1. Giriş.....	10
2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsasları.....	11
3. Əsas uçot siyasətləri.....	13
4. Xalis faiz gəliri.....	26
5. Haqq və komissiya gəliri.....	26
6. Haqq və komissiya xərci	27
7. Amortizasiya edilmiş döyerdə qiymətləndirilən maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması zamanı zərər	27
8. Dəyərsizləşmə üzrə bərpa (zərərlər).....	28
9. İşçi heyəti xərcləri.....	28
10. Sair ümumi inzibati xərclər	28
11. Mənfəət vergisi xərci.....	29
12. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri.....	30
13. İnvestisiya qiymətli kağızları	31
14. Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	32
15. Müştərilərə verilmiş kreditlər.....	33
16. Satış üçün saxlanılan aktivlər.....	46
17. Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər.....	47
18. Sair aktivlər	48
19. Bank depozitləri və qalıqları	48
20. Müştərilərin cari hesabları və depozitləri.....	49
21. Sair borc öhdəlikləri və subordinasiya borc öhdəlikləri.....	49
22. Sair öhdəliklər	51
23. Nizamnamə kapitalı və ehtiyatlar.....	51
24. Səqment üzrə təhlil.....	52
25. Risklərin idarə edilməsi, korporativ idarəçilik və daxili nəzarət.....	55
26. Kapitalın idarə edilməsi	72
27. Kreditlə əlaqəli öhdəliklər.....	74
28. İcarələr	74
29. Şərti öhdəliklər	75
30. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar.....	76
30. Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri: ədalətli dəyərlər və uçot təsnifatları.....	79
31. Hesabat dövründən sonra baş vermiş hadisələr.....	82

“KPMG Audit Azərbaycan” MMC
Port Baku Cənub qüllələri,
12-ci mərtəbə, Neftçilər prospekti, 153, Bakı,
AZ1010, Azərbaycan
Telefon +994 (12) 404 8910/11
Faks +994 (12) 404 8914
Internet www.kpmg.az

Müstəqil Auditorların Hesabatı

“Rabitəbank” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Səhmdarlarına və Müşahidə Şurasına

Rəy

Biz “Rabitəbank” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin (“Bank”) 31 dekabr 2019-cu il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesablardan, eləcə də əsas mühasibat uçotu siyasətləri və sair izahedici məlumatları əhatə edən qeydlərdən ibarət olan maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim rəyimizə görə, əlavə edilən maliyyə hesabatları bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından, Bankın 31 dekabr 2019-cu il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

Rəy üçün əsas

Biz audit yoxlamasını Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun aparmışıq. Həmin standartlara əsasən bizim məsuliyyətimiz hesabatımızın “Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorların məsuliyyəti” bölməsində təqdim edilir. Biz Peşəkar Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Məcəlləsinə (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları ilə birlikdə) və Azərbaycan Respublikasında maliyyə hesabatlarının auditinə tətbiq olunan etik tələblərə əsasən Bankdan müstəqillik və bu tələblər və Beynəlxalq Etika Məcəlləsi üzrə digər etik öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Əsas audit məsələləri

Əsas audit məsələləri bizim peşəkar mühakiməmizə görə cari dövr üzrə maliyyə hesabatlarının auditı zamanı ən əhəmiyyətli saydığımız məsələlərdir. Bu məsələlərə bütövlükdə maliyyə hesabatlarının auditı kontekstində və bununla bağlı rəyimizin formalaşdırılması çərçivəsində baxılmışdır. Biz bu məsələlərlə bağlı ayrıca rəy bildirmirik.

Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə zərər ehtiyatı

Maliyyə hesabatlarına dair 15-ci qeydə baxmanız xahiş olunur.

Əsas audit məsələsi	Audit zamanı məsələyə yanaşmamız
Müştərilərə verilmiş kreditlər aktivlərin 48%-ni təşkil edir və gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyat çıxılmaqla təqdim olunmuşdur. Ehtiyat mütəmadi olaraq qiymətləndirilir və irəli sürülən fərziyyələrə həssasdır. Gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi rəhbərlikdən defolt ehtimalını, defolt zamanı gözlənilən riski və zərəri müəyyən etmək üçün tarixi məlumatı, mövcud iqtisadi vəziyyəti və əldə olan proqnoz məlumatı nəzərə almaqla, əhəmiyyətli mühakimələr yürütməyi və qiymətləndirmə üsulları tətbiq etməyi tələb edir. Maliyyə aktivləri üzrə gözlənilən kredit zərərlərinin fərdi qaydada hesablanması borcalanların cari və perspektivdə maliyyə nəticələrini və girovun dəyərini nəzərə alaraq gözlənilən gələcək pul axınlarının senari əsasında təhlilini tələb edir. Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat Bankın maliyyə vəziyyəti üçün qalıqların əhəmiyyətliliyi baxımından, eləcə də MHBS 9 "Maliyyə alətləri" standartına əsasən gözlənilən kredit zərərlərinin hesablanması mürəkkəbliyinə və subyektivliyinə görə əsas audit məsələsidir.	Biz Bankın gözlənilən kredit zərərlərinin hesablanması ilə əlaqədar tətbiq etdiyi metodologiya və siyasətlərinin əsas aspektlərini MHBS 9 "Maliyyə alətləri" standartının tələblərinə uyğunluğu baxımından təhlil etmək üçün maliyyə risklərinin idarə edilməsi üzrə mütəxəssislərimizi cəlb etdik. Gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyatın hesablanması zamanı rəhbərliyin irəli sürdüyü peşəkar mühakimə və fərziyyələrin münasibliyini təhlil etmək üçün biz aşağıdakı prosedurları həyata keçirdik: Gözlənilən kredit zərərlərində mümkün dəyişikliklər maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərə bilən hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər üçün, biz maliyyə və qeyri-maliyyə məlumatını, Bankın tətbiq etdiyi fərziyyə və peşəkar mühakimələri təhlil edərək Bankın müvafiq mərhələləri düzgün təyin edib-etmədiyini yoxladıq. Hüquqi şəxslərə verilmiş kredit nümunələri üzrə defolt ehtimalı, defolt zamanı zərər (LGD) və defolt zamanı riskə məruz qalan məbləğin (EAD) hesablanmasında istifadə olunan verilənlərin dəqiqliyini yoxladıq. Hüquqi şəxslərə verilmiş 3-cü mərhələ kredit nümunələri üzrə gözlənilən kredit zərərlərinin fərdi qaydada hesablandığı hallarda Bankın gələcək pul vəsaitlərini proqnozlaşdırması, o cümlədən realizasiya edilə bilən girovun satışı üzrə gözlənilən daxilolmalar və gözlənilən realizasiya şərtləri üçün irəli sürdüyü fərziyyələri öz biliklərimizə və açıq məlumata əsasən qiymətləndirdik. Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər üzrə defolt ehtimalı, defolt zamanı zərər (LGD) və defolt zamanı riskə məruz qalan məbləğin (EAD) hesablanmasında, müvafiq sistemlərdə ge-

	cikdirmə hallarının və borcların ödənilməsinin vaxtında əks etdirilməsində və kreditlərin müvafiq mərhələlərə aid edilməsində istifadə olunan verilənləri yoxladıq. Biz hər nümunə üçün dəstəkləyici sənədləri verilənlərlə uzlaşdırdıq. Həmçinin biz maliyyə hesabatlarındakı açıqlamaların Bankın kredit riskinə məruz qalan məbləğlərini düzgün əks etdirdiyini yoxladıq.
--	--

Maliyyə hesabatlarına görə rəhbərliyin və idarəetməyə məsul şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının MHBS-ə uyğun hazırlanmasına və düzgün təqdimatına, dələduzluk və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflərin müşahidə olunmadığı maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün öz qənaətinə əsasən zəruri saydığı daxili nəzarət sistemine görə məsuliyyət daşıyır.

Rəhbərliyin Bankı likvidasiya etmək və ya əməliyyatları dayandırmaq niyyətinin olduğu və ya qeyd edilən tədbirlərdən başqa real alternativinin olmadığı hallar istisna olmaqla, maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik Bankı fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, müvafiq hallarda fəaliyyətin fasiləsizliyi ilə bağlı məsələlərin açıqlanması və hesabatların fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipi əsasında hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

İdarəetməyə məsul şəxslər Bankın maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorların məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz maliyyə hesabatlarında, dələduzluk və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflərə yol verilmədiyinə dair kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimizi əhatə edən auditor hesabatını təqdim etməkdən ibarətdir. Kifayət qədər əminlik dedikdə yüksək əminlik səviyyəsi nəzərdə tutulur, lakin bu BAS əsasında aparılmış auditin əhəmiyyətli təhrifi hər zaman aşkar edəcəyinə zəmanət vermir. Təhriflər dələduzluk və ya səhv nəticəsində yarana bilər və istifadəçilərin bu maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qərarlara ayrı-ayrılıqda, yaxud ümumilikdə təsir edə bilməsi əsaslı şəkildə ehtimal edildiyi halda əhəmiyyətli hesab edilir.

BAS əsasında aparılmış audit çərçivəsində biz bütün audit müddətində peşəkar mühakimə yürüdür və peşəkar inamsızlığımızı qoruyub saxlayırıq. Biz, həmçinin:

- Dələduzluk və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli təhrifləri riskini aşkar edir və qiymətləndirir, həmin risklərə uyğun audit prosedurlarını işləyib hazırlayır və icra edir, rəyimizi bildirmək üçün yetərli və müvafiq audit sübutunu əldə edirik. Dələduzluk nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhrifin aşkarlanmaması riski səhv nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhrifin aşkarlanmaması riskindən daha yüksəkdir, çünki dələduzluk gizli sözləşmə, saxtakarlıq, qərəzli hərəkətsizlik, məlumatın təhrifli təqdimatı və ya daxili nəzarətə əməl olunmamasından ibarət ola bilər.
- Auditlə bağlı daxili nəzarətə Bankın daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyinə dair rəyin bildirilməsi üçün deyil, şəraitə uyğun zəruri audit prosedurlarının planlaşdırılması məqsədilə baxırıq.

- İstifadə edilmiş uçot siyasətinin məqsədəuyğunluğunu və rəhbərlik tərəfindən aparılmış uçot qiymətləndirmələrinin və əlaqəli açıqlamaların qənaətbəxşliyini qiymətləndiririk.
- Rəhbərlik tərəfindən mühasibat uçotunun fasiləsiz aparılma prinsipinin istifadə edilməsinin məqsədəuyğunluğunun və əldə edilmiş audit sübutları əsasında Bankın fəaliyyətini fasiləsiz davam etdirmək imkanını əhəmiyyətli dərəcədə şübhə altına qoya bilən hadisələrlə və ya şəraitlərlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmamasına dair nəticə çıxarıyıq. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olması qənaətinə gəldiyimiz halda, audit hesabatımızda maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli açıqlamalara diqqət cəlb etməliyik, bu cür açıqlamalar qeyri-dəqiq olduğu halda isə fərqli rəy verməliyik. Gəldiyimiz nəticələr audit hesabatımızın hazırlandığı tarixədək əldə edilmiş sübutlara əsaslanır. Bununla belə, sonrakı hadisələr və ya şərait Bankı fasiləsiz fəaliyyətini dayandırmağa məcbur edə bilər.
- Açıqlamalar da daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, habelə maliyyə hesabatlarında əsas əməliyyatların və hadisələrin düzgün əks etdirilib-etdirilməməsini dəyərləndiririk.

Biz, digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılan həcmi və müddəti və mühüm audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarət sistemində aşkar etdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlarla bağlı idarəetməyə məsul şəxsləri məlumatlandırırıq.

Həmçinin biz idarəetməyə məsul şəxslərə müstəqilliklə bağlı etik tələblərə cavab verdiyimizə dair hesabat təqdim edir və müstəqilliyimizə və uyğun olduqda, əlaqəli təhlükəsizlik tədbirlərinə təsir göstərəcəyi düşünülə bilən bütün əlaqələrimiz və digər məsələlər barədə onları məlumatlandırırıq.

İdarəetməyə məsul şəxslərə bildirilən məsələlər arasında biz cari dövrün maliyyə hesabatlarının auditində ən əhəmiyyətli olanları və bu səbəbdən əsas audit məsələlərini təşkil edənləri müəyyən edirik. Qanun və ya normativ aktların məsələnin açıqlanmasını qadağan etdiyi və ya çox nadir hallarda açıqlamanın mənfi nəticələrinin ictimai maraqlara zərəri xeyrindən çox olması əsaslı olaraq gözlənilirdiyi üçün məsələnin hesabatda göstərilməməli olduğuna qərar verdik. Gəldiyimiz hallar istisna olmaqla, biz belə məsələləri öz audit hesabatımızda təsvir edirik.

Hazırkı müstəqil auditorlar hesabatının hazırlanması ilə nəticələnmiş audit tapşırığının rəhbəri:

Andrey Kuznetsov
"KPMG Audit Azərbaycan" MMC
Bakı, Azərbaycan Respublikası
8 iyun 2020-ci il

31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il üzrə Mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat
(Əks göstərilmədikdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunub)

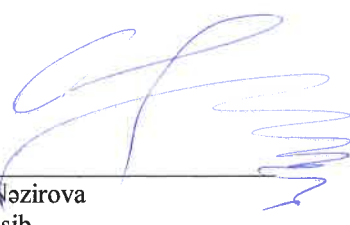
	Qeydlər	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Effektiv faiz metodu ilə hesablanmış faiz gəliri	4	45,583	37,988
Faiz xərci	4	(11,120)	(12,924)
Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə gözlənilən kredit zərərlərinin bərpasından əvvəl xalis faiz gəliri		34,463	25,064
Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə gözlənilən kredit zərərlərinin bərpası	7	4,479	3,527
Banklardan və sair maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər üzrə gözlənilən kredit zərərlərinin bərpası	8	-	266
Xalis faiz gəliri		38,942	28,857
Haqq və komissiya gəliri	5	9,268	7,915
Haqq və komissiya xərci	6	(4,293)	(3,813)
Xalis haqq və komissiya gəliri		4,975	4,102
Xarici valyutada əməliyyatlar üzrə xalis gəlir		1,939	2,429
Xarici valyuta mübadiləsi üzrə xalis gəlir/(zərər)		43	(174)
Amortizasiya edilmiş dəyər də qiymətləndirilən maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması üzrə zərər	7	(239)	-
Sair əməliyyat gəliri		195	130
Əməliyyat gəliri		45,855	35,344
Satış üçün saxlanılan aktivlərin və sair aktivlərin dəyərsizləşməsi üzrə zərər	8	(2,789)	(1,532)
Maliyyə öhdəliklərinin dəyərsizləşməsi üzrə zərər	8	(825)	(225)
İşçi heyəti xərcləri	9	(16,417)	(12,895)
Sair ümumi inzibati xərclər	10	(10,762)	(8,759)
Mənfəət vergisindən əvvəlki mənfəət		15,062	11,933
Mənfəət vergisi xərci	11	-	-
İl üzrə mənfəət		15,062	11,933
İl üzrə cəmi məcmu gəlir		15,062	11,933
Səhm üzrə gəlir			
Əsas və azaldılmış (AZN)	23	3.02	2.44

* Bank ilk dəfə MHBS 16-nı 1 yanvar 2019-cu il tarixində modifikasiya olunmuş retrospektiv yanaşma ilə tətbiq etmişdir. Bu yanaşmaya əsasən müqayisəli məlumat göstəricilərinə dəyişiklik edilməmişdir (bax: 2(e) sayılı qeyd).

6-83-cü səhifələrdə təqdim olunan maliyyə hesabatları rəhbərlik tərəfindən 8 iyun 2020-ci il tarixində təsdiq edilmiş və aşağıdakı şəxslər tərəfindən imzalanmışdır:

Elçin Qədimov
İdarə Heyətinin sədri

Məlahət Nəzirova
Baş mühasib

Mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edən qeydlərlə birlikdə oxunmalıdır.

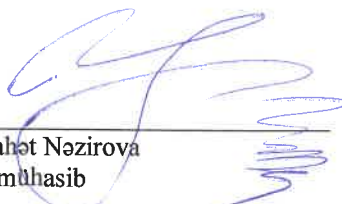
“Rabitabank” ASC
 31 dekabr 2019-cu il tarixinə Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat
 (Əks göstərilmədikdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunub)

	Qeydlər	2019 AZN'000	2018 AZN'000
AKTİVLƏR			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	12	274,614	353,520
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	14	60,285	88,297
Müştərilərə verilmiş kreditlər	15	351,574	279,935
İnvestisiya qiymətli kağızları	13	13,955	11,749
Satış üçün saxlanılan aktivlər	16	8,020	5,025
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	17	9,018	9,114
İstifadə hüququ formasında olan aktivlər	28	2,945	-
Təxirə salınmış vergi aktivləri	11	41	41
Sair aktivlər	18	7,662	6,583
Cəmi aktivlər		728,114	754,264
ÖHDƏLİKLƏR			
Bank depozitləri və qalıqları	19	20,446	17,829
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	20	499,588	581,473
Sair borc öhdəlikləri	21	87,401	54,963
Subordinasiya borc öhdəlikləri	21	20,339	20,388
İcarə öhdəlikləri	28	3,071	-
Sair öhdəliklər	22	8,699	6,103
Cəmi öhdəliklər		639,544	680,756
KAPİTAL			
Nizamnamə kapitalı	23	102,047	102,047
Binaların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə gəlir		2,596	2,688
Yığılmış zərər		(16,073)	(31,227)
Cəmi kapital		88,570	73,508
Cəmi öhdəliklər və kapital		728,114	754,264

* Bank ilk dəfə MHBS 16-nı 1 yanvar 2019-cu il tarixində modifikasiya olunmuş retrospektiv yanaşma ilə tətbiq etmişdir. Bu yanaşmaya əsasən müqayisəli məlumat göstəricilərinə dəyişiklik edilməmişdir (bax: 2(e) sayılı qeyd).

 Elçin Qədimov
 İdarə Heyətinin sədri

 Mələhot Nəzirova
 Baş mühasib

“Rabitəbank” ASC
 31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il üzrə Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat
 (Əks göstərilmədikdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunub)

AZN'000

	Nizamnamə kapitalı	Binaların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə gəlir	Yığılmış zərər	Cəmi kapital
1 yanvar 2018-ci il tarixinə qalıq	89,247	2,783	(43,255)	48,775
Cəmi məcmu gəlir				
İl üzrə mənfəət	-	-	11,933	11,933
İl üzrə cəmi məcmu gəlir	-	-	11,933	11,933
Buraxılmış səhmlər (bax: 22-ci qeyd)	12,800	-	-	12,800
Binaların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə gəlirin amortizasiyası	-	(95)	95	-
31 dekabr 2018-ci il tarixinə qalıq	102,047	2,688	(31,227)	73,508
Cəmi məcmu gəlir				
İl üzrə mənfəət	-	-	15,062	15,062
İl üzrə cəmi məcmu gəlir	-	-	15,062	15,062
Binaların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə gəlirin amortizasiyası	-	(92)	92	-
31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalıq	102,047	2,596	(16,073)	88,570

* Bank ilk dəfə MHBS 16-nı 1 yanvar 2019-cu il tarixində modifikasiya olunmuş retrospektiv yanaşma ilə tətbiq etmişdir. Bu yanaşmaya əsasən müqayisəli məlumat göstəricilərinə dəyişiklik edilməmişdir (bax: 2(c) sayılı qeyd).

Elçin Qədimov
İdarə Heyətinin sədri

Mələhət Nəzirova
Baş mühasib

Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edən qeydlərlə birlikdə oxunmalıdır.

"Rabitəbank" ASC
 31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il üzrə Pul vəsaitlərinin hərəkəti
 haqqında hesabat
 (Əks göstərilmədikdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunub)

	Qeydlər	2019 AZN'000	2018 AZN'000
ƏMƏLİYYAT FƏALİYYƏTİNDƏ İSTİFADƏ OLUNAN PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ			
Alınmış faizlər		50,410	33,288
Ödənilmiş faizlər		(10,944)	(13,231)
Alınmış haqq və komissiya		9,268	7,915
Ödənilmiş haqq və komissiya		(4,293)	(3,813)
Xarici valyuta mübadiləsindən xalis gəlir		1,939	2,429
Alınmış sair əməliyyat gəliri		195	130
Ödənilmiş işçi heyəti xərcləri		(16,417)	(12,895)
Ödənilmiş sair ümumi inzibati xərclər		(8,343)	(8,641)
Əməliyyat aktivlərində (artım) azalma			
Banklardan və sair maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər		27,282	(42,491)
Müştərilərə verilmiş kreditlər		(80,600)	(85,172)
Satış üçün saxlanılan aktivlər		2,559	448
Sair aktivlər		(1,104)	(1,982)
Əməliyyat öhdəliklərində artım (azalma)			
Bank depozitləri və qalıqları		2,615	10,419
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri		(82,107)	21,843
Sair öhdəliklər		1,230	2,554
Əməliyyat fəaliyyətində mənfəət vergisindən əvvəl istifadə olunan xalis pul vəsaitləri		(108,310)	(91,034)
Ödənilmiş mənfəət vergisi		-	-
Əməliyyatlarda istifadə olunan pul vəsaitləri		(108,310)	(91,034)
İNVESTİSIYA FƏALİYYƏTİ ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ			
İnvestisiya qiymətli kağızlarının satın alınması		(2,159)	(250)
İnvestisiya qiymətli kağızlarının satışı və ödənişi üzrə daxilolmalar		-	4,837
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərinin alınması		(1,001)	(1,612)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə daxil olan pul vəsaitləri		3,160	2,975
MALİYYƏLƏŞDİRMƏ FƏALİYYƏTİ ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ			
Sair borc öhdəliklərinin qəbul edilməsi		46,900	53,627
Sair borc öhdəliklərinin ödənilməsi		(13,242)	(50,866)
Subordinasiya borc öhdəliklərinin ödənilməsi		-	(4,762)
Səhm buraxılışından daxilolmalar		-	12,800
İcarə öhdəliklərinin ödənilməsi		(1,123)	-
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə daxil olan pul vəsaitləri		32,535	10,799
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis azalma		(78,935)	(77,260)
Valyuta məzənnələrində dəyişikliklərinin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri		29	(284)
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		353,520	431,064
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	12	274,614	353,520

* Bank ilk dəfə MHBS 16-nı 1 yanvar 2019-cu il tarixində modifikasiya olunmuş retrospektiv yanaşma ilə tətbiq etmişdir. Bu yanaşmaya əsasən müqayisəli məlumat göstəricilərinə dəyişiklik edilməmişdir (bax: 2(e) sayılı qeyd).

Elçin Qədimov
İdarə Heyətinin sədri

Mələhət Nəzirova
Baş mühasib

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edən qeydlərlə birlikdə oxunmalıdır.

1. Giriş

(a) Təşkilat və əməliyyatlar

Hazırkı maliyyə hesabatları “Rabitəbank” ASC-nin maliyyə hesabatlarından ibarətdir.

Bank 1993-cü ildə Açıq Səhmdar Cəmiyyəti kimi Azərbaycan Respublikasında yaradılmışdır. Bankın əsas fəaliyyətlərinə depozitlərin qəbulu, müştəri hesablarının saxlanması, kredit əməliyyatları, zəmanətlərin verilməsi, kassa və hesablaşma əməliyyatları, qiymətli kağızlar və xarici valyuta mübadiləsi əməliyyatları daxildir. Bankın fəaliyyəti Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı (“ARMB”) tərəfindən tənzimlənir. Bank ümumi bank lisenziyasına malikdir və Azərbaycan Respublikasında dövlətin əmanəti sığortalaması sisteminin üzvüdür.

Bankın qeydiyyat ünvanı 28 may küçəsi 33, Bakı AZ 1010, Azərbaycan Respublikasıdır.

Bankın 24 filialı və 2 bölməsi (2018: 24 filialı və 1 bölməsi) mövcuddur. Onun aktiv və öhdəliklərinin əsas hissəsi Azərbaycan Respublikasında yerləşir.

31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərində Bank fəaliyyəti dondurulmuş iki müəssisədə investisiyaya malik olmuşdur. Bu törəmə müəssisələr 2019 və 2018-ci illərdə heç bir əməliyyat həyata keçirməmiş və bu səbəbdən hazırkı maliyyə hesabatlarında konsolidasiya edilməmişdir (2018: konsolidasiya edilməmişdir).

Bankın sahibləri aşağıdakılardır:

	31 dekabr 2019, %	31 dekabr 2018, %
Səhmdar		
Rauf Əliyev	40.60	40.60
Validə Abbasova	30.00	30.00
Zakir Nuriyev	11.48	11.48
Dilarə Nuriyeva	9.11	9.11
Seyran Nuriyev	7.60	7.60
Aslan Xasıyev	1.07	1.07
Digərləri	0.14	0.14
Cəmi	100.00	100.00

(b) Biznes mühiti

Azərbaycandakı biznes mühiti

Bank əsasən Azərbaycan Respublikasının ərazisində fəaliyyət göstərir. Bununla da, Bank Azərbaycanın inkişafda olan bazar iqtisadiyyatının xüsusiyyətləri ilə səciyyələnən iqtisadi və maliyyə mühitinin təsirlərinə məruz qalır. Hüquqi, vergi və normativ baza və rejimlərin inkişafı davam edir, lakin onların müddəalarının həm fərqli şərh olunması, həm də tez-tez dəyişdirilməsi müşahidə olunur. Bütün bunların və sair hüquqi və vergi maneələri nəticəsində Azərbaycanda fəaliyyət göstərən müəssisələr müxtəlif çətinliklərlə üzləşirlər.

Bununla yanaşı, 2020-ci ilin ilk aylarında koronavirus infeksiyasının yayılması qlobal bazarda ciddi qeyri-stabilliyə səbəb olmuşdur. Bu, digər amillərlə birlikdə neft qiymətinin və birja indekslərinin kəskin düşməsinə səbəb olmuşdur. Bu hadisələr Azərbaycandakı biznes mühitində qeyri-müəyyənlik səviyyəsini daha da artırmışdır.

Maliyyə hesabatlarında Azərbaycandakı biznes mühitinin Bankın fəaliyyətinə və maliyyə vəziyyətinə təsiri Bank rəhbərliyi tərəfindən qiymətləndirilir. Gələcəkdə biznes mühiti rəhbərliyin cari qiymətləndirməsindən fərqlənə bilər.

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsasları

(a) Uyğunluq haqqında bəyanat

Hazırkı maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq hazırlanmışdır.

Bu Bankın MHBS 16 “İcarələr” standartının tətbiq edildiyi ilk illik maliyyə hesabatlarıdır. Əsas uçot siyasətlərində dəyişikliklər 2(f) sayılı qeyddə təsvir edilmişdir.

(b) Qiymətləndirmənin əsasları

Maliyyə hesabatları, sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyerdə qiymətləndirilən investisiya qiymətli kağızları, ədalətli dəyerdə qiymətləndirilən kapital alətləri və yenidən qiymətləndirilmiş dəyerdə olan binalar istisna olmaqla, ilkin dəyər əsasında hazırlanmışdır.

(c) Əməliyyat və təqdimat valyutası

Bankın əməliyyat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan və əsas hadisələrin və onlarla bağlı vəziyyətlərin iqtisadi mahiyyətini əks etdirən Azərbaycan Manatıdır (“AZN”).

31 dekabr 2019-cu il tarixinə xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsi üçün əsas mübadilə məzənnəsi aşağıdakı kimi olmuşdur: 1 ABŞ dolları = 1.700 manat və 1 avro = 1.9035 manat (31 dekabr 2018: 1 ABŞ dolları = 1.700 manat və 1 avro = 1.9468 manat).

Manat, həmçinin bu maliyyə hesabatlarının məqsədləri üçün təqdimat valyutasıdır.

Əksi göstərilmədikdə, manatla ifadə edilən maliyyə məlumatları ən yaxın minliyə kimi yuvarlaqlaşdırılmışdır.

(d) Ehtimal və mühakimələrin tətbiqi

Hazırkı maliyyə hesabatları hazırlanarkən rəhbərlik Bankın mühasibatlıq siyasətlərinin tətbiqinə və aktiv, öhdəlik, gəlir və xərclərin göstərilən məbləğlərinə təsir göstərən mühakimə, ehtimal və fərziyyələr irəli sürmüşdür. Faktiki nəticələr bu ehtimallardan fərqlənə bilər.

Ehtimallar və fərziyyələr mütəmadi olaraq nəzərdən keçirilir. Mühasibatlıq ehtimallarında dəyişikliklər həmin dəyişikliklər edildiyi dövrdə və təsir göstərdikləri hər hansı gələcək dövrlərdə əks olunur.

Mühakimələr

Maliyyə hesabatlarında göstərilən məbləğlərə ən çox təsir göstərən mühasibatlıq siyasətlərinin tətbiqi zamanı yürüdülmən mühakimələr haqda məlumat aşağıdakı qeydlərdə sadalanmışdır:

- maliyyə aktivlərinin təsnifatı: aktivlərin saxlandığı biznes modelinin qiymətləndirilməsi və maliyyə aktivinin müqavilə şərtlərinin sırf əsas borc və faiz ödəmələrindən ibarət olub-olmadığının qiymətləndirilməsi – 3(e)(i) sayılı qeyd.
- maliyyə aktivləri üzrə kredit risklərinin ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artıb-artmadığını müəyyən etmək üçün meyarların təyin edilməsi, gözlənilən kredit zərərlərinin ölçülməsinə proqnoz məlumatının daxil edilməsi və gözlənilən kredit zərərlərinin ölçülməsi üçün istifadə edilən modellərin seçimi və təsdiqi metodologiyasının müəyyən edilməsi – 25 (d) sayılı qeyd.

Ehtimal və fərziyyələrdən yaranan qeyri-müəyyənlik

31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan ildə əhəmiyyətli düzəlişlərlə nəticələnmək riski olan ehtimal və fərziyyələrdən yaranan qeyri-müəyyənlik haqqında məlumat aşağıdakı qeydlərdə verilmişdir:

- maliyyə alətlərinin dəyərsizləşməsi: proqnoz məlumatın tətbiqi daxil olmaqla gözlənilən kredit zərərlərinin ölçülməsi modelinin müəyyən edilməsi – 25(d) sayılı qeyd;
- kreditin dəyərsizləşməsi hesablamaları – 15-ci qeyd;
- bina yenidən qiymətləndirilməsinə dair hesablamalar – 17-ci qeyd;
- maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyər hesablamaları – 31-ci qeyd.

(e) Uçot siyasəti və təqdimatında dəyişikliklər

Bank ilk dəfə MHBS 16 “İcarələr” standartını 1 yanvar 2019-cu il tarixində tətbiq etmişdir.

İcarələr

Bank MHBS 16 standartını modifikasiya olunmuş retrospektiv yanaşma ilə tətbiq etmişdir. Bu yanaşmaya görə ilkin tətbiqin məcmu təsiri 1 yanvar 2019-cu il tarixində bölüşdürülməmiş mənfəətdə tanınır. Müvafiq olaraq, 2018-ci ilin müqayisəli məlumat göstəricilərinə düzəliş edilmir, yəni bu göstəricilər MUBS 17 və əlaqəli şərtlərə uyğun hesabat verildiyi kimi təqdim olunur. Uçot siyasətində dəyişikliklər haqqında ətraflı məlumat aşağıda təqdim olunmuşdur. Əlavə olaraq, MHBS 16 standartının açıqlama tələbləri ümumən müqayisəli məlumata tətbiq edilməmişdir.

i. İcarə anlayışı

Əvvəllər Bank BMHŞK 4 “Müqaviləyə icarə elementinin daxil olub-olmadığının müəyyən edilməsi”nə əsasən müqavilənin başlanğıcında müqavilə tərkibində icarə elementinin olub-olmadığını müəyyənləşdirirdi. İndi Bank, 2(f)(ii) sayılı qeyddə izah edildiyi kimi, icarə anlayışına əsaslanaraq müqavilədə icarə elementinin olub-olmadığını dəyərləndirir.

MHBS 16 standartına keçərkən Bank əməliyyatların icarə olub-olmamasının qiymətləndirilməsinə yenidən baxmaq haqqında praktiki sadələşdirmədən yararlanmışdır. Bank MHBS 16 standartını yalnız keçmişdə icarə kimi müəyyən edilmiş müqavilələrə tətbiq etmişdir. MUBS 17 və BMHŞK 4-ə əsasən icarə kimi müəyyən edilməmiş müqavilələr MHBS 16-ya əsasən icarə elementinə görə yenidən təhlil edilməmişdir.

ii. Bankın icarəçi olduğu icarələr

İcarəçi kimi Bank filial ofisləri üçün yer, torpaq, bankomatlar üçün yer, avtomobil nəqliyyat vasitələri icarəyə götürmüşdür. Əvvəllər Bank icarələri sözügedən aktivə sahib olmaqla bağlı bütün risk və mükafatların əhəmiyyətli dərəcədə Banka ötürülüb-ötürülməməsini qiymətləndirməklə MUBS 17-yə əsasən əməliyyat icarələri kimi təsnif edirdi. MHBS 16 çərçivəsində Bank bu icarələrin bir çoxu üzrə istifadə hüququ formasında olan aktiv və icarə öhdəliklərini tanıyır, yəni bu icarələr balansla alınmışdır.

MUBS 17-yə əsasən əməliyyat icarələri kimi təsnif edilən icarələr

Əvvəllər Bank əmlak icarələrini MUBS 17-yə əsasən əməliyyat icarəsi kimi təsnif edirdi. Standarta keçid zamanı bu icarələr üzrə öhdəliklər qalan icarə ödənişlərinin diskontlaşdırılmış cari dəyərində qiymətləndirilmişdir. Diskont dərəcəsi kimi Bankın 1 yanvar 2019-cu il tarixinə olan borc kapitalı üzrə artan faiz dərəcəsi götürülmüşdür. İstifadə hüququ formasında olan aktivlər standartın ilkin tətbiqi tarixindən əvvəl maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınan icarə ilə əlaqədar hər hansı qabaqcadan ödənilmiş məbləğ və hesablanmış icarə haqları nəzərə alınmaqla icarə öhdəliyinə bərabər məbləğdə qiymətləndirilir.

Bank standartla keçid tarixində istifadə hüququ formasında olan aktivlərin dəyərsizləşməsini yoxlamış və bu aktivlərin dəyərsizləşməsinə dair heç bir əlamətin olmadığı qənaətinə gəlmişdir.

Bank MUBS 17 çərçivəsində əməliyyat icarəsi kimi təsnif edilmiş icarələrə MHBS 16-nı tətbiq edərkən bir sıra praktiki sadələşdirmələrdən istifadə etmişdir. Xüsusilə Bank:

- icarə müddəti ilkin tətbiq tarixindən sonra 12 ay ərzində bitən icarələr üçün istifadə hüququ formasında olan aktivləri və öhdəlikləri tanımamışdır.

MUBS 17-yə əsasən maliyyə icarələri kimi təsnif olunan icarələr

Bankın MUBS 17-yə əsasən maliyyə icarəsi kimi təsnif olunmuş icarəsi olmayıb.

Standarta keçidin maliyyə hesabatlarına təsiri *

MHBS 16-ya keçərkən Bank əlavə istifadə hüququ formasında olan aktivlər və əlavə icarə öhdəlikləri tanımışdır. Bunun bölüşdürülməmiş mənfəətə təsiri olmamışdır. Standarta keçidin təsiri aşağıda təqdim olunmuşdur:

	1 yanvar 2019
İstifadə hüququ formasında olan aktivlər – əmlak və avadanlıq	3,859
İcarə öhdəlikləri	3,859

*MHBS 16-nın dövr üzrə mənfəət və ya zərər təsiri 28-ci qeyddə təqdim olunur. MHBS 16 və MUBS 17 çərçivəsində uçot siyasətləri haqqında ətraflı məlumat 3-cü qeyddə təqdim olunur.

Əməliyyat icarələri kimi təsnif olunan icarələr üzrə icarə öhdəliklərini qiymətləndirərkən Bank icarə ödənişlərini 1 yanvar 2019-cu il tarixinə olan borc kapitalının artan faiz dərəcəsində diskontlaşdırmışdır. Tətbiq olunmuş orta çəkili dərəcə 10%-dir.

	1 yanvar 2019
31 dekabr 2018-ci il tarixinə əməliyyat icarəsi öhdəlikləri	2,694
1 yanvar 2019-cu il tarixinə olan borc kapitalının artan faiz dərəcəsində diskontlaşdırılmış məbləğ	2,341
Keçid zamanı müddəti 12 aydan az olan icarələr və digər müqavilələr üzrə tanınmadan azad olan məbləğlər	(317)
Bankın tətbiq edəcəyindən əsaslı olaraq əmin olduğu müddətin uzadılması hüquqları	1,835
1 yanvar 2019-cu il tarixində tanınmış icarə öhdəlikləri	3,859

1 yanvar 2019-cu il tarixindən etibarən bir sıra digər yeni şərtlər və təkmilləşdirmələr qüvvəyə minmişdir, lakin onlar, yuxarıda təsvir edilən standart istisna olmaqla, Bankın maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərməyib.

3. Əsas uçot siyasətləri

2(e) sayılı qeyddə açıqlanmış dəyişikliklər istisna olmaqla, Bank aşağıdakı uçot siyasətlərini hazırkı maliyyə hesabatlarında təqdim edilmiş bütün dövrlərə ardıcıl qaydada tətbiq etmişdir.

(a) Xarici valyuta

Xarici valyutalardakı əməliyyatlar həyata keçirildiyi tarixlərdə olan məzənnələrlə Bankın əməliyyat valyutasına çevrilir.

Hesabat tarixinə xarici valyutalarda əks olunmuş maliyyə aktivləri və öhdəlikləri həmin tarixdə olan məzənnə ilə yenidən əməliyyat valyutasına çevrilir. Maliyyə vəsaitləri üzrə xarici valyuta gəliri və ya itkisi, dövr ərzində effektiv faiz və ödənişlər nəzərə alınmaqla, dövrün əvvəlində əməliyyat valyutasının amortizasiya edilmiş dəyərlə hesabat dövrünün sonunda məzənnə əsasında çevrilmiş xarici valyutada amortizasiya edilmiş dəyər arasında olan fərqdır.

Xarici valyutada ifadə olunan və ədalətli dəyər əsasında qiymətləndirilən qeyri-maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ədalətli dəyər müəyyən edildiyi tarixdə olan məzənnə ilə əməliyyat valyutasına çevrilir. Xarici valyutada ilkin dəyər əsasında qiymətləndirilən qeyri-maliyyə aktivlər və öhdəliklər əməliyyat tarixinə olan məzənnə ilə çevrilir.

Konvertasiya zamanı yaranan valyuta fərqləri, sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən kapital qiymətli kağızlarının konvertasiyasından yaranan fərqlər istisna olmaqla, mənfəət və ya zərərdə tanınır.

(b) Faiz

Effektiv faiz dərəcəsi

Faiz gəliri və xərcləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə mənfəət və ya zərərdə tanınır. “Effektiv faiz dərəcəsi” maliyyə alətinin gözlənilən istifadə müddəti boyu gələcək pul ödənişləri və alışlarını dəqiq olaraq:

- maliyyə aktivinin ümumi balans dəyərində və ya;
- maliyyə öhdəliyinin amortizasiya olunmuş dəyərində azaldan dərəcədir.

Alınmış və yaradılmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş aktivlər istisna olmaqla, maliyyə alətlərinin effektiv faiz dərəcəsinə hesablayarkən Bank gələcək pul vəsaitlərini maliyyə alətlərinin bütün müqavilə şərtlərini nəzərə almaqla, lakin gözlənilən kredit zərərlərini nəzərə almadan qiymətləndirir. Alınmış və ya yaradılmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri üçün kreditə uyğunlaşdırılmış effektiv faiz dərəcəsi, gözlənilən kredit zərərləri daxil olmaqla, gələcək pul vəsaitlərini nəzərə almaqla hesablanır.

Effektiv faiz dərəcəsinin hesablanmasına effektiv faiz dərəcəsinin ayrılmaz tərkib hissəsi olan əməliyyat xərcləri və haqlar, ödənilmiş və ya alınmış məbləğlər daxildir. Əməliyyat xərclərinə maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəliyinin alınmasına və ya buraxılmasına bilavasitə tətbiq edilən əlavə xərclər daxildir.

Amortizasiya edilmiş dəyər və ümumi balans dəyəri

Maliyyə aktivinin və ya maliyyə öhdəliyinin “amortizasiya edilmiş dəyəri”, əsas məbləğ üzrə ödəmələr çıxılmaqla, effektiv faiz metodunun istifadəsi ilə ilkin məbləğ ilə ödəmə məbləği arasındakı hər hansı fərqin məcmu amortizasiyası əlavə edilməklə və ya çıxılmaqla maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəliyinin ilkin tanınma zamanı qiymətləndirildiyi məbləğdir. Bu zaman maliyyə aktivlərinin amortizasiya edilmiş dəyərində gözlənilən kredit zərəri üzrə ehtiyat nəzərə alınır.

Amortizasiya edilmiş dəyərində hesablanan “maliyyə aktivinin ümumi balans dəyəri” maliyyə aktivinin hər hansı gözlənilən kredit zərəri ehtiyatına uyğunlaşdırılmazdan əvvəl amortizasiya edilmiş dəyəridir.

Faiz gəliri və xərcinin hesablanması

Maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəliyinin effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəliyinin ilkin tanınması zamanı hesablanır. Faiz gəlirləri və ya xərclərinin hesablanması zamanı effektiv faiz dərəcəsi aktivin (aktiv kredit üzrə dəyərsizləşmədikdə) ümumi balans dəyərində və ya öhdəliyin amortizasiya edilmiş dəyərində tətbiq edilir. Dəyişkən dərəcəli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti dövrü olaraq təkrar qiymətləndirildiyi üçün effektiv faiz dərəcəsi bazar faiz dərəcələrində dəyişiklikləri əks etdirməsi məqsədilə yenilənir.

İlkin tanınmadan sonra kredit üzrə dəyərsizləşən maliyyə aktivlərinin faiz gəlirləri isə effektiv faiz dərəcəsinə maliyyə aktivinin amortizasiya edilmiş dəyərində tətbiq etməklə hesablanır. Aktiv artıq kredit üzrə dəyərli olduqda faiz gəlirləri yenə ümumi balans dəyərində hesablanır.

İlkin tanınma zamanı kredit üzrə dəyərsizləşmiş aktivlər üçün faiz gəliri aktivin amortizasiya edilmiş dəyərində kredit üzrə düzəliş edilmiş effektiv faiz dərəcəsi tətbiq edilməklə hesablanır. Aktivin kredit riski azaldıqda belə faiz gəliri ümumi balans dəyəri əsasında hesablanmır.

Maliyyə aktivlərinin nə zaman kredit üzrə dəyərsizləşdiyi haqqında məlumat üçün 3(e)(iv) sayılı qeydə baxın.

Təqdimat

Mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda təqdim olunan effektiv faiz metodu ilə hesablanan faiz gəlirlərinə amortizasiya edilmiş dəyərdə hesablanan maliyyə aktivləri üzrə faizlər daxildir.

Mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda təqdim olunan faiz xərclərinə amortizasiya edilmiş dəyərdə hesablanan maliyyə öhdəlikləri üzrə faizlər daxildir.

(c) Haqq və komissiya

Haqq Maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəliyi üzrə effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan haqq və komissiya gəlirləri və xərcləri effektiv faiz dərəcəsinə daxil edilir (bax: 3(b) sayılı qeyd)

Kreditlə əlaqəli haqlar, kredit xidməti haqları və kredit gəlirliliyinin tərkib hissəsi sayılan digər haqlar əlaqədar əməliyyat xərcləri ilə birlikdə effektiv faiz metodundan istifadə etməklə maliyyə alətinin proqnoz edilən müddəti boyu faiz gəlirlərinə köçürülür və amortizasiya edilir.

Mühasibat xidməti haqları və satış komissiyası daxil olmaqla sair haqq və komissiya gəlirləri əlaqədar xidmətlər göstərildikcə tanınır. Kredit öhdəliyi üzrə kredit vəsaitlərinin istifadəsi gözlənilmədiyi halda kredit öhdəliyi üzrə əlaqədar haqlar öhdəlik dövrü boyu düzxətli şəkildə tanınır.

Bankın maliyyə hesabatında tanınan maliyyə aləti ilə nəticələnən müştəri ilə müqavilə qismən MHBS 9, qismən də MHBS 15 çərçivəsində ola bilər. Belə olduğu təqdirdə Bank müqavilənin MHBS 9 çərçivəsinə aid olan hissəsini ayırmaq və ölçmək üçün əvvəlcə MHBS 9-u, daha sonra qalan hissəyə MHBS 15-i tətbiq edir.

Sair haqq və komissiya xərcləri əsasən qəbul edilən xidmət xərcləri kimi göstərilən əməliyyat və xidmət haqlarına aid edilir.

(d) Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitlərinə və onların ekvivalentlərinə ədalətli dəyərinin dəyişmə riski çox aşağı olan və Bank tərəfindən qısamüddətli öhdəliklərin idarə olunmasında istifadə edilən kağız və metal pullar, ARMB və sair banklarda saxlanılan blokləşdirilməmiş hesab qalıqları (nostro hesablar) və ilkin ödəniş müddəti üç aydan az olan yüksək likvidli maliyyə aktivləri daxildir. ARMB-də saxlanılan məcburi ehtiyat çıxarılması ilə bağlı məhdudiyyətləri nəzərə alaraq pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə aid edilmir. Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya edilmiş dəyərdə əks olunur.

(e) Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri

(i) Təsnifat

Maliyyə aktivləri

İlkin tanınma zamanı maliyyə aktivləri ya amortizasiya edilmiş dəyərdə, ya sair məcmu gəlirlərdə əks olunan ədalətli dəyərdə, ya da mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən aktiv kimi təsnif edilir.

Maliyyə aktivləri aşağıdakı şərtlərə cavab verdikdə və mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyər kateqoriyasına aid olmadıqda amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilir:

- aktiv məqsədi müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq olan biznes modeli çərçivəsində saxlanılır; və
- maliyyə aktivləri üzrə müqavilə şərtləri müəyyən edilmiş tarixlərdə sırf əsas borc və faiz ödəmələrindən ibarət pul vəsaitlərinin daxil olmasına səbəb olur.

Borc aləti yalnız aşağıdakı şərtlərə cavab verdikdə və mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyər kateqoriyasına aid olmadıqda sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilir:

- aktiv məqsədi müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq və maliyyə aktivlərini satmaq olan biznes modeli çərçivəsində saxlanılır; və
- maliyyə aktivi üzrə müqavilə şərtləri müəyyən edilmiş tarixlərdə yalnız əsas borc və faiz ödəmələrindən ibarət pul vəsaitlərinin daxil olmasına səbəb olur.

Amortizasiya edilmiş dəyərdə ölçülən maliyyə aktivləri kimi mənfəət və ya zərərdə tanınan aşağıdakılar istisna olmaqla, sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən borc maliyyə aktivləri üzrə mənfəət və zərər sair məcmu gəlirdə tanınır:

- effektiv faiz metodundan istifadə etməklə faiz gəliri;
- gözlənilən kredit zərərləri və əvəzləşdirmələr; və
- xarici valyuta mübadiləsi üzrə gəlirlər və zərərlər.

Sair məcmu gəlirdə ədalətli dəyərdə ölçülən borc maliyyə aktivinin tanınması dayandırıldıqda sair məcmu gəlirdə tanınan gəlir və ya zərər cəmi kapitaldan silinərək mənfəət və ya zərəyə aid edilir.

Ticarət üçün saxlanılmayan kapital investisiyasının ilkin tanınması zamanı Bank ədalətli dəyərdə baş verəcək əlaqədar dəyişiklikləri sair məcmu gəlirdə təqdim etmək barədə dəyişməz seçim edə bilər. Bu seçim hər investisiya üçün fərdi qaydada edilir.

Belə kapital alətləri üzrə gəlirlər və zərərlər heç zaman mənfəət və ya zərərdə təkrar təsnif edilmir və mənfəət və ya zərərdə heç bir dəyərsizləşmə tanınmır. Dividendlər mənfəət və ya zərərdə tanınır (bax: 3(e)(ii) sayılı qeyd). İnvestisiya xərclərinin bir qisminin bərpasını aydın əks etdirən dividendlər istisnadır. Belə ki, bu halda onlar sair məcmu gəlirdə tanınır. Sair məcmu gəlirdə tanınan gəlirlər və zərərlərin cəmi investisiya ləğv edilərkən bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür.

Bütün digər maliyyə aktivləri mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərle qiymətləndirilən kateqoriyasına təsnif edilir.

Biznes modelinin qiymətləndirilməsi

Bank aktivin portfel səviyyəsində saxlandığı biznes modelin məqsədini qiymətləndirir, belə ki, bu biznesin necə idarə edildiyini və rəhbərliyə təqdim edilən məlumatı daha yaxşı əks etdirir. Bu zaman aşağıdakı məlumat nəzərə alınır:

- portfel üçün müəyyən edilən siyasət və məqsədlər və bu siyasətlərin təcrübədə tətbiqi. Xüsusilə də rəhbərliyin strategiyasının müqavilə üzrə faiz gəlirlərinin qazanılmasına, müəyyən faiz dərəcəsini saxlamağa, maliyyə aktivlərinin müddətinin bu aktivləri maliyyələşdirən öhdəliklərin müddətinə uyğunlaşdırmağa və ya aktivləri satmaqla pul vəsaitlərini reallaşdırmağa yönəldiyi və ya yönəlmədiyi;
- portfelin fəaliyyəti necə qiymətləndirilir və Bank rəhbərliyinə necə hesabat verilir;
- biznes modelinin işinə (və bu biznes modeli çərçivəsində saxlanan maliyyə aktivlərinə) təsir göstərən risklər və bu risklər necə idarə edilir;
- biznes rəhbərlərinin haqqı necə ödənilir, məs., bu haqq idarə edilən aktivlərin ədalətli dəyərinə yoxsa müqavilə üzrə yığılan pul vəsaitlərinə əsaslanır və;
- əvvəlki dövrlərdə satış tezliyi, həcmi və vaxtı, belə satışların səbəbi və gələcək satış fəaliyyəti barədə yaratdığı gözləntilər. Bununla belə, satış fəaliyyəti haqqında məlumata ayrıca deyil, Bankın maliyyə aktivlərini idarə etmək üçün müəyyən etdiyi məqsədə necə nail olunmasının və pul vəsaitlərinin necə əldə edilməsinin ümumi qiymətləndirilməsinin bir hissəsi kimi baxılır.

Ticarət məqsədləri üçün saxlanılan və ya fəaliyyəti ədalətli dəyər əsasında qiymətləndirilən maliyyə aktivləri mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilir, belə ki, onlar nə müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin toplanması, nə də eyni zamanda həm müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin toplanması, həm də maliyyə aktivlərinin satışı üçün saxlanılır.

Müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin sırf əsas borc və faiz ödənişlərindən ibarət olub-olmadığının qiymətləndirilməsi

Bu qiymətləndirmənin məqsədləri üçün “əsas məbləğ” dedikdə, ilkin tanınma zamanı maliyyə alətinin ədalətli dəyəri nəzərdə tutulur. “Faiz” dedikdə, pulun zaman dəyəri, müəyyən dövr ərzində ödənilməmiş əsas məbləğlə bağlı kredit riski və digər əsas kredit riskləri və xərcləri (məs. likvidlik riski və inzibati xərclər), eləcə də mənfəət marjası üçün ödəniş nəzərdə tutulur.

Müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin sırf əsas borc və faiz ödənişləri olub-olmadığını qiymətləndirərkən Bank alətin müqavilə şərtlərini nəzərə alır. Bura maliyyə aktivini üzrə müqavilədə pul vəsaitlərinin müddətini və ya məbləğini dəyişərək əsas borc və faiz ödənişi meyarına cavab verməməsinə səbəb olacaq şərtin olub-olmadığının qiymətləndirilməsi daxildir. Qiymətləndirmə zamanı Bank aşağıdakıları nəzərə alır:

- pul axınlarının məbləği və müddətini dəyişəcək şərti hadisələr;
- maliyyə levereci;
- vaxtından əvvəl ödəniş və müddətin uzadılması şərtləri;
- Bankın müəyyən aktivlərdən gələn pul axınlarına olan iddialarını məhdudlaşdıran şərtlər (məs., reqressiz aktivlər); və
- pulun zaman dəyərini dəyişən xüsusiyyətlər, məsələn, faiz dərəcələrinin mütəmadi yenilənməsi.

Təkrar təsnifat

Maliyyə aktivləri Bankın maliyyə aktivlərini idarə etdiyi biznes modelini dəyişdikdən sonrakı dövr istisna olmaqla, ilkin tanınmadan sonra təkrar təsnif edilmir.

Maliyyə öhdəlikləri

Bank maliyyə təminatları və kredit öhdəliklərindən fərqli maliyyə öhdəliklərini amortizasiya edilmiş dəyerdə və ya mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyerdə qiymətləndirir.

Maliyyə öhdəlikləri (maliyyə təşkilatları və müştərilərin əmanətləri, müddətli borc vəsaitləri və sair maliyyə öhdəlikləri daxil olmaqla) ilkin olaraq əməliyyat xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyerdə, daha sonra effektiv faiz metodu ilə və faiz xərcləri faktiki gəlir əsasında tanınmaqla amortizasiya edilmiş dəyerdə qiymətləndirilir.

Təkrar təsnifat

Maliyyə öhdəlikləri ilkin tanınmadan sonra təkrar təsnif edilmir.

(ii) Tanınmanın dayandırılması

Maliyyə aktivləri

Bank maliyyə aktivini tanımağı o zaman dayandırır ki, maliyyə aktivindən gələn pul vəsaitlərinə olan müqavilə hüquqlarının müddəti bitir və ya əməliyyatda müqavilə üzrə pul vəsaitlərini almaq hüququnu ötürür ki, bu halda maliyyə aktivlərinə sahib olmaqla bağlı bütün risklər və faydalar da ötürülür və ya Bank sahibliklə bağlı bütün riskləri və faydaları nə ötürür, nə də özündə saxlayır və maliyyə aktivinə nəzarəti özündə saxlamır.

Maliyyə aktivinin tanınması dayandırıldıqda aktivin ümumi balans dəyəri (və ya aktivin tanınması dayandırılmış hissəsinə aid edilən ümumi balans dəyəri) və (i) əldə edilmiş məbləğ (o cümlədən əldə edilmiş hər hansı yeni aktiv, çıxılsların götürülmüş hər hansı yeni öhdəlik) və (ii) sair məcmu gəlirdə tanınan hər hansı toplam gəlir və zərərin cəmi arasındakı fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyerdə təyin olunan kapital investisiya qiymətli kağızları ilə əlaqəli sair məcmu gəlirdə tanınan toplam gəlir/zərər belə qiymətli kağızların tanınması dayandırılarkən mənfəət və ya zərərdə tanınmır (bax: 3(e)(i) sayılı qeyd). Bank tərəfindən yaradılan

və ya saxlanılan tanınması dayandırılmalı olan köçürülən maliyyə aktivləri üzrə faiz ayrıca aktiv və ya öhdəlik kimi tanınır.

Bank maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında tanınan aktivlərin ötürüldüyü əməliyyatlarda iştirak edir, lakin ötürülən aktivlər və ya onların bir qisminə aid risk və faydaların ya hamısını, ya da əhəmiyyətli hissəsini saxlayır. Belə hallarda ötürülən aktivlərin tanınması dayandırılmaz. Belə əməliyyatlara misal kimi qiymətli kağızların icarəsini və satış və repo əməliyyatlarını göstərmək olar.

Bankın maliyyə aktivləri üzrə risk və mülkiyyət hüquqlarının əhəmiyyətli hissəsini saxlamadığı, ötürmədiyi və aktiv üzərində nəzarəti saxladığı əməliyyatlarda Bank ötürülən aktivin dəyərindəki dəyişikliklərin təsirinə məruz qaldığı dərəcədə aktivin tanıma qda davam edir.

Maliyyə öhdəlikləri

Bank müqavilə üzrə öhdəlikləri yerinə yetirildikdə və ya ləğv edildikdə və ya müddəti bitdikdə maliyyə öhdəliyini tanımağı dayandırır.

(iii) Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin modifikasiyası

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivinin şərtləri dəyişərsə, Bank dəyişmiş aktiv üzrə pul vəsaitlərinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişib-dəyişmədiyini qiymətləndirir. Pul vəsaitlərində əhəmiyyətli fərqlər olduğu təqdirdə ("əhəmiyyətli modifikasiya") ilkin maliyyə aktivləri üzrə pul vəsaitlərinə dair müqavilə üzrə hüquqların vaxtı keçmiş sayılır. Belə olan halda ilkin maliyyə aktivinin tanınması dayandırılır və yeni maliyyə aktivləri müvafiq əməliyyat xərcləri daxil olmaqla ədalətli dəyərde tanınır. Modifikasiya ilə əlaqədar daxil olan istənilən haqların uçotu aşağıdakı şəkildə aparılır:

- yeni aktivin ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi zamanı nəzərə alınan haqlar və müvafiq əməliyyat xərclərinin ödəniş haqları aktivin ilkin qiymətləndirilməsinə daxil edilir; və
- sair haqlar tanınmanın dayandırılması üzrə gəlir və ya zərərin bir hissəsi kimi mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Mövcud maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəlikləri üzrə pul vəsaitlərində modifikasiya mövcud müqavilə şərtlərindən qaynaqlandığı təqdirdə modifikasiya sayılmaz. Məsələn, kredit sövdələşməsi Bankdan tələb etdiyi təqdirdə ARMB-nin əsas faiz dərəcələrindəki dəyişikliklərə görə Bankın faizə dərəcələrinə təbiiq etdiyi modifikasiyalar.

Bank modifikasiyanın əhəmiyyətli olub-olmadığına, yəni ilkin maliyyə aktivləri və dəyişikliyə uğramış və ya yeri dəyişdirilmiş maliyyə aktivləri üzrə pul vəsaitlərinin əhəmiyyətli dərəcədə fərqləndiyinə dair kəmiyyət və keyfiyyət qiymətləndirməsi aparır. Bank kəmiyyət və keyfiyyət amillərinə əsaslanaraq modifikasiyanın əhəmiyyətli olub-olmadığını növbəti ardıcılıqda qiymətləndirir: keyfiyyət amilləri, kəmiyyət amilləri, keyfiyyət və kəmiyyət amillərinin birləşməsi. Pul vəsaitləri əhəmiyyətli dərəcədə fərqləndiyi təqdirdə ilkin maliyyə aktivləri üzrə pul vəsaitlərinə dair müqavilə hüquqlarının vaxtı bitmiş sayılır. Bu qiymətləndirmə zamanı Bank maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması təlimatını nümunə götürür.

Bank aşağıdakı keyfiyyət amillərinə əsaslanaraq modifikasiyanın əhəmiyyətli olduğu qənaətinə gəlir:

- maliyyə aktivinin valyutasının dəyişməsi;
- girov və digər kredit təminatlarının dəyişməsi;
- maliyyə aktivinin şərtlərində əsas məbləğ və faiz ödəmələri (SPPI) meyarına uyğunsuzluqla nəticələnən dəyişiklik (məs., konvertasiya funksiyasının əlavə edilməsi).

Pul vəsaitləri borcalanın maliyyə çətinlikləri yaşadığı zaman modifikasiya edilərkən, adətən modifikasiyanın məqsədi şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənən yeni aktiv yaratmaq deyil, ilkin müqavilə şərtlərinin mümkün qədər bərpa edilməsidir. Bank maliyyə aktivini pul vəsaitlərinin bağışlanması ilə nəticələncək şəkildə dəyişməyi planlaşdırdıqda ilk öncə aktivin bir hissəsinin

modifikasiyadan əvvəl silinib-silinməyəcəyini nəzərə alır (borcların silinməsi siyasəti aşağıda təqdim edilib). Bu yanaşma kəmiyyət qiymətləndirməsinə təsir göstərir və belə hallarda tanınmanın dayandırılması meyarlarının heç də həmişə nəzərə alınmadığını göstərir. Daha sonra Bank modifikasiyanın əhəmiyyətli olub-olmadığına dair keyfiyyət qiymətləndirməsi aparır.

Amortizasiya edilmiş dəyərdə və ya sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən maliyyə aktivinin modifikasiyası maliyyə aktivinin tanınmasının dayandırılması ilə nəticələnmədikdə Bank ilk öncə aktivin ilkin effektiv faiz dərəcəsiindən istifadə etməklə maliyyə aktivinin ümumi balans dəyərini təkrar hesablayır və alınmış düzəlişi mənfəət və ya zərərdə modifikasiya üzrə gəlir və ya zərər kimi tanıyır. Dəyişkən dərəcəli maliyyə aktivlərində modifikasiya üzrə gəlir və ya zərəri hesablamaq üçün istifadə edilən ilkin effektiv faiz dərəcəsinin modifikasiya anında mövcud bazar şərtlərini əks etdirməsi məqsədilə düzəlişlər edilir. Modifikasiyanın bir hissəsi olan istənilən ödənilmiş xərclər və haqlar və alınan haqlar modifikasiya edilmiş maliyyə aktivinin ümumi balans dəyərində əks etdirilir və modifikasiya edilmiş maliyyə aktivinin qalan müddəti boyu amortizasiya edilir.

Modifikasiya borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlı həyata keçirildiyi təqdirdə (bax: (3(e)(iv) sayılı qeyd) gəlir və ya zərər dəyərsizləşmə zərərləri ilə birlikdə təqdim edilir. Digər hallarda isə effektiv faiz metodundan istifadə etməklə hesablanmış faiz gəliri kimi təqdim edilir (bax: 3(b) sayılı qeyd).

Borcalanın kredit məbləğini vaxtından əvvəl əhəmiyyətli cəriməyə məruz qalmadan faizsiz ödəmək seçimi olduğu sabit dərəcəli kreditlər üçün Bank faiz dərəcəsinə dəyişkən dərəcəli maliyyə alətləri üzrə təlimatdan çıxış edərək cari bazar dərəcəsinə uyğun dəyişir. Bu o deməkdir ki, effektiv faiz dərəcəsinə də gözləntilərə uyğun düzəlişlər edilir.

Maliyyə öhdəlikləri

Bank maliyyə öhdəliyinin tanınmasını şərtləri dəyişdikdə və dəyişmiş öhdəlik üzrə pul vəsaitləri əhəmiyyətli fərqləndikdə dayandırır. Belə olan halda dəyişmiş şərtlər əsasında yeni maliyyə öhdəliyi ədalətli dəyərdə tanınır. Maliyyə öhdəliyinin balans dəyərindəki fərq ləğv edilir və yeni maliyyə öhdəliyi dəyişmiş şərtlərlə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Ödənilmiş kompensasiyaya ötürülmüş qeyri-maliyyə aktivləri (əgər varsa) və yeni dəyişdirilmiş maliyyə öhdəliyi daxil olmaqla öhdəliklər daxildir.

Bank keyfiyyət amilləri, kəmiyyət amilləri və birlikdə keyfiyyət və kəmiyyət amillərini nəzərə alaraq modifikasiyanın əhəmiyyətli olub-olmadığının kəmiyyət və keyfiyyət qiymətləndirməsini aparır. Bank aşağıdakı keyfiyyət amillərinə əsaslanaraq modifikasiyanın əhəmiyyətli olduğu qərarına gəlir:

- maliyyə öhdəliyinin valyutasının dəyişməsi;
- girov və digər kredit təminatlarının dəyişməsi;
- konvertasiya funksiyasının daxil edilməsi;
- maliyyə öhdəliyində subordinasiyanın dəyişməsi.

Yeni şərtlərə əsasən, alınmış haqlar çıxılmaqla ödənilmiş haqlar daxil və ilkin effektiv faiz dərəcəsinə diskontlaşdırılmış cari dəyər ilkin maliyyə öhdəliyi üzrə qalan pul vəsaitlərinin diskontlaşdırılmış cari dəyərindən ən azı 10 faiz fərqləndikdə kəmiyyət qiymətləndirməsinin şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənir.

Maliyyə öhdəliyində modifikasiya tanınmanın dayandırılmasına səbəb olmadıqda öhdəliyin amortizasiya edilmiş dəyəri dəyişikliyə uğramış pul vəsaitlərinin ilkin effektiv faiz dərəcəsinə diskontlaşdırılması və alınan gəlir və ya zərərin mənfəət və ya zərərdə tanınması ilə təkrar hesablanır. Dəyişkən dərəcəli maliyyə öhdəlikləri üçün dəyişmiş gəlir və ya zərəri hesablamaq məqsədilə istifadə edilən ilkin effektiv faiz dərəcəsinə modifikasiya zamanı cari bazar şərtlərini əks etdirməsi üçün düzəlişlər edilir. Bununla bağlı yaranan hər hansı xərclər və ya haqlar öhdəliyin

balans dəyərində düzəliş kimi tanınır və alətin effektiv faiz dərəcəsinin təkrar hesablanması yolu ilə dəyişikliyə uğramış maliyyə öhdəliyinin qalan müddəti üzrə amortizasiya edilir.

(iv) Dəyərsizləşmə

Bank mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən növbəti maliyyə alətlərinin gözlənilən kredit zərərləri üçün zərər ehtiyatı tanır:

- amortizasiya edilmiş dəyərdə ölçülən borc alətləri olan maliyyə aktivləri;
- maliyyə təminatı üzrə müqavilələr; və
- verilən kreditlər.

Bank zərər ehtiyatlarını, 12 aylıq gözlənilən kredit zərəri kimi hesablanan aşağıdakılar istisna olmaqla, bütün müddət üçün gözlənilən kredit zərəri məbləğinə bərabər qiymətləndirir:

- hesabat tarixində kredit riski aşağı müəyyən edilən borc investisiya qiymətli kağızları;
- ilkin tanınmadan sonra kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artmayan digər maliyyə alətləri (bax: 25-ci qeyd).

Bank kreditin risk dərəcəsi qlobal olaraq qəbul edilmiş “investisiya dərəcəsi” anlayışına bərabər olduğu təqdirdə borc investisiya qiymətli kağızlarının kredit riskinin aşağı olduğunu qəbul edir.

12 aylıq gözlənilən kredit zərəri hesabat tarixindən sonra 12 ay ərzində maliyyə alətinin defolt hadisəsindən yaranması gözlənilən kredit zərəri hissəsidir. 12 aylıq gözlənilən kredit zərəri tanınan maliyyə alətləri “1-ci mərhələ” maliyyə aləti adlandırılır.

Bütün müddət üçün gözlənilən kredit zərəri maliyyə alətinin gözlənilən müddəti ərzində mümkün bütün defolt hadisələrindən yaranan gözlənilən kredit zərərləridir. Bütün müddət üçün gözlənilən kredit zərəri tanınan maliyyə alətləri “2-ci mərhələ” və “3-cü mərhələ” maliyyə alətləri adlandırılır.

Gözlənilən kredit zərərlərinin ölçülməsi

Gözlənilən kredit zərərləri kredit zərərlərinin ehtimal əsasında qiymətləndirilməsidir və aşağıdakı kimi ölçülür:

- *hesabat tarixində kredit üzrə dəyərsizləşməmiş maliyyə aktivləri*: bütün gözlənilən əldə edilməmiş pul vəsaitlərinin cari dəyəri – yəni müqavilə əsasında müəssisəyə ödənilməli pul axınları ilə Bankın əldə etməyi gözlədiyi pul axınları arasındakı fərq;
- *hesabat tarixində kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri*: ümumi balans dəyəri ilə hesablanmış gələcək pul axınları arasındakı fərq;
- *istifadə edilməmiş kredit öhdəlikləri*: kredit istifadə edildikdə Banka ödənilməli pul vəsaitləri ilə Bankın əldə etməyi gözlədiyi pul vəsaitləri arasındakı fərqi cari dəyəri; və
- *maliyyə zəmanəti üzrə müqavilələr*: Bankın bərpa etməyi gözlədiyi məbləğlər çıxılmaqla ödənilməsi gözlənilən borcların cari dəyəri.

Həmçinin bax: 25-ci qeyd.

Restrukturizasiya edilmiş maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivinin şərtləri yenidən nəzərdən keçirildikdə və ya modifikasiya edildikdə və ya mövcud maliyyə aktivini borcalanın maliyyə çətinlikləri yaşaması səbəbindən yenisi ilə əvəzləndikdə maliyyə aktivinin tanınmasının dayandırılıb-dayandırılmaması dəyərləndirilir (bax: 3(e)(ii) sayılı qeyd) və gözlənilən kredit zərərləri aşağıdakı şəkildə ölçülür:

- Gözlənilən restrukturizasiya mövcud aktivin tanınmasının dayandırılmasına səbəb olmadıqda modifikasiya olunmuş maliyyə aktivindən gözlənilən pul vəsaitləri mövcud aktiv üzrə azalacaq pul vəsaitlərinin hesablanması daxil edilir (bax: 25-ci qeyd).
- Gözlənilən restrukturizasiya mövcud aktivin tanınmasının dayandırılmasına səbəb olarsa, yeni aktivin gözlənilən ədalətli dəyəri mövcud maliyyə aktivinin tanınmasının dayandırılması anında bu aktiv üzrə yekun pul vəsaiti hesab edilir. Bu məbləğ mövcud maliyyə aktivini üzrə

tanınmanın dayandırılmasının gözlənilən tarixindən hesabat tarixinədək aktivin ilkin faiz dərəcəsində diskontlaşdırılan pul vəsaitləri kəsrinin hesablanmasına əlavə edilir.

Kredit üzrə dəyərsizləşmiş aktivlər

Hər hesabat tarixində Bank amortizasiya edilmiş dəyərdə hesablanmış maliyyə aktivlərinin kredit üzrə dəyərsizləşməsinə qiymətləndirir (bu aktivlər “3-cü mərhələ maliyyə aktivləri” adlanır). Maliyyə aktivini üzrə proqnoz edilən gələcək pul vəsaitlərinə mənfi təsir göstərən bir və ya daha çox hadisə baş verdikdə maliyyə aktivini “kredit üzrə dəyərsizləşmiş” sayılır.

Maliyyə aktivinin kredit üzrə dəyərsizləşdiyinə sübutuna aşağıdakı müşahidə edilə bilən məlumat daxildir:

- borcalan və ya borcverən mühüm maliyyə çətinliyi yaşadıda;
- müqavilə şərti pozulduqda, məsələn, defolt olduqda və ya ödəniş gecikdikdə;
- Bank tərəfindən Bankın əks təqdirdə nəzərdən keçirməyəcəyi şərtlərlə kredit və ya avansın restrukturizasiyası;
- borcalanın müflis olacağı və ya maliyyə-təşkilati strukturunun dəyişəcəyi ehtimal edildikdə; və ya
- maliyyə çətinlikləri səbəbindən qiymətli kağızlar üçün fəal bazar olmadıqda.

Borcalanın maliyyə vəziyyətinin pisləşməsinə görə şərtləri yenidən razılaşdırılmış kredit, müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin ödənilməyəcəyi riskinin əhəmiyyətli dərəcədə azaldığı və dəyərsizləşmənin başqa əlamətlərinin olmadığı hallar istisna olmaqla, kredit üzrə dəyərsizləşmiş sayılır. Əlavə olaraq, ödənişi 90 gündən çox gecikdirilmiş kredit dəyərsizləşmiş sayılır.

Dövlət borcuna investisiyanın kredit üzrə dəyərsizləşmiş olub-olmadığını qiymətləndirərkən Bank aşağıdakı amilləri nəzərə alır:

- İstiqraz üzrə gəlirlərdə əks olunan kredit qabiliyyətinin bazar qiymətləndirməsi.
- Kredit qabiliyyətinə reyting agentliklərinin qiyməti.
- Ölkənin yeni borc üçün kapital bazarlarına çıxış imkanı.
- Borcverənin könüllü və ya icbari borc bağışlama nəticəsində zərər çəkə biləcəyi borc restrukturlaşdırılması ehtimalı.
- Həmin ölkəyə “son instansiya borcverən” kimi lazımı dəstəyi göstərmək üçün beynəlxalq dəstək mexanizmlərinin olması və belə mexanizmlərdən istifadə ilə bağlı dövlət və agentliklərin niyyətinin əks olunduğu ictimai bəyannamələr. Bura həmin mexanizmlərin dərinliyinin və siyasi niyyətdən asılı olmayaraq tələb olunan meyarlara cavab vermək qabiliyyətinin olub-olmadığının qiymətləndirməsi daxildir.

Alınmış və ya yaradılmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş (POCI) maliyyə aktivləri

Alınmış və ya yaradılmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri ilkin tanınma zamanı dəyərsizləşən aktivlərdir. Belə aktivlərin bütün müddəti üçün gözlənilən kredit zərərləri ilkin tanınma zamanı effektiv faiz dərəcəsinin hesablanmasına daxil edilir. Beləliklə, bu aktivlər ilkin tanınma zamanı dəyərsizləşmə üzrə ehtiyata malik olmur. İlkin tanınmadan sonra tanınan zərər üzrə ehtiyat aktivin ilkin tanınmasından sonra bütün müddət üçün gözlənilən kredit zərərlərində baş verən dəyişikliklərə bərabər olur.

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda gözlənilən kredit zərərlərinin təqdimatı

Gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyat maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda aşağıdakı şəkildə təqdim edilir:

- *amortizasiya edilmiş dəyərdə ölçülən maliyyə aktivləri*: aktivlərin ümumi balans dəyərindən çıxılan məbləğ kimi;
- *kredit öhdəlikləri və maliyyə zəmanəti üzrə müqavilələr*: ümumi olaraq, ehtiyat kimi;
- *maliyyə aləti həm istifadə edilmiş, həm də edilməmiş komponentlərdən ibarət olduqda və Bank kredit öhdəliyi komponenti üzrə gözlənilən kredit zərərini istifadə edilmiş komponentdən ayrıl müəyyən edə bilmədikdə*: Bank hər iki komponent üçün zərər ehtiyatını birləşmə təqdim edir.

Birləşdirilmiş məbləğ istifadə edilmiş kredit komponentinin ümumi balans məbləğindən tutulma kimi təqdim edilir. İstifadə edilmiş kredit komponentinin ümumi balans dəyərindən artıq qalan zərər ehtiyatı ehtiyat kimi təqdim edilir.

Borcların silinməsi

Kreditlər maliyyə aktivlərini tam və ya qismən bərpa etmək üçün əsaslı gözlənti olmadığı təqdirdə tam və ya qismən silinir. Bu adətən Bank borcalanın silinməsi nəzərdə tutulan məbləği ödəmək üçün kifayət qədər pul vəsaiti yaradacaq aktivlərinin və ya gəlir mənbəyinin olmadığını müəyyən etdikdə baş verir. Bu qiymətləndirmə aktiv səviyyəsində həyata keçirilir.

Silinmiş məbləğlərin bərpası mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir hesabatında "Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə gözlənilən kredit zərərlərinin bərpası"na aid edilir.

Silinmiş maliyyə aktivləri ödənilməli məbləğlərin bərpası üzrə Bank prosedurlarına əməl etmək məqsədilə hüquqi tədbirlərin predmeti olaraq qalır.

(v) Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi prinsipləri

Ədalətli dəyər əməliyyat tarixində bazar iştirakçıları tərəfindən nizamlı əməliyyat nəticəsində və ya həmin tarixdə Bank üçün ən əlverişli bazarda aktivin satışından və ya öhdəliyin ötürülməsindən yaranan məbləğdir. Öhdəliyin ədalətli dəyəri fəaliyyətsizlik riskini əks etdirir.

Bazar qiyməti mövcud olduqda, Bank maliyyə alətlərini həmin maliyyə alətləri üçün ədalətli dəyəri cari bazar qiyməti ilə müəyyən edir. Aktiv və ya öhdəlik üçün əməliyyatlar kifayət qədər müntəzəm və kifayət həcmdə aparıldıqda bazar fəal hesab edilir.

Maliyyə aləti üçün fəal bazar yoxdursa, Bank ədalətli dəyəri qiymətləndirmə üsulundan istifadə etməklə təyin edir. Seçilmiş qiymətləndirmə üsulu bazar məlumatlarından maksimum istifadə edir, Banka məxsus olan ehtimallara mümkün qədər az əsaslanır, bazar iştirakçılarının qiymət qoyarkən nəzərə aldıkları bütün faktorları özündə birləşdirir.

Maliyyə alətinin ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərinin ən dəqiq göstəricisi əməliyyat qiyməti, yəni verilən və ya qəbul edilən məbləğin ədalətli dəyəridir. Əgər Bank ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərin əməliyyat qiymətindən fərqləndiyini müəyyən edirsə və ədalətli dəyər fəal bazarda oxşar aktiv və öhdəlik üçün kotirovka olunan qiymətlə sübut oluna bilmədikdə, eləcə də müşahidə edilə bilən bazarlardan olan məlumatlar vasitəsilə qiymətləndirmə metoduna əsaslanmadıqda, maliyyə aləti ilkin tanıma zamanı ədalətli dəyərlə əməliyyat qiyməti arasına fərqin aradan qaldırılmasına uyğunlaşdırılmış ilkin ədalətli dəyərində qiymətləndirilir. Nəticədə, fərq, qiymətləndirmənin müşahidə edilə bilən bazar məlumatı ilə əsaslandırılmasından, yaxud əməliyyatın bağlanma tarixindən gec olmayaraq, alətin istifadə müddəti ərzində uyğun əsasla mənfəət və zərərdə tanınır.

Ədalətli dəyərində qiymətləndirilən aktiv və ya öhdəlik təklif və satış qiymətinə malik olduqda, Bank aktivləri və uzun mövqeləri təklif qiymətində, öhdəlikləri və qısa mövqeləri ilə satış qiymətində qiymətləndirir.

Bank dəyişikliyin baş verdiyi hesabat müddətinin sonuna ədalətli dəyər iyerarxiyasında səviyyələr arasında transferləri tanıyır.

(vi) Əvəzləşdirmə

Maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi və xalis məbləğin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda daxil edilməsi, Bankın hazırda qeydə alınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüququnun, eləcə də əvəzləşdirməni aparmaq və ya eyni zamanda aktivini realizasiya edərək öhdəliyi ödəmək niyyətinin olduğu hallarda həyata keçirilə bilər. Bank gələcək hadisə üzrə şərti olmadıqda və biznesin normal gedişində, Bankın və onun tərəf müqabillərinin defoltu, ödəmə qabiliyyətinin itirilməsi və ya iflası zamanı tətbiq oluna bildikdə, əvəzləşdirmək hüququna malikdir.

(f) Müştərilərə verilmiş kreditlər

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda “Müştərilərə verilmiş kreditlər” bəndinə müştərilərə verilmiş amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən kreditlər daxildir (bax: 3(e)(i) sayılı qeyd); onlar ilk olaraq məxsusi birbaşa əməliyyat xərcləri əlavə edilməklə ədalətli dəyərdə, daha sonra effektiv faiz metodu ilə amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilir.

(g) İnvestisiya qiymətli kağızları

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda “investisiya qiymətli kağızları” bəndinə daxildir:

- amortizasiya edilmiş dəyərdə ölçülən borc investisiya qiymətli kağızları (bax: 3(e)((i) sayılı qeyd); bura ilkin olaraq əlaqədar birbaşa əməliyyat xərcləri daxil olmaqla ədalətli dəyərdə, daha sonra effektiv faiz metodu ilə amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilənlər daxildir;
- sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən kapital investisiya qiymətli kağızları (bax: 3(e)(i) sayılı qeyd).

(h) Depozitlər, subordinasiya borc öhdəlikləri və sair borc öhdəlikləri

Birbaşa məxsusi əməliyyat xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən depozitlər, subordinasiya borc öhdəlikləri və sair borc öhdəlikləri, sonradan effektiv faiz metodu ilə amortizasiya edilmiş dəyərdə hesablanır (bax: 3(e)(v) sayılı qeyd).

(i) Əmlak və avadanlıq

(i) Mülkiyyətdə olan aktivlər

Əmlak və avadanlıqlar yığılmış amortizasiya və dəyərsizləşmə üzrə zərərlər çıxılmaqla, ilkin dəyərdə uçota alınır. Binalar istisnadır, belə ki, onlar aşağıda göstəriləni kimi yenidən qiymətləndirilmiş dəyərdə təqdim olunur.

Əmlak və ya avadanlıqlar müxtəlif faydalı istismar müddətləri olan böyük komponentlərdən ibarət olduqda, onların uçotu ayrı-ayrı əmlak və avadanlıq kimi aparılır.

(ii) Yenidən qiymətləndirmə

Binalar mütəmadi olaraq yenidən qiymətləndirilir. Bu qiymətləndirmənin tezliyi yenidən qiymətləndirilən binalar üzrə ədalətli dəyərin dəyişməsindən asılıdır. Binaların yenidən qiymətləndirilməsi zamanı dəyərində artım sair məcmu gəlir haqqında hesabatda tanınır. Bu artımın bundan əvvəl eyni aktivin yenidən qiymətləndirilməsi zamanı dəyərinin mənfəət və zərərdə tanınmış azalmasını əvəz etməsi istisnadır. Bu halda artım mənfəət və ya zərərdə tanınır. Binaların yenidən qiymətləndirilməsi zamanı dəyərinin azalması mənfəət və zərərdə tanınır. Bu azalmanın bundan əvvəl eyni aktivin yenidən qiymətləndirilməsi zamanı dəyərinin sair məcmu gəlirdə tanınmış artmasını əvəz etməsi istisnadır. Bu halda dəyərdəki azalma sair məcmu gəlirdə tanınır.

(iii) Amortizasiya

Amortizasiya ayrı-ayrı aktivlərin hesablanmış faydalı istismar müddətləri üzrə düz xətt prinsipi əsasında mənfəət və ya zərərə aid edilir. Amortizasiya aktiv əldə edildiyi tarixdən, yaxud daxili qaydada inşa edilən aktivlər halında, aktiv tam istifadə üçün hazır olduğu tarixdən etibarən başlanır. Torpaq üzrə amortizasiya hesablanmır.

Təxmin edilən faydalı istismar müddətləri aşağıdakı kimidir:

- binalar	50 il
- kompüterlər	10 il
- mebel və avadanlıqlar	10 il
- nəqliyyat vasitələri	7 il

(j) Qeyri-maddi aktivlər

Alınmış qeyri-maddi aktivlər ilkin dəyərdən amortizasiya və dəyərsizləşmə üzrə zərərlər çıxıldıqdan sonra göstərilir.

Alınmış kompüter lisenziyaları və proqram təminatı onların istifadəyə yararlı hala gətirmək üçün çəkilmiş xərc əsasında kapitallaşdırılır.

Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası düz xətt metodu əsasında onların istismar müddəti boyu mənfəət və zərərdə tanınır. Qeyri-maddi aktivlərin təxmin edilən istismar müddəti 5-10 ildir.

(k) Satış üçün saxlanılan aktivlər

İlk növbədə davamlı istifadə ilə deyil, satış ilə bərpa olunması gözlənilən uzunmüddətli aktivlər satış üçün saxlanılan alət kimi təsnif edilir. Satış üçün saxlanılan kateqoriyasına təsnif edilməzdən əvvəl aktivlər və ya realizasiya qrupunun komponentləri Bankın uçot siyasətlərinə əsasən yenidən qiymətləndirilir. Bundan sonra bir qayda olaraq aktivlər və ya realizasiya qrupu balans dəyərinin ən kiçik qiymətində və satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyərində ölçülür.

(l) Ehtiyatlar

Bankın keçmiş dövrlərdə baş vermiş hadisə nəticəsində müəyyən hüquqi və ya konstruktiv öhdəliyi olduqda və həmin öhdəliyin ödənilməsi üçün iqtisadi faydaların məxaricinin tələb olunacağı ehtimal olunduqda, ehtiyat maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks olunur. Təsiri əhəmiyyətli olduqda, ehtiyatlar pul vəsaitlərinin vaxt baxımından dəyərinin cari bazar qiymətləndirmələrini əks etdirən vergidən əvvəlki dərəcə və müvafiq olarsa, həmin öhdəliyə aid olan xüsusi risklər əsasında gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin diskontlaşdırılması yolu ilə müəyyənləşdirilir.

(m) Maliyyə zəmanəti və kredit öhdəlikləri

Maliyyə zəmanətləri borcalan borc alətinin şərtlərinə uyğun olaraq vaxtında ödəniş edə bilmədikdə zəmanət sahibinin məruz qaldığı zərəri qarşılamaq üçün Bankın müəyyən ödənişlər etməsini tələb edən müqavilələrdir. Kredit öhdəlikləri əvvəlcədən müəyyənləşdirilmiş şərtlər və müddətlərlə kredit vermək öhdəlikləridir.

Verilən maliyyə zəmanətləri və ya bazarda mövcud faiz dərəcəsindən aşağı faizlə kredit vermək öhdəlikləri ilkin olaraq ədalətli dəyərdə, daha sonra MHBS 9-a əsasən müəyyən edilmiş zərər ehtiyatı ilə (bax: 3(e)(iv)) MHBS 15-ə əsasən tanınmış məcmu gəlir çıxılmaqla, ilkin tanınan məbləğin ən böyük olanında qiymətləndirilir.

Bank mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyər kateqoriyalı kredit verməmişdir.

Digər kredit öhdəlikləri üçün Bank zərər üzrə ehtiyatı tanıyır (bax: 3(e)(iv) sayılı qeyd).

Maliyyə zəmanətləri və kredit öhdəliklərindən yaranan öhdəliklər ehtiyatlara aid edilir.

(n) Nizamnamə kapitalı

(i) Adi səhmlər

Adi səhmlər kapital kimi təsnifləşdirilir. Adi səhmlərin və səhm opsiyonların buraxılmasına bilavasitə aid edilə bilən xərclər vergi təsirləri çıxılmaqla kapitaldan çıxılan məbləğ kimi uçota alınır.

(ii) Dividendlər

Bankın dividendləri elan edib ödəməsi Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində müəyyən edilmiş qaydada tənzimlənir.

Adi səhmlərə aid olan dividendlər elan edildiyi müddətdə bölüşdürülməmiş mənfəətdə əks olunur.

(o) Vergi

Mənfəət vergisi cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir. Mənfəət vergisi mənfəət və zərərdə tanınır, bu vergi sair məcmu gəlirlərlə və ya bilavasitə kapitalda qeydə alınan əməliyyatlarla bağlı olduqda isə, sair məcmu gəlirdə və ya bilavasitə kapitalda tanınır.

(i) Cari vergi

Cari vergi xərclərinə il üzrə vergilərə cəlb olunan gəlir üzrə gözlənilən ödənilməli vergilər və əvvəlki illər üçün ödənilməli vergilərdə hər hansı düzəlişlər daxildir. Həmin xərclər hesabat tarixində qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə əsasən müəyyənləşdirilir.

(ii) Təxirə salınmış vergi

Təxirə salınmış vergi maliyyə hesabatlılığı məqsədləri üçün istifadə olunan aktivlərin və öhdəliklərin balans dəyərləri ilə vergi məqsədləri üçün istifadə olunan məbləğlər arasında olan müvəqqəti fərqlər üzrə hesablanır. Təxirə salınmış vergi aşağıdakı müvəqqəti fərqlər üçün tanınır:

- nə uçot, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərəre təsir göstərməyən əməliyyatda aktiv və ya öhdəliklərin ilkin tanınması.

Təxirə salınmış vergi aktivini yalnız o zaman uçota alınır ki, istifadə edilməmiş vergi itkilərinin, istifadə edilməmiş vergi güzəştlərinin, müvəqqəti fərqlərin əvəzini ödəyə biləcək vergilərə cəlb edilən gələcək gəlirlərin mövcud olacağı ehtimal olunsun. Gələcəkdə vergi tutula bilən mənfəət müvafiq vergi tutulan müvəqqəti fərqlərin bərpası əsasında müəyyən edilir. Vergi tutulan müvəqqəti fərqlərin məbləği təxirə salınmış vergi aktivini tam tanımaq üçün kifayət deyilsə, gələcəkdə vergi tutula bilən mənfəət Bankda ayrı-ayrı törəmə müəssisələr üzrə biznes planlar əsasında nəzərə alınır. Təxirə salınmış vergi aktivləri hər hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və əlaqəli vergi gəlirləri yaranmadığı təqdirdə müəyyən miqdarda azaldılır; gələcəkdə vergi tutulan mənfəətlər artıqda, bu azaldılmalar geri qaytarılır.

Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri hər hesabat tarixində təkrar qiymətləndirilir və o zaman uçota alınır ki, onların əvəzini ödəyə biləcək vergilərə cəlb edilən gələcək gəlirlərin mövcud olacağı ehtimal olunsun.

Təxirə salınmış vergi hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş qanunlara uyğun olaraq, müvəqqəti fərqlərə onlar ləğv ediləcəyi zaman tətbiq ediləcək gözlənilən vergi dərəcələri əsasında müəyyən olunur.

Təxirə salınmış verginin ölçülməsi hesabat dövrünün sonunda aktiv və öhdəliklərin balans dəyərini bərpa etmək və ya müəyyənləşdirmək üçün Bankın gözlədiyi qaydada vergi nəticələrini əks etdirir.

Cari və təxirə salınmış vergi öhdəliklərini müəyyən etmək üçün Bank qeyri-müəyyən vergi mövqeyinin təsirini, əlavə vergiləri, penyalı və ödənilməmiş faizləri nəzərə alır.

(p) Tətbiq edilməmiş yeni standartlar və şərtlər

Bir sıra yeni standartlar 1 yanvar 2020-ci il tarixindən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minmişdir və onların erkən tətbiqinə icazə verilir. Bank hazırkı maliyyə hesabatlarını tərtib edərkən yeni və ya təkmilləşdirilmiş standartları erkən tətbiq etməmişdir.

Aşağıdakı təkmilləşdirilmiş standartların və şərtlərin Bankın maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərməyəcəyi gözlənilir:

- *MHBS-larının konseptual əsaslarına istinadların təkmilləşdirilməsi.*
- *Biznes anlayışı (MHBS 3-ə düzəliş).*
- *Əhəmiyyətlik anlayışı (MUBS 1 və MUBS 8-ə düzəlişlər)*
- *MHBS 17 “Sığorta müqavilələri”*

4 Xalis faiz gəliri

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Effektiv faiz metodu ilə hesablanmış faiz gəliri		
Müştərilərə verilmiş kreditlər	37,866	27,100
Pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	4,253	8,136
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	2,861	2,156
İnvestisiya qiymətli kağızları	603	596
	45,583	37,988
Faiz xərci		
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	7,369	9,445
Bank depozitləri və sair borc öhdəlikləri	2,225	2,006
Subordinasiya borc öhdəlikləri	1,191	1,473
İcarə öhdəlikləri	335	-
	11,120	12,924
	34,463	25,064

5 Haqq və komissiya gəliri

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Plastik kart əməliyyatları	3,884	2,869
Hesablaşma	2,096	1,741
İstifadə olunan pul vəsaitləri	1,931	1,914
Xarici valyuta mübadiləsi	543	509
Zəmanət məktubları	482	613
Sair	332	269
	9,268	7,915

İcra öhdəlikləri və gəlirin tanınması siyasətləri

Müştərilərlə müqavilələrdən gələn haqq və komissiya gəlirləri müqavilədə müəyyən edilmiş ödəniləcək məbləğ əsasında qiymətləndirilir. Bank gəliri xidmət üzərində nəzarət müştəriyə ötürüldükdən sonra tanıyır.

Aşağıdakı cədvəldə müştərilərlə müqavilələr üzrə icra öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi xüsusiyyəti və müddəti, habelə əhəmiyyətli ödəniş müddətləri və əlaqəli gəlirin tanınması siyasəti haqqında məlumat təqdim olunmuşdur:

Xidmət növü	Əhəmiyyətli ödəniş müddətləri daxil olmaqla icra öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi xüsusiyyəti və müddəti	MHBS 15-ə əsasən gəlirin tanınması
Pərakəndə və korporativ bank xidmətləri	Bank pərakəndə və korporativ müştərilərə bankçılıq, overdraft xidmətləri, xarici valyuta, kredit kartı əməliyyat xidmətlərini göstərir. Banklararası mübadilə, xarici valyuta əməliyyatları və overdraftlara görə əməliyyat haqları əməliyyat baş verərkən müştəri hesabından çıxılır.	Əməliyyatlardan gələn gəlir əməliyyatın baş verdiyi zaman anında tanınır.
	Bank verdiyi təminat məktublarına görə müştərilərdən komissiya alır.	Müştəri müəssisənin fəaliyyət nəticəsini müəssisə bu fəaliyyəti göstərməyə davam edərkən qəbul edib istehlak etdiyi üçün, Bank gəliri müəyyən müddət ərzində tanıyır.

6 Haqq və komissiya xərci

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Plastik kart əməliyyatları	2,767	2,306
Ödəmə terminalları	468	277
Hesablaşmalar	442	399
Broker xidməti	280	452
İstifadə olunan pul vəsaitləri	152	233
Sair	184	146
	4,293	3,813

7 Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması zamanı zərər

2019-cu il ərzində Bank Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin “Azərbaycan Respublikasında fiziki şəxslərin problemlı kreditlərinin həlli ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” Fərmanına əsasən ARMB-dən illik 0.1% dərəcə ilə 3,440 min manat borc vəsaiti almışdır. ARMB bu aşağı faiz dərəcəli kreditləri problemlı kreditlərin restrukturizasiyası məqsədilə təqdim etmişdir. Bu kreditlər ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərdə qiymətləndirilmişdir. Alınmış vəsait və kreditlərin ədalətli dəyəri arasındakı 711 min manat fərq dövlət subsidiyası şəklində gəlir olaraq tanınmışdır. Fərmana əsasən Bank müəyyən meyarlara cavab verən və ümumi dəyəri 4,670 min manat, xalis balans dəyəri isə 2,557 min manat olan müştərilərə verilmiş kreditləri ödəniş müddətini 5 ilədək uzadaraq, illik faiz dərəcəsini 1%-ə endirərək və valyutasını manata çevirərək restrukturizasiya etdi. Bank tanınmanın dayandırılması nəticəsində 950 min manat zərər tanındı.

8 Dəyərsizləşmə üzrə bərpa (zərərlər)

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə gözlənilən kredit zərərlərinin bərpası	4,479	3,527
Satış üçün saxlanılan aktivlərin dəyərsizləşməsi üzrə zərər	(2,787)	(1,532)
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər üzrə gözlənilən kredit zərərlərinin bərpası	-	266
Sair aktivlərin dəyərsizləşməsi üzrə zərər	(2)	(35)
Maliyyə zamanəti müqavilələrinin dəyərsizləşməsi üzrə zərər	(825)	(190)
	865	2,036

9 İşçi heyəti xərcləri

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
İşçilərə ödənilən məbləğlər	14,169	10,526
Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödəmələr	2,248	2,369
	16,417	12,895

10 Sair ümumi inzibati xərclər

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Reklam və marketinq xərcləri	1,496	710
Amortizasiya xərcləri	1,262	982
Təmir və texniki xidmət xərcləri	1,196	745
İstifadə hüququ formasında olan aktivlərin amortizasiya xərcləri	914	-
Müştəri depozitlərinin sığorta haqları	868	942
Ofis xərcləri	797	635
Bina təhlükəsizliyi xərcləri	720	569
Peşəkar xidmət haqları	656	502
Üzvlük haqları	639	660
Mənfəət vergisindən başqa vergilər	510	465
Rabitə xərcləri	466	457
Nəqliyyat və ezamiyyə xərcləri	263	251
Nəqliyyatdan istifadə xərcləri	233	185
İcarə xərcləri (2018: əməliyyat icarəsi xərcləri)	104	1,077
Sair xərclər	638	579
	10,762	8,759

11 Mənfəət vergisi xərci

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Cari il üzrə vergi xərcləri	-	-
Müvəqqəti fərqlərin yaranması və bərpası səbəbindən təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəliklərinin hərəkəti	3,032	2,576
Əvvəlki dövrdə tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivlərinin istifadəsi	(3,032)	(2,576)
Cəmi mənfəət vergisi xərci	-	-

2019-cu ildə cari və təxirə salınmış vergi üçün müvafiq vergi dərəcəsi 20% (2018: 20%) təşkil edir.

31 dekabr tarixində tamamlanan il üzrə effektiv vergi dərəcəsinin üzvləşdirilməsi:

	2019 AZN'000	%	2018 AZN'000	%
Mənfəət vergisindən əvvəlki mənfəət	15,062		11,933	
Müvafiq vergi dərəcəsində mənfəət vergisi	3,012	20.0	2,387	20.0
Əvvəllər tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivlərinin istifadə edilməsi	(3,032)	(24.0)	(2,576)	(22.0)
Gəlirdən çıxılmayan xərclər	20	4.0	189	2.0
Cəmi mənfəət vergisi xərci	-	-	-	-

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri

Hesabat üçün aktivlərin və öhdəliklərin balans dəyərləri ilə vergi məqsədləri üçün istifadə olunan məbləğlər və növbəti dövrlərə keçirilən vergi zərərləri arasındakı müvəqqəti fərqlər nəticəsində 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə xalis təxirə salınmış vergi aktivləri yaranmışdır. Bu təxirə salınmış vergi aktivləri hazırkı maliyyə hesabatlarında tanınmır. Gələcək vergi güzəştləri yalnız o zaman realizasiya olunacaq ki, istifadə olunmayan vergi zərərlərinin istifadə oluna biləcəyi mənfəət mövcud olsun və qanun və qaydalarda Bankın gələcək dövrlərdə gəlirdən çıxılan məbləğlərə iddia etmək hüququna mənfi təsir edən dəyişiklik baş verməsin. Bu gələcək vergi güzəştləri onların realizasiyası ilə bağlı qeyri-müəyyənliklərlə əlaqədar olaraq tanınmır.

Cari vergi qanunvericiliyinə əsasən gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlərin müddəti sonsuzdur. Növbəti dövrə keçirilən vergi zərəri 2022-ci ildə qüvvədən düşür.

31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərində tamamlanan illərdə müvəqqəti fərqlərdə dəyişikliklər aşağıda təqdim olunur:

2019 AZN'000	1 yanvar 2019	Mənfəət və ya zərərdə tanınan	31 dekabr 2019
Növbəti dövrə keçirilən vergi zərəri	3,565	(2,814)	751
Müştərilərə verilmiş kreditlər	2,204	(1,051)	1,153
Əmlak və avadanlıq	11	(140)	(129)
İstifadə hüququ formasında olan aktivlər	-	(589)	(589)
Satış üçün saxlanılan aktivlər	483	557	1,040
İnvestisiya qiymətli kağızları	(30)	-	(30)
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	164	(32)	132
İcarə öhdəlikləri	-	614	614
Sair öhdəliklər	-	423	423
Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri	(6,356)	3,032	(3,324)
Xalis təxirə salınmış vergi aktivləri	41	-	41

2018 AZN'000	1 yanvar 2018	Mənfəət və ya zərərdə tanınan	31 dekabr 2018
Növbəti dövrə keçirilən vergi zərəri	4,525	(960)	3,565
Müştərilərə verilmiş kreditlər	4,171	(1,967)	2,204
Əmlak və avadanlıq	(237)	248	11
Sair aktivlər	176	(176)	-
İnvestisiya qiymətli kağızları	(30)	-	(30)
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	192	(28)	164
Satış üçün saxlanılan aktivlər	176	307	483
Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri	(8,932)	2,576	(6,356)
Xalis təxirə salınmış vergi aktivləri	41	-	41

12. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Nağd pul vəsaitləri	38,647	31,312
ARMB-də nostro hesablar	69,700	196,477
Digər banklarda nostro hesablar və overnayt yerləşdirmələri		
- reytingi BBB- dən BBB+ dək	93,463	15,865
- reytingi BB- dən BB+ dək	1,473	748
- reytingi B- dən B+ dək	10,108	18,613
- reytingsiz	810	2,564
Digər banklarda cəmi nostro hesablar və overnayt yerləşdirmələri	105,854	37,790
Pul vəsaitlərinin ekvivalentləri		
ARMB istiqrazları	41,116	51,981
ARMB-də müddətli depozitlər	19,297	35,960
Cəmi pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	60,413	87,941
	274,614	353,520

Müştərilərə verilmiş kreditlər istisna olmaqla maliyyə aktivləri “Fitch”, “Standard & Poor’s” və “Moody’s” kimi aparıcı beynəlxalq agentliklərin cari kredit reytinginə əsasən qiymətləndirilmişdir. Ən yüksək reyting “AAA”-dır. İnvestisiya sinfinə aid olan maliyyə aktivlərinin reytingi “AAA”-dan “BBB”-yədəkdir. Reytingi “BBB”-dən aşağı olan maliyyə aktivləri spekulyativ dərəcəli aktiv kimi təsnif edilir.

Bu maliyyə hesabatlarında maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin reytingləri “Fitch” reytinginə çevrilmişdir.

31 dekabr 2019-ci il tarixinə qalıqları Bankın kapitalının 10%-dən artıq olan 2 bank (31 dekabr 2018: 2 bank) olmuşdur. Bu qalıqların 31 dekabr 2019-cu il tarixinə bu qalıqların ümumi məbləği 219,069 min manat (31 dekabr 2018: 317,689 min manat) təşkil etmişdir.

Zərər üzrə ehtiyat

31 dekabr 2019-cu il tarixinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə aid bütün qalıqlar 1-ci mərhələyə təsnif edilmişdir və onların gözlənilən kredit zərərləri 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə əhəmiyyətli deyil.

13 İnvestisiya qiymətli kağızları

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən investisiya qiymətli kağızları	13,553	11,347
Sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən investisiya qiymətli kağızları – kapital alətləri	402	402
	13,955	11,749

Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən bütün investisiya qiymətli kağızları 1-ci mərhələdədir və onların gözlənilən kredit zərərləri 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə əhəmiyyətli deyil.

Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən investisiya qiymətli kağızları

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Korporativ istiqrazları	13,017	11,347
Dövlət qiymətli kağızları	536	
Borc qiymətli kağızları	13,553	11,347

31 dekabr 2019-cu il tarixinə borc qiymətli kağızlarına Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkətinin 11,195 min manat dəyərində BB+ reytingli korporativ istiqrazları daxildir. Bu istiqrazların illik faiz dərəcəsi 5%, ödəniş müddətləri 2021-ci ilin oktyabr və 2021-ci ilin noyabr aylarında bitir (2018: 11,347 min manat). Bank, həmçinin reytingi B- dən yuxarı olan iki maliyyə təşkilatından 1,822 min manat dəyərində borc qiymətli kağızları almışdır. 1 yanvar 2019-cu il tarixində Bank aşağıdakı cədvəldə göstərilən müəyyən investisiyaları sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən kapital qiymətli kağızları olaraq təyin etmişdir.

Sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən kapital investisiya qiymətli kağızları

AZN'000	2019 AZN'000
“Azərbaycan Kredit Bürosu” MMC	250
“Milli Kart” MMC	120
Master Card International	32
Kapital qiymətli kağızları	402

Sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən kapital investisiya qiymətli kağızları

AZN'000	2018 AZN'000
Azerbaijan Credit Bureau LLC	250
Milli Kart LLC	120
Master Card International	32
Kapital qiymətli kağızları	402

14 Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
ARMB-də yerləşdirilən məcburi ehtiyat	2,807	3,302
Digər banklardan alınmış kreditlər və depozitlər		
- reytingi A- dan A+dək	772	770
- reytingi BBB- dən BBB+ dək	34,110	66,936
- reytingi B- dən B+ dək	15,227	6,947
- reytingsiz	8,741	11,714
Cəmi digər banklarda kreditlər və depozitlər	58,850	86,367
Zərər üzrə ehtiyat	(1,372)	(1,372)
Xalis bank və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	60,285	88,297

31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalıqları Bank kapitalının 10%-ni keçən bir bank (31 dekabr 2018: bir bankı) olmuşdur. Bu qalıqların ümumi balans dəyəri 31 dekabr 2019-cu il tarixinə 34,110 min manat (31 dekabr 2018: 66,936 min manat) təşkil etmişdir.

Zərər üzrə ehtiyat

31 dekabr 2019-cu il tarixinə iki bankdan alınacaq vəsaitlər 3-cü mərhələyə təsnif edilmişdir və ehtiyat tam olaraq 650 min manat məbləğində tanınmışdır. Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər bəndinə daxil olan digər qalıqlar 1-ci mərhələyə təsnif edilmişdir və onlar üzrə ehtiyat 722 min manat məbləğində tanınmışdır.

31 dekabr 2018-ci il tarixinə banklardan alınacaq məbləğ qalıqları 3-cü mərhələyə təsnif edilmişdir və tam olaraq 883 min manat məbləğində ehtiyat tanınmışdır. Banklardan alınmalı məbləğlər bəndinə daxil olan digər qalıqlar 1-ci mərhələyə təsnif edilmişdir və onlar üzrə 489 min manat məbləğində ehtiyat tanınmışdır.

Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatda dəyişikliklərin təhlili

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
İlin əvvəlində qalıq	1,372	1,638
Zərər üzrə ehtiyatın xalis yenidən qiymətləndirməsi	-	(266)
İlin sonunda qalıq	1,372	1,372

Kredit riski

31 dekabr 2019-cu il tarixinə digər banklara aid 8,741 min manat təşkil edən reytingsiz deposit yerli banklara aiddir.

2018-ci ildə digər banklarda reytingsiz depositin 561 min manat təşkil edən hissəsi Türk Dövlət Bankının törəmə bankına aiddir. Bu törəmə bankın reytingi dövlət reytinginə yaxındır. Qalan 11,153 min manat yerli banklardadır.

31 dekabr 2019-cu il tarixinə digər banklara verilmiş kreditlərə və depozitlərə üç qeyri-rezident bankda illik 2-2.5% dərəcəli 48,605 min manat və digər rezident və qeyri-rezident banklarda faiz qazanmayan bloklaşdırılmış hesabda 1,503 min manat daxildir (31 dekabr 2018: qeyri-rezident bankda illik faiz dərəcəsi 2%-2.9% olan 73,883 min manat və digər rezident və qeyri-rezident banklarda faiz qazanmayan bloklaşdırılmış hesabda 1,331 min manat).

Digər banklarda vaxtı keçməmiş və ya dəyərsizləşməmiş kreditlərin və depozitlərin təhlili aşağıda təqdim olunur:

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Vaxtı keçməmiş	58,267	85,484
Vaxtı 90 gündən çox, 360 gündən az keçmiş	575	-
Vaxtı 360 gündən çox keçmiş	8	883
Zərər üzrə ehtiyat	(1,372)	(1,372)
Digər banklara verilmiş cəmi kreditlər və depozitlər	57,478	84,995

ARMB-də saxlanılan məcburi ehtiyat

ARMB-də yerləşdirilmiş məcburi ehtiyat faiz qazanmayan depozitdir. Bu ehtiyat ARMB tərəfindən müəyyən edilən qaydalara əsasən hesablanır və çıxarılması qadağandır. Ehtiyat ARMB tərəfindən dərc olunmuş qaydalar əsasında qiymətləndirilir və yerli və xarici valyutalarda olan orta şərti müştəri hesabları qalıqlarının müvafiq olaraq 0.5% və 1%-nə (2018: 0.5% və 1%) bərabərdir.

15 Müştərilərə verilmiş kreditlər

	2019 AZN'000	Cəmi ümumi kreditlə rin %-i	2018 AZN'000	Cəmi ümumi kreditləri n %-i
Korporativ müştərilərə verilmiş kreditlər				
Korporativ kreditlər	251,783	60 %	247,701	62%
Cəmi korporativ müştərilərə verilmiş kreditlər	251,783		247,701	
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər				
Nağd pul kreditləri	55,070	13%	39,151	10%
İpoteka kreditləri	40,960	10%	34,937	9%
Lombard kreditləri	23,369	6%	19,179	5%
Mikrokreditlər	17,801	4%	27,262	7%
İstehlak kreditləri	17,311	4%	19,868	5%
Avtomobil kreditləri	7,380	2%	10,158	3%
Kredit kartları	2,781	1%	3,631	1%
Cəmi fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	164,672		154,186	
Ümumi müştərilərə verilmiş kreditlər	416,454		401,887	
Zərər üzrə ehtiyat	(64,881)		(121,952)	
Xalis müştərilərə verilmiş kreditlər	351,574		279,935	

Aşağıdakı cədvəldə müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə zərər ehtiyatının ilkin və yekun qalıqları üzləşdirilmişdir.

AZN'000	2019				2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər*								
1 yanvar tarixinə qalıq	2,582	66	119,304	121,952	3,324	700	108,030	112,054
1-ci mərhələyə keçid	1,639	(6)	(1,633)	-	1,013	(11)	(1,002)	-
2-ci mərhələyə keçid	(1)	16	(15)	-	(108)	206	(98)	-
3-cü mərhələyə keçid	(32)	(10)	42	-	-	(118)	118	-
Zərər üzrə ehtiyatın xalis yenidən qiymətləndirməsi	(1,161)	25	(5,727)	(6,863)	(2,233)	(711)	(1,169)	(4,113)
Alınmış və ya yaradılmış yeni maliyyə aktivləri	2,346	39	-	2,385	586	-	-	586
Tanınması dayandırılmış maliyyə aktivləri	-	-	(2,113)	(2,113)	-	-	-	-
Silinmələr	-	-	(57,682)	(57,682)	-	-	(579)	(579)
Silinmiş aktivlərin bərpaı	-	-	2,020	2,020	-	-	-	-
Gözlənilən kredit zərərlərinin cari dəyərinin diskont açılışı	-	-	5,182	5,182	-	-	14,004	14,004
31 dekabr tarixinə qalıq	5,373	130	59,378	64,881	2,582	66	119,304	121,952

AZN'000	2019				2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər - Korporativ kreditlər*								
1 yanvar tarixinə qalıq	1,938	-	72,914	74,852	2,647	614	66,121	69,382
1-ci mərhələyə keçid	1,527	-	(1,527)	-	430	-	(430)	-
2-ci mərhələyə keçid	-	-	-	-	(80)	87	(7)	-
3-cü mərhələyə keçid	(25)	-	25	-	-	(79)	79	-
Zərər üzrə ehtiyatın xalis yenidən qiymətləndirməsi	(1,914)	40	-	(1,874)	(1,379)	(622)	780	(1,221)
Alınmış və ya yaradılmış yeni maliyyə aktivləri	1,330	12	2,233	3,575	320	-	-	320
Silinmələr	-	-	(38,482)	(38,482)	-	-	(121)	(121)
Silinmiş aktivlərin bərpaı	-	-	2,020	2,020	-	-	-	-
Gözlənilən kredit zərərlərinin cari dəyərinin diskont açılışı	-	-	3,048	3,048	-	-	6,492	6,492
31 dekabr tarixinə qalıq	2,856	52	40,231	43,139	1,938	-	72,914	74,852

AZN'000	2019				2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müşətilərə verilmiş kreditlər - Nağd pul kreditləri*								
1 yanvar tarixinə qalıq	493	38	16,845	17,376	307	43	14,926	15,276
1-ci mərhələyə keçid	17	(2)	(15)	-	109	(3)	(106)	-
2-ci mərhələyə keçid	(1)	16	(15)	-	(15)	47	(32)	-
3-cü mərhələyə keçid	(4)	(7)	11	-	-	(24)	24	-
Zərər üzrə ehtiyatın xalis yenidən qiymətləndirməsi	863	(15)	(3,480)	(2,632)	(111)	(25)	(1,070)	(1,206)
Alınmış və ya yaradılmış yeni maliyyə aktivləri	859	25	-	884	203	-	-	203
Tanınması dayandırılmış maliyyə aktivləri	-	-	(2,113)	(2,113)				
Silinmələr	-	-	(8,033)	(8,033)				
Gözlənilən kredit zərərlərinin cari dəyərinin diskont açılışı	-	-	937	937	-	-	3,103	3,103
31 dekabr tarixinə qalıq	2,227	55	4,137	6,419	493	38	16,845	17,376

AZN'000	2019				2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müşətilərə verilmiş kreditlər - İpoteka kreditləri*								
1 yanvar tarixinə qalıq	24	5	569	598	46	-	563	609
1-ci mərhələyə keçid	59	(4)	(55)	-	10	-	(10)	-
Zərər üzrə ehtiyatın xalis yenidən qiymətləndirməsi	(33)	8	23	(2)	(33)	5	(15)	(56)
Alınmış və ya yaradılmış yeni maliyyə aktivləri	16	-	-	16	16	-	-	14
Silinmələr	-	-	(107)	(107)	-	-	(27)	(27)
Gözlənilən kredit zərərlərinin cari dəyərinin diskont açılışı	-	-	30	30	-	-	58	58
31 dekabr tarixinə qalıq	66	9	460	535	66	5	569	598

AZN'000	2019				2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müşərilərə verilmiş kreditlər - Mikrokreditlər								
1 yanvar tarixinə qalıq	85	23	20,221	20,329	77	22	19,547	19,646
1-ci mərhələyə keçid	34	-	(34)	-	411	-	(411)	-
2-ci mərhələyə keçid	-	-	-	-	(6)	60	(54)	-
3-cü mərhələyə keçid	(2)	(3)	5	-	-	(11)	11	-
Zərər üzrə ehtiyatın xalis yenidən qiymətləndirməsi	(54)	(14)	(4,548)	(4,616)	(421)	(48)	(1,826)	(2,295)
Alınmış və ya yaradılmış yeni maliyyə aktivləri	76	-	-	76	24	-	-	24
Silinmələr	-	-	(6,710)	(6,710)	-	-	(146)	(146)
Gözlənilən kredit zərərlərinin cari dəyərinin diskont açılışı	-	-	798	798	-	-	3,100	3,100
31 dekabr tarixinə qalıq	139	6	9,732	9,877	85	23	20,221	20,329

AZN'000	2019				2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müşərilərə verilmiş kreditlər -İstehlak kreditləri*								
1 yanvar tarixinə qalıq	27	-	3,333	3,360	12	2	1,206	1,220
1-ci mərhələyə keçid	-	-	-	-	16	-	(16)	-
2-ci mərhələyə keçid	-	-	-	-	(1)	1	-	-
3-cü mərhələyə keçid	(1)	-	1	-	-	(2)	2	-
Zərər üzrə ehtiyatın xalis yenidən qiymətləndirməsi	26	3	705	734	(19)	(1)	1,829	1,809
Alınmış və ya yaradılmış yeni maliyyə aktivləri	-	-	-	-	19	-	-	19
Silinmələr	-	-	(597)	(597)	-	-	(42)	(42)
Gözlənilən kredit zərərlərinin cari dəyərinin diskont açılışı	-	-	250	250	-	-	354	354
31 dekabr tarixinə qalıq	52	3	3,692	3,747	27	-	3,333	3,360

AZN'000	2019				2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müşətilərə verilmiş kreditlər - Lombard kreditləri*								
1 yanvar tarixinə qalıq	-	-	386	386	-	-	326	326
1-ci mərhələyə keçid	-	-	-	-	5	-	(5)	-
Zərər üzrə ehtiyatın xalis yenidən qiymətləndirməsi	-	-	11	11	(5)	-	35	30
Silinmələr	-	-	(192)	(192)	-	-	(42)	(42)
Gözlənilən kredit zərərlərinin cari dəyərinin diskont açılışı	-	-	28	28	-	-	72	72
31 dekabr tarixinə qalıq	-	-	233	233	-	-	386	386

AZN'000	2019				2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müşətilərə verilmiş kreditlər - Avtomobil kreditləri*								
1 yanvar tarixinə qalıq	-	-	3,420	3,420	133	19	3,588	3,740
1-ci mərhələyə keçid	-	-	-	-	8	(8)	-	-
2-ci mərhələyə keçid	-	-	-	-	(5)	10	(5)	-
3-cü mərhələyə keçid	-	-	-	-	-	(1)	1	-
Zərər üzrə ehtiyatın xalis yenidən qiymətləndirməsi	4	2	(300)	(294)	(136)	(20)	(628)	(784)
Alınmış və ya yaradılmış yeni maliyyə aktivləri	10	-	-	10	-	-	-	-
Silinmələr	-	-	(2,864)	2,864	-	-	(156)	(156)
Gözlənilən kredit zərərlərinin cari dəyərinin diskont açılışı	-	-	33	33	-	-	620	620
31 dekabr tarixinə qalıq	14	2	289	305	-	-	3,420	3,420

AZN'000	2019				2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər - Kredit kartları*								
1 yanvar tarixinə qalıq	15	-	1,616	1,631	102	-	1,753	1,855
1-ci mərhələyə keçid	1	-	(1)	-	24	-	(24)	-
2-ci mərhələyə keçid	-	-	-	-	(1)	1	-	-
3-cü mərhələyə keçid	-	-	-	-	-	(1)	1	-
Zərər üzrə ehtiyatın xalis yenidən qiymətləndirməsi	(51)	-	(373)	(424)	(116)	-	(274)	(390)
Alınmış və ya yaradılmış yeni maliyyə aktivləri	54	3	-	57	6	-	-	6
Silinmələr	-	-	(696)	(696)	-	-	(45)	(45)
Gözlənilən kredit zərərlərinin cari dəyərinin diskont açılışı	-	-	58	58	-	-	205	205
31 dekabr tarixinə qalıq	19	3	604	626	15	-	1,616	1,631

*Bu cədvəllərdəki zərər ehtiyatına kredit öhdəlikləri üzrə gözlənilən kredit zərərləri də daxil edilmişdir, belə ki, Bank kredit öhdəlikləri üzrə gözlənilən kredit zərərlərini maliyyə alətinin gözlənilən kredit zərərlərindən ayrı müəyyən etmir.

Dövr ərzində maliyyə alətlərinin ümumi balans dəyərində zərər ehtiyatında dəyişikliklərə səbəb olan əhəmiyyətli dəyişikliklər aşağıdakılar olmuşdur:

Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər

2019-cu il ərzində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 28 fevral 2019-cu il tarixli Fərmanına əsasən devalvasiyanın xarici valyutada olan kredit qalıqlarına təsirinə qarşılıq olaraq bilavasitə dövlət tərəfindən 4,013 min manat borc ödənilmişdir. Əhəmiyyətli modifikasiya nəticəsində ümumi balans dəyəri 4,670 min manat olan əsas borc qalığının tanınması dayandırılmış, bu isə zərər üzrə ehtiyatın 2,113 min manat azalmasına səbəb olmuşdur. Restrukturizasiya nəticəsində Bank 1,722 min manat məbləğində alınmış və ya yaradılmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş aktivlər (POCI) və tanınmanın dayandırılması ilə əlaqədar 950 min manat zərər tanımışdır (bax: 7-ci qeyd).

İl ərzində 4,786 min manat dəyərində 3-cü mərhələyə aid mikrokreditlərin ödənilməsi zərər üzrə ehtiyatın 4,548 min manat azalmasına səbəb olmuşdur.

İl ərzində 3-cü mərhələyə keçirilən ümumi balans dəyəri 21,783 min manat olan yeni verilmiş korporativ kreditlər korporativ kredit ehtiyatlarında 2,233 min manat artıma səbəb olmuşdur.

Kredit keyfiyyətinin təhlili

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2019 və 31 dekabr 2018-ci il tarixlərinə amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlərin keyfiyyəti haqqında məlumat təqdim olunmuşdur. Əksi göstərilmədikdə, cədvəldəki məbləğlər ümumi balans dəyərini əks etdirir.

1-ci mərhələ, 2-ci mərhələ və 3-cü mərhələ anlayışları 3(e)(iv) sayılı qeyddə açıqlanmışdır.

Aşağıdakı cədvəllərdə təqdim olunan kredit kateqoriyaları kreditlərin keyfiyyətinə əsasən növbəti şəkildə müəyyən edilmişdir: Əla - vaxtı keçməmiş, Yaxşı – vaxtı 30 gündən az keçmiş, Qənaətbəxş – vaxtı 30-89 gün keçmiş, Qeyri-qənaətbəxş – vaxtı 90-179 gün keçmiş, Nəzarət altında olan – vaxtı 180-360 gün keçmiş, Qeyri-ışlək – vaxtı 360 gündən çox keçmiş.

AZN’000

	31 dekabr 2019			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3*	Cəmi
<i>Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər – Korporativ</i>				
Əla	133,388	-	33,814	167,202
Yaxşı	42,705	-	800	43,505
Qənaətbəxş	-	596	206	802
Qeyri-qənaətbəxş	-	-	574	574
Nəzarət altında olan	-	-	1,867	1,867
Qeyri-işlək	-	-	37,833	37,833
	176,093	596	75,094	251,783
Zərər üzrə ehtiyat	(2,856)	(52)	(40,231)	(43,139)
Balans dəyəri	173,237	544	34,863	208,644

AZN’000

	31 dekabr 2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3*	Cəmi
<i>Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər – Korporativ kreditlər</i>				
Əla	115,340	-	5,255	120,595
Yaxşı	40,139	-	239	40,378
Qənaətbəxş	-	429	610	1,039
Qeyri-qənaətbəxş	-	-	4,075	4,075
Nəzarət altında olan	-	-	13,691	13,691
Qeyri-işlək	-	-	67,923	67,923
	155,479	429	91,793	247,701
Zərər üzrə ehtiyat	(1,938)	-	(72,914)	(74,852)
Balans dəyəri	153,541	429	18,879	172,849

AZN’000

	31 dekabr 2019				
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3*	POCI	Cəmi
<i>Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər – Nağd pul kreditləri</i>					
Əla	47,827	107	2,216	1,722	51,872
Yaxşı	1,020	21	88	-	1,129
Qənaətbəxş	5	148	141	-	294
Qeyri-qənaətbəxş	-	5	220	-	225
Nəzarət altında olan	-	-	275	-	275
Qeyri-işlək	-	-	1,275	-	1,275
Cəmi	48,852	281	4,215	1,722	55,070
Zərər üzrə ehtiyat	(2,227)	(55)	(4,137)	-	(6,419)
Balans dəyəri	46,625	226	78	1,722	48,651

AZN'000

	31 dekabr 2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3*	Cəmi
<i>Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər – Nağd pul kreditləri</i>				
Əla	20,890	-	180	21,070
Yaxşı	942	-	27	969
Qənaətbəxş	26	134	55	215
Qeyri-qənaətbəxş	-	-	255	255
Nəzarət altında olan	-	-	490	490
Qeyri-işlək	-	-	16,152	16,152
	21,858	134	17,159	39,151
Zərər üzrə ehtiyat	(493)	(38)	(16,845)	(17,376)
Balans dəyəri	21,365	96	314	21,775

AZN'000

	31 dekabr 2019			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3*	Cəmi
<i>Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər – İpoteka kreditləri</i>				
Əla	39,721	7	74	39,802
Yaxşı	316	-	33	349
Qənaətbəxş	-	296	-	296
Nəzarət altında olan	-	-	61	61
Qeyri-işlək	-	-	452	452
	40,037	303	620	40,960
Zərər üzrə ehtiyat	(66)	(9)	(460)	(535)
Balans dəyəri	39,971	294	160	40,425

AZN'000

	31 dekabr 2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3*	Cəmi
<i>Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər – İpoteka kreditləri</i>				
Əla	32,776	-	206	32,982
Yaxşı	898	-	-	898
Qənaətbəxş	-	311	-	311
Qeyri-qənaətbəxş	-	-	44	44
Nəzarət altında olan	-	-	42	42
Qeyri-işlək	-	-	660	660
	33,674	311	952	34,937
Zərər üzrə ehtiyat	(24)	(5)	(569)	(598)
Balans dəyəri	33,650	306	383	34,339

AZN'000	31 dekabr 2019			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3*	Cəmi
<i>Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər – Mikro kreditlər</i>				
Əla	7,241	9	90	7,340
Yaxşı	225	-	16	241
Qənaətbəxş	-	35	18	53
Qeyri-qənaətbəxş	-	-	85	85
Nəzarət altında olan	-	-	128	128
Qeyri-ışlək	-	-	9,954	9,954
	7,466	44	10,291	17,801
Zərər üzrə ehtiyat	(139)	(6)	(9,732)	(9,877)
Balans dəyəri	7,327	38	559	7,924

AZN'000	31 dekabr 2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3*	Cəmi
<i>Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər – Mikro kreditlər</i>				
Əla	4,779	-	186	4,965
Yaxşı	583	-	32	616
Qənaətbəxş	-	113	82	195
Qeyri-qənaətbəxş	-	-	243	243
Nəzarət altında olan	-	-	416	416
Qeyri-ışlək	-	-	20,828	20,828
	5,362	113	21,787	27,262
Zərər üzrə ehtiyat	(85)	(23)	(20,021)	(20,329)
Balans dəyəri	5,277	90	1,766	6,933

AZN'000	31 dekabr 2019			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3*	Cəmi
<i>Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər – İstehlak kreditləri</i>				
Əla	11,785	169	3,510	15,464
Yaxşı	333	20	3	356
Qənaətbəxş	-	63	24	87
Qeyri-qənaətbəxş	-	-	-	-
Nəzarət altında olan	-	-	47	47
Qeyri-ışlək	-	-	1,357	1,357
	12,118	252	4,941	17,311
Zərər üzrə ehtiyat	(52)	(3)	(3,692)	(3,747)
Balans dəyəri	12,066	249	1,249	13,564

AZN’000

	31 dekabr 2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3*	Cəmi
<i>Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər – İstehlak kreditləri</i>				
Əla	12,116	-	9	12,125
Yaxşı	3,464	-	-	3,464
Qənaətbəxş	-	100	30	130
Qeyri-qənaətbəxş	-	22	71	93
Nəzarət altında olan	-	-	2,302	2,302
Qeyri-işlək	-	-	1,754	1,754
	15,580	122	4,166	19,868
Zərər üzrə ehtiyat	(27)	-	(3,333)	(3,360)
Balans dəyəri	15,553	122	833	16,508

AZN’000

	31 dekabr 2019			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3*	Cəmi
<i>Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər – Lombard kreditləri</i>				
Əla	21,820	10	2	21,832
Yaxşı	1,157	5	1	1,163
Qənaətbəxş	3	62	-	65
Qeyri-qənaətbəxş	-	-	20	20
Nəzarət altında olan	-	-	13	13
Qeyri-işlək	-	-	276	276
	22,980	77	312	23,369
Zərər üzrə ehtiyat	-	-	(233)	(233)
Balans dəyəri	22,980	77	79	23,136

AZN’000

	31 dekabr 2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3*	Cəmi
<i>Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər – Lombard kreditləri</i>				
Əla	17,298	-	-	17,298
Yaxşı	1,298	-	4	1,302
Qənaətbəxş	1	60	-	61
Qeyri-qənaətbəxş	-	-	6	6
Nəzarət altında olan	-	-	33	33
Qeyri-işlək	-	-	479	479
	18,597	60	522	19,179
Zərər üzrə ehtiyat	-	-	(386)	(386)
Balans dəyəri	18,597	60	136	18,793

AZN'000

	31 dekabr 2019			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3*	Cəmi
<i>Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər – Avtomobil kreditləri</i>				
Əla	6,239	-	-	6,239
Yaxşı	283	-	-	283
Qənaətbəxş	-	35	-	35
Qeyri-qənaətbəxş	-	-	27	27
Nəzarət altında olan	-	-	69	69
Qeyri-ışlək	-	-	727	727
	6,522	35	823	7,380
Zərər üzrə ehtiyat	(14)	(2)	(289)	(305)
Balans dəyəri	6,508	33	534	7,075

AZN'000

	31 dekabr 2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3*	Cəmi
<i>Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər – Avtomobil kreditləri</i>				
Əla	5,750	-	57	5,807
Yaxşı	377	-	11	388
Qənaətbəxş	-	87	6	93
Qeyri-qənaətbəxş	-	-	3	3
Nəzarət altında olan	-	-	31	31
Qeyri-ışlək	-	-	3,836	3,836
	6,127	87	3,944	10,158
Zərər üzrə ehtiyat	-	-	(3,420)	(3,420)
Balans dəyəri	6,127	87	524	6,738

AZN'000

	31 dekabr 2019			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3*	Cəmi
<i>Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər – Kredit kartları</i>				
Əla	2,117	40	9	2,166
Yaxşı	-	-	42	42
Qənaətbəxş	-	-	12	12
Nəzarət altında olan	-	-	12	12
Qeyri-ışlək	-	-	549	549
	2,117	40	624	2,781
Zərər üzrə ehtiyat	(19)	(3)	(604)	(626)
Balans dəyəri	2,098	37	20	2,155

AZN'000

	31 dekabr 2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3*	Cəmi
Amortizasiya edilmiş dəyər				
qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər – Kredit kartları				
Əla	1,952	-	6	1,958
Yaxşı	-	-	43	43
Qənaətbəxş	-	-	7	7
Qeyri-qənaətbəxş	-	-	3	3
Nəzarət altında olan	-	-	7	7
Qeyri-işlək	-	-	1,613	1,613
	1,952	-	1,679	3,631
Zərər üzrə ehtiyat	(15)	-	(1,616)	(1,631)
Balans dəyəri	1,937	-	63	2,000

*3-cü mərhələ kredit qalıqlarına 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə müvafiq olaraq 37,386 min manat və 63,338 min manat məbləğlərində hesablanmış faiz daxildir.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2019-cu il tarixinə müştərilərə verilmiş dəyərsizləşmiş kreditlər və bu kreditlərlə əlaqəli mümkün zərərlərin təsirini azaltmaq üçün saxlanılan girov haqqında məlum təqdim olunmuşdur:

				Saxlanılan girovun ədalətli dəyəri				
AZN'000	Ümumi balans dəyəri	Zərər üzrə ehtiyat	Balans dəyəri	Pul vəsaitləri və əmanətlər	Qiymətli metallar	Daşınmaz əmlak	Avadanlıqlar	Cəmi
Korporativ kreditlər	75,094	(40,231)	34,863	12,941	-	21,275	647	34,863
Nağd pul kreditləri	4,215	(4,137)	78	-	-	78	-	78
İpoteka kreditləri	620	(460)	160	-	-	160	-	160
Mikrokreditlər	10,291	(9,732)	559	-	122	145	292	559
İstehlak kreditləri	4,941	(3,692)	1,249	-	-	1,249	-	1,249
Lombard kreditləri	312	(233)	79	-	79	-	-	79
Avtomobil kreditləri	823	(289)	534	-	-	23	511	534
Kredit kartları	624	(604)	20	2	-	-	18	20
Cəmi müştərilərə verilmiş dəyərsizləşmiş kreditlər	96,920	(59,378)	37,542	12,943	201	22,930	1,468	37,542

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2019-cu il tarixinə müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə girov haqqında məlumat, dəyərsizləşmə çıxılmaqla, girov növlərinə uyğun təqdim olunmuşdur:

AZN'000	Ümumi balans dəyəri	Zərər üzrə ehtiyat	Balans dəyəri	Saxlanılan girovun ədalətli dəyəri				
				Pul vəsaitləri və əmanətlər	Qiymətli metallar	Daşınmaz əmlak	Avadanlıqlar	Cəmi
Korporativ kreditlər	251,783	(43,139)	208,644	53,689	69	145,432	9,454	208,644
Nağd pul kreditləri	55,070	(6,419)	48,651	6	138	41,663	6,844	48,651
İpoteka kreditləri	40,960	(535)	40,425	-	-	40,425	-	40,425
Mikrokreditlər	17,801	(9,877)	7,924	38	1,125	2,455	4,306	7,924
İstehlak kreditləri	17,311	(3,747)	13,564	9,764	-	3,786	14	13,564
Lombard kreditləri	23,369	(233)	23,136	-	23,136	-	-	23,136
Avtomobil kreditləri	7,380	(305)	7,075	-	-	-	7,075	7,075
Kredit kartları	2,781	(626)	2,155	1,254	-	524	195	1,973
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	416,455	(64,881)	351,574	64,751	24,468	234,285	27,888	351,392

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2018-ci il tarixinə müştərilərə verilmiş dəyərsizləşmiş kreditlər və bu kreditlərlə əlaqəli mümkün zərərlərin təsirini azaltmaq üçün saxlanılan girov haqqında məlum təqdim olunmuşdur:

AZN'000	Ümumi balans dəyəri	Zərər üzrə ehtiyat	Balans dəyəri	Saxlanılan girovun ədalətli dəyəri				
				Pul vəsaitləri və əmanətlər	Qiymətli metallar	Daşınmaz əmlak	Avadanlıqlar	Cəmi
Korporativ kreditlər	91,793	(72,914)	18,879	5	-	18,364	425	18,794
Nağd pul kreditləri	17,159	(16,845)	314	-	-	44	18	62
İpoteka kreditləri	952	(569)	383	-	-	382	-	382
Mikrokreditlər	21,787	(20,221)	1,566	-	2	1,215	-	1,217
İstehlak kreditləri	4,166	(3,333)	833	-	-	826	-	828
Lombard kreditləri	522	(386)	136	-	136	-	-	136
Avtomobil kreditləri	3,944	(3,420)	524	-	-	11	511	522
Kredit kartları	1,679	(1,616)	63	2	-	-	-	2
Cəmi credit-impaired Müştərilərə verilmiş kreditlər	142,002	(119,304)	22,698	7	138	20,842	954	21,941

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2018-ci il tarixinə müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə girov haqqında məlumat, dəyərsizləşmə çıxılmaqla, girov növlərinə uyğun təqdim olunmuşdur:

AZN'000	Ümumi balans dəyəri	Zərər üzrə ehtiyat	Balans dəyəri	Saxlanılan girovun ədalətli dəyəri				
				Pul vəsaitləri və əmanətlər	Qiymətli metallar	Daşınmaz əmlak	Avadanlıqlar	Cəmi
Korporativ kreditlər	247,701	(74,852)	172,849	58,746	15	81,576	5,286	145,623
Nağd pul kreditləri	39,151	(17,376)	21,775	6	25	1,444	176	1,651
İpoteka kreditləri	34,937	(598)	34,339	-	-	33,724	2	33,726
Mikrokreditlər	27,262	(20,329)	6,933	-	234	4,471	1,875	6,580
İstehlak kreditləri	19,868	(3,360)	16,508	8,057	-	8,403	9	16,469
Lombard kreditləri	19,179	(386)	18,793	-	18,787	-	-	18,787
Avtomobil kreditləri	10,158	(3,420)	6,738	-	-	13	6,722	6,735
Kredit kartları	3,631	(1,631)	2,000	348	-	70	-	418
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	401,887	(121,952)	279,935	67,157	19,061	129,701	14,070	229,989

31 dekabr 2019-cu il tarixinə Bankın nağd pulla təmin edildiyi üçün zərər ehtiyatının tanınmadığı 64,751 min manat məbləğində kreditləri (korporativ, istehlak) olmuşdur. Hesabat dövrü ərzində Bankın girov siyasətində heç bir dəyişiklik baş verməmişdir.

Balansa alınmış girov

31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il ərzində Bank müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə girov müsadirə etməklə 8,341 min manat (2018: 1,267 min manat) xalis balans dəyərində malik aktivlər balansına almışdır.

(o) Əhəmiyyətli kredit riskləri

31 dekabr 2019-cu il tarixinə ayrı-ayrılıqda ümumi kredit qalığı Bankın kapitalının 10%-ni keçən 5 borcalanı və ya əlaqəli borcalanlar qrupu (31 dekabr 2018: 6) olmuşdur. Bu qalıqların 31 dekabr 2019-cu il tarixinə ümumi dəyəri 96,812 min manat (31 dekabr 2018: 93,773 min manat) təşkil etmişdir.

(p) Kreditlərin ödəniş müddəti

Kredit portfelinin ödəniş müddəti haqqında məlumat 25-ci qeyddə təqdim olunur. Həmin məlumatda hesabat tarixindən kreditlərin müqavilə üzrə ödəniş tarixinədək qalmış müddətlər əks olunur.

(q) Kreditin dəyərsizləşməsinin hesablanması tətbiq olunan əsas fərziyyələr və mühakimələr

31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə Bank 3-cü mərhələdə olan əhəmiyyətli korporativ kreditlər üçün gözlənilən kredit zərərinə hər kreditə ayrıca baxış keçirməklə və bu kredit üzrə təxmin edilən gələcək pul vəsaitlərinə əsaslanaraq hesablamışdır. Bu hesablama girovun hesablanmış dəyəri və girov satışı üzrə daxil olmalı məbləğlərin 12 aydan 48 ayadək gecikməsi amillərindən asılıdır. Sonra Bank gözlənilən kredit zərərlərinin tələb olunan miqdarını müəyyən etmək üçün kreditin ilkin effektiv faiz dərəcəsində diskontlaşdırmaqla bu pul vəsaitlərinin xalis cari dəyərini hesablayır.

Qalan kredit portfelleri üçün gözlənilən kredit zərərlərini Bank 25(d) sayılı qeyddə təsvir edildiyi kimi kollektiv əsasla hesablayır. Kollektiv dəyərsizləşmənin hesablanması zamanı əsas qeyri-müəyyən məqamlar və nəzərə alınan ehtimallar aşağıdakılardır:

- girovun müsadirəsindən gəlirlərin əldə olunmasında gecikmə;
- ilkin qiymətləndirilmiş dəyərə dəşinməz əmlak üçün 20% endirim.

Sözügedən ehtimallarda dəyişikliklər gözlənilən kredit zərərlərinə təsir göstərə bilər. Məsələn, təxmin edilən pul vəsaitlərinin hərəkətinin xalis cari dəyəri bir faiz həcmində fərqli olsa, 31 dekabr 2019-cu il tarixinə müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə gözlənilən kredit zərəri 649 min manat az/çox (31 dekabr 2018: 1,219 min manat az/çox) təşkil edərdi.

16. Satış üçün saxlanılan aktivlər

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
İlin əvvəlində qalıq	7,078	6,259
İl ərzində balansla alınmış girov	8,341	1,267
Realizasiya	(2,559)	(448)
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(4,840)	(2,053)
İlin sonunda qalıq	8,020	5,025

31 dekabr 2019-cu il tarixinə 2011-ci ildən əvvəl balansla alınmış 521 min manat (2017: 521 min manat) məbləğində olan və daşınan əmlakdan ibarət girovlar satış üçün saxlanılan aktivlərə daxil edilmişdir. Satış üçün saxlanılan aktivlər daxilində olan həmin balansla alınmış daşınan girovların balans dəyərini sifirə qədər azaltmaq üçün 521 min manat məbləğində dəyərsizləşmə zərərləri tətbiq edilmişdir.

Rəhbərlik balansla alınmış girovları bir il ərzində satmağı planlaşdırır.

Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatda dəyişikliklərin təhlili

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
İlin əvvəlində qalıq	2,053	521
Xalis xərc	2,787	1,532
İlin sonunda qalıq	4,840	2,053

17 Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər

AZN'000	Binalar	Kompüterlər	Mebel və avadanlıq	Nəqliyyat vasitələri	Proqram təminatı	Cəmi
İlkin dəyər/yenidən qiymətləndirilmiş dəyər						
1 yanvar 2018-ci il tarixinə qalıq	5,564	2,141	4,053	1,205	949	13,912
Əlavələr	-	603	526	515	154	1,798
31 dekabr 2018-ci il tarixinə qalıq	5,564	2,744	4,579	1,720	1,103	15,710
Amortizasiya						
1 yanvar 2018-ci il tarixinə qalıq	(770)	(1,768)	(2,219)	(641)	(216)	(5,614)
Amortizasiya	(108)	(210)	(352)	(239)	(73)	(982)
31 dekabr 2018-ci il tarixinə qalıq	(878)	(1,978)	(2,571)	(880)	(289)	(6,596)
İlkin dəyər/yenidən qiymətləndirilmiş dəyər						
1 yanvar 2019-cu il tarixinə qalıq	5,564	2,744	4,579	1,720	1,103	15,710
Əlavələr	-	673	400	152	45	1270
Silinmələr	(150)	(17)	(14)	(30)	-	(211)
31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalıq	5,414	3,405	4,965	1,842	1,148	16,769
Amortizasiya						
1 yanvar 2019-cu il tarixinə qalıq	(878)	(1,978)	(2,571)	(880)	(289)	(6,596)
Amortizasiya	(108)	(337)	(411)	(307)	(99)	(1,262)
Silinmələr	46	17	14	30	-	107
31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalıq	(940)	(2,298)	(2,968)	(1,157)	(388)	(7,751)
Balans dəyəri						
31 dekabr 2019-cu il tarixinə	4,474	1,107	1,997	685	760	9,018
31 dekabr 2018-ci il tarixinə	4,686	766	2,008	840	814	9,114

2019-cu il ərzində əmlak və avadanlığın alınması və ya yaradılması ilə bağlı kapitallaşdırılmış borc öhdəlikləri üzrə xərclər olmayıb (2018: sıfır)

Yenidən qiymətləndirilmiş aktivlər

Bankın binalarının ədalətli dəyərləri ədalətli dəyər iyerarxiyasının 3-cü səviyyəsində təsnif olunur. İl ərzində Bank yenidən qiymətləndirmə həyata keçirməmişdir, lakin rəhbərlik hesab edir ki, aktivlərin ədalətli dəyəri onların balans dəyərinə yaxındır.

Qiymətləndirmə zamanı bazar yanaşması əsas götürülmüşdür. Bazar yanaşması oxşar binaların müqayisəli satış nəticələrinin təhlilinə əsaslanır. Bazar yanaşması zamanı əsas ehtimal kimi gözlənilməz mənfi hadisə olmadığı təqdirdə və əqlabətən müddət ərzində satış qiymətindən istifadə edilmişdir.

Binaların 31 dekabr 2019-cu il tarixinə balans dəyəri, onlar yenidən qiymətləndirilmədiyi halda 1,878 min manat (31 dekabr 2018: 1,998 min manat) məbləğində olacaqdı.

31 dekabr 2019-cu il tarixində Bank oxşar binaların bazar qiymətlərinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişmədiyini hesab etdiyi üçün, binalar yenidən qiymətləndirilməmişdir.

18 Sair aktivlər

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Kredit və debet kartları üzrə debitor borcları	4,996	3,972
Ödəniş sistemlərindən alınacaq vəsaitlər	1,254	628
Sair debitor borcları	106	759
Cəmi sair maliyyə aktivləri	6,356	5,359
Təxirə salınmış xərclər	950	683
Mənfəət vergisindən başqa qabaqcadan ödənilmiş vergi	179	346
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin satın alınması üzrə qabaqcadan ödənilmiş vəsaitlər	77	124
Sair	137	106
Çıxılsın: dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(37)	(35)
Cəmi sair qeyri-maliyyə aktivləri	1,306	1,224
Cəmi sair aktivlər	7,662	6,583

31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə Bankın vaxtı keçmiş sair maliyyə aktivləri olmamışdır. Bütün sair maliyyə aktivləri 1-ci mərhələdədir və onların gözlənilən kredit zərərləri 31 dekabr 2019 və 31 dekabr 2018-ci il tarixlərinə əhəmiyyətli deyildir. Bütün sair maliyyə aktivləri reytingsizdir.

19 Bank depozitləri və qalıqları

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Bankların müddətli depozitləri	17,342	17,342
Bankların müxbir hesabları və overnayt yerləşdirmələri	3,104	487
	20,446	17,829

31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalıqları Bankın kapitalının 10%-ni keçən 1 bank (31 dekabr 2018: 1 bank) olmuşdur. 31 dekabr 2019-cu il tarixinə bu qalığın ümumi dəyəri 10,722 min manat (31 dekabr 2018: 10,706 min manat) təşkil etmişdir.

20 Müştərilərin cari hesabları və depozitləri

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Cari hesablar və tələbli depozitlər		
- Pərakəndə	71,325	56,130
- Korporativ	195,963	323,456
Müddətli depozitlər		
- Pərakəndə	169,502	166,394
- Korporativ	62,798	35,493
	499,588	581,473

Bankın 31 dekabr 2019-cu il tarixinə ayrı-ayrılıqda qalığı Bankın kapitalının 10%-dən çox olan 12 müştərisi (31 dekabr 2018: 15) vardır. 31 dekabr 2019-cu il tarixinə bu qalıqların ümumi dəyəri 190,629 min manat (31 dekabr 2018: 385,726 min manat) təşkil edir.

31 dekabr 2019-c il tarixinə Bank tərəfindən verilmiş kreditlər üzrə təminat kimi xidmət edən müştəri depozitləri 64,751 min manat (31 dekabr 2018: 67,157 min manat) təşkil edir.

21 Sair borc öhdəlikləri və subordinasiya borc öhdəlikləri

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Subordinasiya borc öhdəlikləri	20,339	20,388
Sair borc öhdəlikləri		
Sahibkarlığın İnkişafı Fondu	39,318	24,017
Azərbaycan Respublikasının İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu	36,998	28,283
Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi	8,356	2,613
Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı	2,729	-
İnformasiya Texnologiyalarının İnkişafı Dövlət Fondu	-	50
Cəmi sair borc öhdəlikləri	87,401	54,963
	107,740	75,351

Sahibkarlığın İnkişafı Fondu

Kiçik və orta ölçülü sahibkarlıq subyektlərinin maliyyələşdirilməsi məqsədi ilə Bank, Azərbaycan Respublikası İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin təşəbbüsü ilə həyata keçirilən proqram çərçivəsində 26 noyabr 2009-cu il tarixində Sahibkarlığın İnkişafı Fondu ilə kredit müqaviləsi bağlamışdır. Həmin proqram çərçivəsində kredit vəsaitləri Banka 1.0% illik faiz dərəcəsi ilə verilir, Bank isə həmin vəsaitləri müəyyən edilmiş tələblərə cavab verən borcalanlara illik faiz dərəcəsi 6.0-8.0 faizdən yüksək olmayan faiz dərəcəsi ilə verir. 31 dekabr 2019-cu il tarixinə Bank Fonda ödəniş tarixi 2023-cü ilin noyabr ayına qədər 39,318 min manat ödəməlidir (31 dekabr 2018: 24,017 min manat). Sahibkarlığın İnkişafı Fondundan olan borcla bağlı Bankın yerinə yetirməli olduğu xüsusi maliyyə şərtləri yoxdur.

Azərbaycan Respublikasının İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu

İpoteka kreditlərinin 1-4% illik faiz dərəcəsi ilə ilkin və təkrar maliyyələşdirilməsi məqsədi ilə Bank 2 dekabr 2016-cı il tarixində Azərbaycan Respublikası Dövlət İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu ilə müqavilə bağlamışdır. Bank bu kreditləri müvafiq meyarlara cavab verən borcalanlara illik 8%-dən yuxarı olmayan faizlə kreditə verir. 31 dekabr 2019-cu il tarixinə Bank Fonda 2048-ci ilin dekabrınadək 36,998 min manat (31 dekabr 2018: 28,283 min manat) ödəməlidir. Azərbaycan İpoteka və Kredit Zəmanət Fondundan olan borcla bağlı Bankın yerinə yetirməli olduğu xüsusi maliyyə şərtləri yoxdur.

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi

Bank 24 may 2018-ci il tarixində Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi ilə kənd təsərrüfatı investisiyalarının maliyyələşdirilməsi haqqında müqavilə imzalamışdır. Bu proqram çərçivəsində Banka illik faiz dərəcəsi 2.0% olan vəsaitlər ayrılır və Bank bu vəsaitlərdən müəyyən meyarlara cavab verən borcalanlara faiz dərəcəsi 7%-dən artıq olmayan kreditlər verir. 31 dekabr 2019-cu il tarixinə Bankın fonda ödəməli olduğu məbləğ 8,356 min manat (31 dekabr 2018: 2,613 min manat) təşkil etmişdir. Bu məbləğin ödəniş müddəti isə 2023-cü ilin dekabr ayınadəkdir. Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyinə olan borcla bağlı Bankın yerinə yetirməli olduğu xüsusi maliyyə şərtləri yoxdur.

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı

2019-cu il ərzində Bank “Azərbaycan Respublikasında fiziki şəxslərin problemli kreditlərinin həlli ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” Fərmanına əsasən ARMB-dən illik 0.1% dərəcə ilə 3,440 min manat kredit götürmüşdür. Bu kredit ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərində uçota alınmışdır. Alınmış vəsaitlə 711 min manat məbləğində kreditlərin ədalətli dəyəri arasındakı fərq dövlət subsidiyası şəklində gəlir kimi tanınmışdır (7-ci qeyd).

Azərbaycan Respublikası Sahibkarlığın İnkişafı Fondundan, Azərbaycan İpoteka və Kredit Zəmanət Fondundan və Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyindən alınan müddətli borc öhdəliklərinin diskont dərəcəsini hesablayarkən Bank bu öhdəlikləri digər kommersiya kreditləri bazarından ayrı nəzərdən keçirir, belə ki, bu kreditlər Azərbaycandakı bütün banklara eyni şərtlər, məqsədlər, müddətlərlə verilmiş və eyni risk dərəcəsinə malikdir.

Subordinasiya borc öhdəlikləri

31 dekabr 2019-cu il tarixinə ABŞ dolları ilə ifadə olunan subordinasiya borc öhdəlikləri 2021-ci ilin yanvarı ilə 2024-ci ilin iyunu arasında ödənilməli olan, əlaqəli tərəflərin yerləşdirdiyi 20,339 min manat (31 dekabr 2018: 20,388 min manat) məbləğində illik 5.39% orta faiz dərəcəli (31 dekabr 2018: illik 6.98%) depozitlərdən ibarət olmuşdur. Bank müflisləşdiyi təqdirdə, subordinasiya borc öhdəlikləri Bankın bütün digər öhdəlikləri tam həcmdə ödənildikdən sonra ödəniləcəkdir.

Öhdəliklərdə dəyişikliklərin maliyyələşdirmə fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitləri ilə üzləşdirilməsi

'AZN 000	Öhdəliklər		Cəmi
	Sair borc öhdəlikləri	Subordinasiya borc öhdəlikləri	
1 yanvar 2019-cu il tarixinə qalıq	54,963	20,388	75,351
Maliyyələşdirmə üzrə pul axınları ilə bağlı dəyişikliklər			
Alınmış sair borc öhdəlikləri	46,900	-	46,900
Ödənilmiş sair borc öhdəlikləri	(13,242)	-	(13,242)
Maliyyələşdirmə üzrə pul axınları ilə bağlı cəmi dəyişikliklər	88,621	20,388	109,009
Sair dəyişikliklər			
Faiz xərci	1,624	1,191	2,815
Ödənilmiş faiz	(2,844)	(1,240)	(4,084)
31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalıq	87,401	20,339	107,740

22 Sair öhdəliklər

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Sair əməliyyatlar üzrə hesablaşma	3,445	1,965
Sair kreditör	2,285	2,379
Cəmi sair maliyyə öhdəlikləri	5,730	4,344
Mənfəət vergisindən başqa vergi	879	494
Zəmanət məktubları üzrə ehtiyat	2,090	1,265
Cəmi sair qeyri-maliyyə öhdəlikləri	2,969	1,759
Cəmi sair öhdəliklər	8,699	6,103

23 Nizamnamə kapitalı və ehtiyatlar

Buraxılmış kapital

Buraxılmış və dövriyyədə olan nizamnamə kapitalı 4,992,611 (31 dekabr 2018: 4,992,611) adi səhmdən ibarətdir. Hər bir səhmin nominal dəyəri 20.29 manat təşkil edir. 2019-cu ildə adi səhm nominal dəyərində adi səhm buraxılmamışdır (2018: 630,853).

Adi səhmdarların elan edilən dividendləri almaq və Bankın illik və ümumi yığıncaqlarında hər bir səhmə görə bir səs vermək hüququ vardır.

31 dekabr 2015-ci il tarixlərinə nizamnamə kapitalına 747 min manat düzəliş daxil edilmişdir. Bu düzəliş 1993-cü ildən və 1997-ci ilin sonunadək Azərbaycan Respublikasında baş vermiş hiperinflyasiyaya görə nizamnamə kapitalının təkrar təqdim edilməsindən qaynaqlanmışdır.

Ehtiyatların mahiyyəti və məqsədi

Binaların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə gəlir

Binalar üçün yenidən qiymətləndirmə gəliri aktivlərin tanınmasının dayandırılması və ya dəyərsizləşməsinə qədər binaların yenidən qiymətləndirilmiş ümumi müsbət dəyərini ehtiva edir.

Dividendlər

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə əsasən, dividendlər mövcud normativ bölüşdürülməmiş mənfəətdən artıq olmayan məbləğdə elan edilə bilər və normativ xalis aktivləri nizamnamə kapitalından aşağı salmayan məbləğlə məhdudlaşdırılır.

2019-cu ildə Bank heç bir dividend elan etməmişdir (2018: Bank dividend elan etməmişdir).

Səhm üzrə gəlir

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Adi səhmdarlara aid edilən xalis mənfəət (AZN'000)	15,062	11,933
31 dekabr tarixində tamamlanan il üzrə adi səhmlərin ortaçaqkili sayı (min səhm)	4,993	4,887
Səhm üzrə əsas və azaldılmış gəlir (hər səhmə manatla)	3.02	2.44

24 Seqment üzrə təhlil

Bankın strateji struktur vahidi olan və hesabatı verilən aşağıda göstərilən iki seqmenti var. Strateji struktur vahidləri fərqli məhsullar və xidmətlər təklif edir və ayrı-ayrılıqda idarə olunur, belə ki, onlar müxtəlif texnologiya və marketinq strategiyaları tələb edir. Hər strateji struktur vahidində əsas əməliyyat qərarlarını verən funksiya daxili rəhbərlik hesabatlarını ən azı rüblük əsasla nəzərdən keçirir. Hesabat verilən seqmentlərin hər birində əməliyyatların icmalı aşağıda təqdim olunur:

- pərakəndə bankçılıq – bura pərakəndə müştərilərin kreditləri, depozitləri və onlarla digər əməliyyatlar daxildir
- korporativ bankçılıq – bura korporativ müştərilərin kreditləri, depozitləri və onlarla digər əməliyyatlar daxildir.

Hər seqment üzrə fəaliyyət nəticələri haqqında məlumat aşağıda təqdim olunur. Fəaliyyət nəticələri qanunvericiliklə tələb olunan maliyyə məlumatına əsaslanan və baş icraçı direktor tərəfindən yoxlanılan daxili rəhbərlik hesabatlarında göstəriləndi kimi seqment üzrə mənfəət vergisindən əvvəlki mənfəətə əsaslanır. Seqment üzrə mənfəət fəaliyyət nəticələrinin qiymətləndirilməsi üçün istifadə edilir, belə ki, rəhbərlik hesab edir ki, bu məlumat bu sahələrdə fəaliyyət göstərən digər seqmentlərlə müqayisədə müəyyən seqmentlərin nəticələrinin qiymətləndirilməsi üçün ən sabit məlumatdır.

Kənar müştərilərdən daxil olan gəlirin əsas hissəsi Azərbaycan Respublikasının rezidentlərinə aiddir.

Uzunmüddətli aktivlərin əksəriyyəti Azərbaycan Respublikasıdadır.

Aktiv və öhdəliklərin seqment üzrə təhlili aşağıda təqdim olunur:

	2019 AZN'000
AKTİVLƏR	
Pərakəndə bankçılıq (audit olunmamış)	131,240
Korporativ bankçılıq (audit olunmamış)	579,451
Sair (audit olunmamış)	29,291
Rəhbərlik hesabatında göstərilən cəmi məbləğ (audit olunmamış)	739,982
MHBS-ə əsasən düzəliş edilmiş cəmi məbləğ	(11,868)
MHBS-ə əsasən cəmi məbləğ	728,114
 ÖHDƏLİKLƏR	
Pərakəndə bankçılıq (audit olunmamış)	256,155
Korporativ bankçılıq (audit olunmamış)	374,511
Sair (audit olunmamış)	7,958
Rəhbərlik hesabatında göstərilən cəmi məbləğ (audit olunmamış)	638,624
MHBS-ə əsasən düzəliş edilmiş cəmi məbləğ	920
MHBS-ə əsasən cəmi məbləğ	639,544

31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il üzrə hesabat verilən əsas segmentlər üzrə məlumat:

AZN'000	Pərakəndə bankçılıq (audit olunmamış)	Korporativ bankçılıq (audit olunmamış)	Həç bir segmentə aid edilməmiş (audit olunmamış)	Rəhbərlik hesabatında göstərilən cəmi məbləğ (audit olunmamış)	MHBS-ə əsasən düzəliş edilmiş cəmi məbləğ	MHBS-ə əsasən cəmi məbləğ
Effektiv faiz metodu ilə hesablanmış faiz gəliri	17,994	23,751	-	41,745	3,838	45,583
Haqq və komissiya gəliri	3,654	6,344	-	9,998	(730)	9,268
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə xalis gəlir	709	1,230	-	1,939	-	1,939
Valyuta mübadiləsi üzrə xalis (zərər)	16	27	-	43	-	43
Sair əməliyyat gəliri	-	-	195	195	-	195
Gəlir	22,373	31,352	195	53,920	3,108	57,028
Faiz xərci	(1,487)	(9,298)	-	(10,785)	(335)	(11,120)
Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə gözlənilən kredit zərərlərinin bərpası	(41)	(71)	-	(112)	4,591	4,479
Banklardan və sair maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər üzrə gözlənilən kredit zərərlərinin bərpası	(48)	(83)	-	(131)	131	-
Haqq və komissiya xərci	(2,069)	(2,224)	-	(4,293)	-	(4,293)
Ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən maliyyə alətlərinin ilkin tanınması zamanı xalis zərər	-	-	-	-	(239)	(239)
Satış üçün saxlanılan aktivlərin dəyərsizləşməsi üzrə zərər	-	-	(92)	(92)	(2,695)	(2,787)
Sair aktiv və öhdəliklərin dəyərsizləşməsi üzrə zərər	-	-	-	-	(827)	(827)
İşçi heyəti xərcləri	(6,001)	(10,416)	-	(16,417)	-	(16,417)
Sair ümumi inzibati xərclər	(4,010)	(6,961)	-	(10,971)	209	(10,762)
Segment üzrə nəticə	8,717	2,299	103	11,119	3,943	15,062
Mənfəət vergisi xərci	-	-	-	-	-	-
Vergilərdən sonra xalis mənfəət						15,062

25 Risklərin idarə edilməsi, korporativ idarəçilik və daxili nəzarət

Risqlərin idarə edilməsi bank işinin əsasını təşkil edir və Bank əməliyyatlarının əsas elementidir. Bankın üzləşdiyi əsas risklər bazar riski, kredit riski və likvidlik riski ilə bağlıdır.

Korporativ idarəçilik sistemi

Bank Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında açıq səhmdar cəmiyyəti kimi təsis olunmuşdur. Bankın ali idarəedici orqanı illik və ya fəvqəladə iclasları çağırılan Səhmdarların ümumi yığıncağıdır. Səhmdarların ümumi yığıncağı Bankın əməliyyatları barədə strateji qərarlar verir.

Səhmdarların ümumi yığıncağı Müşahidə Şurasını seçir. Müşahidə Şurası Bankın əməliyyatlarına ümumi rəhbərlik səlahiyyətlərinə malikdir.

Azərbaycan qanunvericiliyi və Şirkətin nizamnaməsi müstəsna olaraq, Səhmdarların ümumi yığıncağı və Müşahidə Şurası tərəfindən təsdiq olunan qərarlar siyahısını müəyyən edir.

31 dekabr 2019-cu il tarixinə Müşahidə Şurasına aşağıdakı şəxslər daxildir:

Zakir Nuriyev – Müşahidə Şurasının sədri

Rəşad Abbasov – Müşahidə Şurasının üzvü

Aslan Xasıyev – Müşahidə Şurasının üzvü

31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il ərzində Rəşad Abbasov Şuranın üzvü təyin olunmuş, Kamal Mədətov isə Şuradan çıxarılmışdır.

Bankın ümumi fəaliyyətləri Bankın kollektiv icraedici orqanı tərəfindən idarə olunur. Səhmdarların ümumi yığıncağı İdarə Heyətini seçir. Bankın icraedici orqanı Səhmdarların ümumi yığıncağının və Bankın Müşahidə Şurasının verdiyi qərarların icrasına görə məsuliyyət daşıyır. Bankın icraedici orqanı Bankın Müşahidə Şurasına və Səhmdarların ümumi yığıncağına hesabat verir.

31 dekabr 2019-cu il tarixinə İdarə Heyətinə aşağıdakı şəxslər daxildir:

Elçin Qədimov – İdarə Heyətinin sədri

Elşən Bədirxanov – İdarə Heyətinin sədr müavini

Binnət Novruzov – İdarə Heyətinin sədr müavini

Orhan Gültekin – İdarə Heyətinin sədr müavini

Ceyhun İbrahimov – Baş Direktor, İdarə Heyətinin üzvü

31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il ərzində Binnət Novruzov sədr müavini təyin olunmuş, Rafael Qasımov isə İdarə Heyətindən çıxarılmışdır.

Daxili nəzarət siyasəti və prosedurları

Müşahidə Şurası və İdarə Heyəti Bankda əməliyyatların həcminə və xarakterinə uyğun olan daxili nəzarət sistemlərinin işlənilib hazırlanması, icrası və saxlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Daxili nəzarət sistemlərinin məqsədi aşağıdakıları təmin etməkdir:

- Risklərin düzgün və hərtərəfli qiymətləndirilməsi və idarə olunması
- Düzgün biznes, mühasibatlıq və maliyyə hesabatı funksiyaları, o cümlədən əməliyyatların düzgün təsdiqi, emalı və qeydə alınması
- Mühasibatlıq qeydlərinin, rəhbərlik məlumatının, normativ hesabatların tamlığı, dəqiqliyi və vaxtında hazırlanması

- IT sistemlərinin etibarlılığı, məlumatlar və sistemlərin bütövlüyü və mühafizəsi
- Saxtakar və ya qeyri-qanuni hərəkətlərin, o cümlədən aktivlərin mənimsənilməsinin aradan qaldırılması
- Qanun və qaydaların tələblərinə uyğunluq.

Rəhbərlik risklərin aşkarlanması və qiymətləndirilməsi, nəzarət sistemlərinin yaradılması və onların səmərəliliyinin yoxlanılmasına görə məsuliyyət daşıyır. Rəhbərlik Bankın daxili nəzarət sistemlərinin səmərəliliyinə nəzarət edir və mütəmadi olaraq əlavə nəzarət sistemləri tətbiq edir, yaxud zəruri hesab olunduqda, mövcud nəzarət sistemlərinə düzəlişlər edir.

Bank, səmərəli əməliyyatları və müvafiq hüquqi və normativ tələblərlə uyğunluğu, o cümlədən aşağıdakıları təmin etmək məqsədilə standartlar, siyasətlər və prosedurlar sistemi işləyib hazırlanmışdır:

- vəzifələrin düzgün bölünməsi, o cümlədən əməliyyatların müstəqil təsdiqi tələbləri
- əməliyyatların qeydə alınması, üzləşdirilməsi və onlara nəzarət tələbləri;
- normativ və digər hüquqi tələblərə uyğunluq
- nəzarət sistemləri və prosedurların sənədləşdirilməsi
- qarşıya çıxan əməliyyat risklərinin mütəmadi qiymətləndirilməsi, müəyyən edilmiş riskləri aradan qaldırmaq üçün nəzarət sistemləri və prosedurlarının adekvatlıq tələbləri
- əməliyyat zərərləri üzrə hesabat tələbləri və təklif olunan bərpa planı
- şərtlik planlarının işlənilib hazırlanması
- təlim və peşəkar inkişaf
- etika və biznes standartları və
- risklərin azaldılması, o cümlədən səmərəli olduqda, sığorta.

Ölçüsündən və mürəkkəbliyindən asılı olaraq, əməliyyatların təsdiqi üçün tələblər iyerarxiyası mövcuddur. Əməliyyatların böyük bir hissəsi avtomatlaşdırılmışdır və Bank avtomatlaşdırılmış nəzarət sistemindən istifadə edir.

Bankın daxili nəzarət sistemi aşağıdakı şəxslərdən ibarətdir:

- Müşahidə Şurası və onun komitələri,
- Baş icraedici direktor və İdarə Heyəti
- Baş mühasib
- Risklərin idarə edilməsi funksiyası
- Təhlükəsizlik funksiyası, o cümlədən IT-təhlükəsizlik
- İnsan resursları funksiyası
- Daxili audit xidməti

Müəyyən edilmiş standartlar, siyasətlər və prosedurlara uyğunluq üzrə məsul olan digər əməkdaşlar, bölmə və funksiyalar, o cümlədən:

- Filialların və biznes bölmələrinin rəhbərləri
- Biznes proseslərinin menecerləri
- Çirkli pulların yuyulması tələblərinə uyğunluq üzrə məsul bölmə

- Hüquqşünas – hüquqi və normativ tələblərə uyğunluq üzrə məsul olan əməkdaş
- Nəzarət öhdəliklərinə malik digər əməkdaşlar

Daxili Audit Funksiyasının əsas vəzifələrinə daxildir:

- Bütövlükdə daxili nəzarət sisteminin auditi və səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi, əsas rəhbərlik strukturlarının qərarlarının icrası
- Bank risklərinin və kredit təşkilatında daxili sənədlərlə tənzimlənən risklərin idarə edilməsi prosedurlarının qiymətləndirilmə metodologiyasının səmərəliliyinin auditi (bank əməliyyatları və transaksiyaları üçün, bank risklərinin iradə olunması metodları, proqramlar, qaydalar və prosedurlar)
- Avtomatlaşdırılmış informasiya sistemləri üzərindən daxili nəzarət sisteminin etibarlılığının auditi
- Mühasibatlıq və hesabat funksiyasının ədalətliyi, tamlığı və vaxtında icrasının, maliyyə məlumatının toplanması və təqdim olunmasının etibarlılığının (o cümlədən, etibarlılığı, tamlığı və obyektivliyi) auditi və sınaqdan keçirilməsi
- Kredit təşkilatının əmlakının təhlükəsiz saxlanmasına tətbiq oluna bilən üsulların auditi
- İqtisadi əsaslılığın, əməliyyatların və digər sövdələşmələrin səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi
- Daxili nəzarət prosesləri və prosedurlarının auditi
- Risk Departamentinin auditi.

Bankın standartlarına uyğunluq Daxili Audit Funksiyası tərəfindən həyata keçirilən mütəmadi yoxlamalar proqramı ilə dəstəklənir. Daxili Audit funksiyası rəhbərlikdən ayrılır və birbaşa Audit Komitəsinə və Müşahidə Şurasına hesabat verir. Daxili Audit yoxlamalarının nəticələri müvafiq biznes prosesi menecerləri ilə müzakirə olunur, yekunlar isə Audit Komitəsinə və Müşahidə Şurasına və Bankın yuxarı səviyyəli rəhbərliyinə təqdim olunur.

Rəhbərlik hesab edir ki, Bank risklərin idarə edilməsi və daxili nəzarət sistemləri, o cümlədən Daxili audit funksiyası ilə bağlı ARMB-nin tələblərinə cavab verir və risklərin idarə edilməsi və daxili nəzarət sistemləri əməliyyatların həcmi, xarakteri və mürəkkəbliyinə müvafiqdir.

Risklərin idarə edilməsi siyasəti və prosedurları

Risklərin idarə edilməsi bank işinin əsasını təşkil edir və Bank əməliyyatlarının əsas elementidir. Bankın üzləşdiyi əsas risklər bazar riski, kredit riski, likvidlik riski və əməliyyat, hüquqi və nüfuz riskləri ilə bağlıdır.

Risklərin idarə edilməsi siyasətləri Bankın qarşılaşdığı riskləri müəyyən, təhlil və idarə etmək, müvafiq risk məhdudiyyətləri və nəzarətini təşkil etmək, davamlı olaraq riskin səviyyəsinə nəzarət etmək və məhdudiyyətlərə əməl etmək məqsədi daşıyır. Risklərin idarə edilməsi siyasətləri və prosedurları bazar şərtlərində, təklif edilən məhsul və xidmətlərdə, inkişaf etməkdə olan ən yaxşı təcrübədə baş verən dəyişiklikləri əks etdirmək üçün mütəmadi olaraq nəzərdən keçirilir.

Müşahidə Şurası risklərin idarə edilməsi çərçivəsində nəzarətə, əsas risklərin idarə edilməsinə nəzarətə, risklərin idarə edilməsi siyasətlərinə, o cümlədən, böyük xərclərin əhəmiyyətli dərəcədə təsdiqinə görə məsuliyyət daşıyır.

İdarə Heyəti risklərin azaldılması üzrə tədbirlərin monitorinqi və həyata keçirilməsinə, Bankın yaradılmış risk parametrləri daxilində əməliyyatların keçirilməsində əminliyin təmin edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır. Risklərin İdarə Edilməsi Departamentinin Sədri bütövlükdə risklərin idarə edilməsi və funksiyalara əməl olunması, maliyyə və qeyri-maliyyə risklərinin müəyyənləşdirilməsi, ölçülməsi, idarə edilməsi və hesabatın verilməsi üçün ümumi prinsip və metodların həyata

keçirilməsinə əmin olmağa görə məsuliyyət daşıyır. O, birbaşa İdarə Heyətinin Sədr Müavininə hesabat verir.

Bankın İdarə Heyəti Bankın ARMB-nin müəyyən etdiyi risk hədlərinə və kapital adekvatlığı əmsallarına əmək etməsinə nəzarət üçün məsuliyyət daşıyır. Bankın risklərin idarə edilməsi prosedurlarının effektivliyinə və onların ardıcıl tətbiqinə nəzarət məqsədilə, Bankın İdarə Heyəti dövrü əsaslarla Daxili Audit Funksiyasının və Risk Departamentinin hazırladığı hesabatları əldə edir, bu hesabatların məzmununu müzakirə edir və təklif edilən təshihedici tədbirləri nəzərdən keçirir.

Həm portfel, həm əməliyyat səviyyəsindəki kredit, bazar və likvidlik risklərinin idarə edilməsi və nəzarəti Kredit Komitəsi və Aktivlərin və Öhdəliklərin İdarə Olunması Komitəsi (APİK) vasitəsilə icra olunur.

Həm xarici, həm daxili risk amilləri təşkilatın bütün səviyyələrində və sahələrində müəyyən edilib idarə olunur və tənzimlənir. Risk amillərinin tam spektrinin və cari risklərin tənzimlənməsi prosedurlarının təminat səviyyəsini müəyyən edilməsinə xüsusi diqqət yetirilir. Kredit və bazar risklərinin standart təhlili ilə yanaşı, Risklərin İdarə Olunması Departamenti əməliyyat şöbələri ilə dövrü görüşləri keçirməklə və onların ixtisas sahələri üzrə ekspert rəylərini əldə etməklə maliyyə və qeyri-maliyyə risklərin monitorinqini aparır.

(a) Bazar riski

Bazar riski maliyyə alətinin ədalətli dəyərinin və ya gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətlərinin bazar qiymətlərində baş verən dəyişikliklər səbəbindən tərəddüd edəcəyi riskdir. Bazar riski valyuta riskindən, faiz dərəcəsi riskindən və sair qiymət risklərindən ibarətdir. Bazar riski bazar qiymətlərində və xarici valyuta məzənnələrində ümumi və spesifik xarakterli dəyişikliklərin və bazar qiymətlərinin dəyişkənlik səviyyəsində dəyişikliklərin təsirinə məruz qalan faiz dərəcələrində və səhm maliyyə alətlərində açıq mövqelərlə əlaqədar yaranır.

Bazar risklərinin idarə edilməsi müəyyən parametrlər çərçivəsində bazar risklərinin idarə edilməsi və tənzimlənməsi və eyni zamanda, gəlirliliyin risklərə nisbətinin optimallaşdırılması məqsədinə xidmət edir.

Bazar riskləri üzrə ümumi səlahiyyət İdarə Heyəti sədrinin sədrlik etdiyi APİK-ə aiddir. Bazar riski üzrə limitlər APİK tərəfindən Risklərin İdarə Olunması Departamentinin tövsiyələrinə əsasən təsdiq olunur.

Bank bazar riskini maliyyə alətləri ilə, faiz dərəcələrin ödəniş müddətləri ilə, valyuta mövqeləri ilə və itkilər üzrə limitlərlə münasibətdə açıq mövqe limitlərini təyin etməklə tənzimləyir. Müşahidə Şurası qeyd edilən göstəricilərin mütəmadi monitorinqini və yoxlamalarını aparır.

(b) Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski maliyyə alətinin ədalətli dəyərində və ya gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə bazar faiz dərəcələrində dəyişikliklər nəticəsində dəyişəcəyi riskidir. Bank, bazar faiz dərəcələrinin səviyyələrində dəyişikliklərin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin axını təsirinə məruz qalır. Faiz marjaları bu cür dəyişikliklərin nəticəsində yüksələ bilər, lakin, eyni zamanda, gözlənilməyən dəyişikliklər baş verdikdə azala, yaxud itkilərə gətirib çıxara bilər.

Faiz dərəcəsində fərqin təhlili

Faiz dərəcəsi riski, əsasən, faiz dərəcələri arasında fərqlərə nəzarət etməklə tənzimlənir. Aşağıdakı cədvəldə əsas maliyyə alətləri üzrə faiz dərəcələri arasında fərqlər təqdim olunur:

AZN'000	1 aydan az	1-3 ay	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Faizsiz	Balans dəyəri
31 dekabr 2019							
AKTİVLƏR							
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	153,782	-	-	-	-	120,832	274,614
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	4,356	39,818	8,673	7,438	-	-	60,285
Müştərilərə verilmiş kreditlər	46,303	17,511	114,062	128,079	45,619	-	351,574
İnvestisiya qiymətli kağızları	-	-	-	13,553	-	402	13,955
Sair maliyyə aktivləri	-	-	-	-	-	6,356	6,356
	204,441	57,329	122,735	149,070	45,619	127,590	706,784
ÖHDƏLİKLƏR							
Bank depozitləri və qalıqları	2	6,800	3,740	6,800	-	3,104	20,446
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	10,104	8,806	171,244	38,219	3,927	267,288	499,588
Subordinasiya borc öhdəlikləri	301	-	-	20,038	-	-	20,339
Sair borc öhdəlikləri	1,457	1,998	8,417	35,067	40,462	-	87,401
İcarə öhdəliyi	72	144	649	1,875	331	-	3,071
Sair maliyyə öhdəlikləri	-	-	-	-	-	5,730	5,730
	11,936	17,748	184,050	101,999	44,720	276,122	636,575
	192,505	39,581	(61,315)	47,071	899	(148,532)	70,209

AZN'000	1 aydan az	1-3 ay	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Faizsiz	Balans dəyəri
31 dekabr 2018							
AKTİVLƏR							
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	104,684	-	-	-	-	248,836	353,520
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	5,474	61,138	15,298	6,387	-	-	88,297
Müştərilərə verilmiş kreditlər	40,075	14,531	58,403	121,041	45,885	-	279,935
İnvestisiya qiymətli kağızları	111	-	-	11,236	-	402	11,749
Sair maliyyə aktivləri	-	-	-	-	-	5,359	5,359
	150,344	75,669	73,701	138,664	45,885	254,597	738,860
ÖHDƏLİKLƏR							
Bank depozitləri və qalıqları	-	6,800	3,741	6,800	-	488	17,829
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	8,312	21,457	145,026	25,707	1,385	379,586	581,473
Subordinasiya borc öhdəlikləri	350	-	-	4,420	15,618	-	20,388
Sair borc öhdəlikləri	937	1,120	4,503	18,481	29,922	-	54,963
Sair maliyyə öhdəlikləri	-	-	-	-	-	4,344	4,344
	9,559	29,377	153,270	55,408	46,925	384,418	678,997
	140,745	46,292	(79,569)	83,256	(1,040)	(129,821)	59,863

Faiz dərəcələri arasında fərqlər əsasən ödəniş müddəti müvafiq ödəniş tarixində bitən faiz qazanan öhdəliklərin eyni və ya daha aşağı faiz dərəcələrinə malik öhdəliklərlə təkrar maliyyələşdirilməsi vasitəsilə arada qaldırılır.

Orta effektiv faiz dərəcələri

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə faiz qazanan aktivlər və öhdəliklər üzrə orta effektiv faiz dərəcələri təqdim olunur. Bu faiz dərəcələri gəlirlilik səviyyələrinin həmin aktivlərin və öhdəliklərin ödəniş müddətinə nisbətinin təxminidir.

	2019			2018		
	Orta effektiv faiz dərəcəsi, %			Orta effektiv faiz dərəcəsi, %		
	AZN	USD	EUR	AZN	USD	EUR
Faiz qazanan aktivlər						
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	8.60%	3.61%	-	8.30%	2.80%	-
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	6.21%	1.82%	-	8.26%	2.54%	-
Müştərilərə verilmiş kreditlər	13.77%	5.41%	14.09%	14.87%	7.75%	21.76%
İnvestisiya qiymətli kağızları	8.64%	5.00%	1.75%	-	5.00%	-
Faiz qazanan öhdəliklər						
Bank depozitləri və qalıqları	-	3.39%	-	-	3.00%	-
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	8.48%	1.74%	0.35%	9.33%	1.83%	0.40%
Sair borc öhdəlikləri	2.14%	-	-	2.30%	-	-
İcarə öhdəliyi	10%	-	-	-	-	-
Subordinasiya borc öhdəlikləri	-	6.02%	-	-	6.98%	-

Faiz dərəcəsinə həssaslığın təhlili

Faiz dərəcələri dəyişməsi təhlilinə əsaslanan faiz riskinin idarə edilməsi maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin həssaslığının monitorinqi ilə həyata keçirilir. Xalis mənfəət və ya zərər və kapitalın (vergilər çıxılmaqla) faiz dərəcələrində dəyişikliklərə (qiymətlərin dəyişməsi riski) həssaslığının təhlili aşağıdakı cədvəldə təqdim olunur. Bu təhlil 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə mövcud olan bütün gəlir ayrılalarında və faiz qazanan aktiv və öhdəlik bəndlərində 100 baza nöqtəsi (bn) simmetrik enmə və ya qalxmada ibarət sadələşdirilmiş senariyə əsaslanır:

	2019	2018
	AZN'000	AZN'000
100 bn paralel enmə	(1,363)	(919)
100 bn paralel qalxma	1,363	919

(c) Valyuta riski

Bankın bir neçə xarici valyutada ifadə edilmiş aktivləri və öhdəlikləri vardır.

Valyuta riski maliyyə alətinin ədalətli dəyərinin və ya gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin xarici valyutaların məzənnələrindəki dəyişikliklərin nəticəsində tərəddüd etməsi riskidir. Baxmayaraq ki, Bank öz valyuta riskinin hedcləşdirməsi tədbirlərini görür, MHBS-ə əsasən belə tədbirlər hedcinq əməliyyatları kimi qəbul edilmir.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2019-cu il tarixinə maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin xarici valyuta strukturu təqdim olunur:

AZN'000	AZN	USD	EUR	Digər valyutalar	Cəmi
AKTİVLƏR					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	140,449	124,826	7,807	1,532	274,614
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	2,091	58,194	-	-	60,285
Müştərilərə verilmiş kreditlər	242,490	109,033	51	-	351,574
İnvestisiya qiymətli kağızları	1,774	11,227	954	-	13,955
Sair maliyyə aktivləri	4,306	1,847	-	203	6,356
Cəmi maliyyə aktivləri	391,110	305,127	8,812	1,735	706,784
ÖHDƏLİKLƏR					
Bank depozitləri və qalıqları	271	20,175	-	-	20,446
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	198,275	291,614	9,482	217	499,588
Sair borc öhdəlikləri	87,401	-	-	-	87,401
Subordinasiya borc öhdəlikləri	-	20,339	-	-	20,339
İcarə öhdəliyi	3,071	-	-	-	3,071
Sair maliyyə öhdəlikləri	4,528	991	8	203	5,730
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	293,546	333,119	9,490	420	636,575
Xalis mövqe	97,564	(27,992)	(678)	1,315	70,209

Bank yuxarıdakı cədvəl əsasında normativ valyuta mövqeyinə əmələtmə məqsədləri üçün hesabat verməli deyil, əvəzində prudensial rəqəmlər əsasında valyuta mövqeyi barədə tənzimləyiciyə hesabat verir.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2018-ci il tarixinə maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin xarici valyuta strukturu təqdim olunur:

AZN'000	AZN	USD	EUR	Digər valyutalar	Cəmi
AKTİVLƏR					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	164,296	177,640	10,629	955	353,520
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	524	87,773	-	-	88,297
Müştərilərə verilmiş kreditlər	176,285	103,555	95	-	279,935
İnvestisiya qiymətli kağızları	374	11,375	-	-	11,749
Sair maliyyə aktivləri	4,484	573	2	300	5,359
Cəmi maliyyə aktivləri	345,963	380,916	10,726	1,255	738,860
ÖHDƏLİKLƏR					
Bank depozitləri və qalıqları	133	17,696	-	-	17,829
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	165,419	407,324	8,540	190	581,473
Sair borc öhdəlikləri	54,963	-	-	-	54,963
Subordinasiya borc öhdəlikləri	-	20,388	-	-	20,388
İcarə öhdəliyi					
Sair maliyyə öhdəlikləri	2,985	952	140	267	4,344
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	223,500	446,360	8,680	457	678,997
Xalis mövqe	122,463	(65,444)	2,046	798	59,863

Manatın qeyd edilən valyutalara qarşı 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə zəifləməsi nəticəsində kapital və mənfəət və ya zərər aşağıda göstərilən məbləğlər qədər (azala)/arta bilirdi. Təhlil vergilər çıxılmaqla təqdim olunur və Bank hesabat dövrünün sonunda mümkün olduqlarını ehtimal etdiyi xarici valyuta məzənnələrinin dəyişikliklərinə əsaslanır. Təhlildə bütün sair parametrlərin, xüsusilə də, faiz dərəcələrinin, dəyişməz qalması fərz olunur.

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
ABŞ dollarının manata nəzərən 30% bahalaşması (2018: 20%)	(6,718)	(10,471)
Avronun manata nəzərən 30% bahalaşması (2018: 20%)	(163)	327

Manatın qeyd edilən valyutalara qarşı 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə möhkəmlənməsi, bütün digər parametrlərin eyni saxlanılması şərti ilə, həmin valyutalara eyni həcmli, lakin əks istiqamətli təsiri edəcəkdir.

(d) Kredit riski

Kredit riski müştəri və ya maliyyə aləti üzrə tərəf müqabili müqavilə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirmədiyi təqdirdə Bankın maliyyə zərərinə uğrayacağı riskdir. Bankın kredit risklərinin tənzimlənməsi üçün siyasət və prosedurları vardır (həm uçota alınmış maliyyə aktivləri, həm də uçota alınmamış müqavilə öhdəlikləri üçün); o cümlədən, portfel cəmləşmələrinin məhdudlaşdırılması üzrə qaydalar və kredit riskinə fəal surətdə nəzarət edən Kredit Komitəsinin yaradılması barədə qaydalar daxildir. Kredit siyasəti İdarə Heyəti tərəfindən nəzərdən keçirilir və təsdiqlənir.

Kredit siyasətində aşağıdakılar əks olunur:

- kredit ərizələrinin baxılması və təsdiqlənməsi prosedurları;
- borcalanların (korporativ və fərdi) kredit qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi metodikası;
- kontragentlərin, emitentlərin və sığorta şirkətlərinin kredit qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi metodikası;
- girovun qiymətləndirilməsi metodikası;
- kreditlərin sənədləşməsinə (rəsmiləşdirilməsinə) dair tələblər;
- kreditlərin və sair kredit risklərinin mütəmadi monitorinqi üzrə prosedurlar.

Korporativ kredit ərizələri müvafiq müştəri rəhbərliyi tərəfindən yazılır və sonra korporativ kredit portfelinə məsuliyyət daşıyan Kredit Departamentinə ötürülür. Hesabatların təhlili müştərinin biznes və maliyyə fəaliyyətini nəzərə alan strukturlaşmış təhlilə əsaslanır. Kredit müqaviləsi və hesabat müstəqil olaraq Risk Departamenti tərəfindən baxılır və kredit siyasətinin tələblərinə uyğun olması təsdiqi üzrə ikinci rəy verilir. Kredit Komitəsi, Kredit Departamenti və Risklərin İdarə Edilməsi Departamenti tərəfindən təqdim edilmiş kredit ərizələrinə baxır. Fərdi əməliyyatlar, gözlənilən Kredit Komitəsinin yekun təsdiqindən və xüsusi risklərdən asılı olaraq həmçinin Hüquq, Mühəsibathıq və Vergi Departamentləri tərəfindən də baxılır.

Bank davamlı olaraq fərdi kredit risklərinin fəaliyyətinə nəzarət edir və müntəzəm olaraq müştərilərin ödəmə qabiliyyətini yenidən müəyyənləşdirir. Yenidən baxış borcalan tərəfindən təqdim edilmiş və ya Bank tərəfindən əldə edilmiş müştərinin ən son maliyyə hesabatları və sair məlumatlara əsaslanır. Fərdi Kredit Departamenti tərəfindən fərdi kredit ərizələrinə baxılır. Fərdi müştəri təhlilindən əlavə, kredit portfeli Risk Departamenti tərəfindən kredit konsentrasiyası və bazar risklərinə uyğun olaraq müəyyən edilir.

Fiziki şəxs olan müştəri təhlilindən başqa kredit portfeli kredit konsentrasiyası və bazar riskləri ilə bağlı olaraq Risk Departamenti tərəfindən qiymətləndirilir.

Kredit riskinin maksimal dərəcəsi, bir qayda olaraq, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda maliyyə aktivlərinin balans dəyərində və uçota alınmamış müqavilə öhdəliklərinin məbləğlərində əks olunur. Potensial kredit riskinin azaldılması məqsədi ilə aktivlərin və öhdəliklərin mümkün qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi effekti əhəmiyyətli xarakter daşıyır.

Aşağıdakı cədvəldə hesabat tarixinə maliyyə aktivləri ilə bağlı maksimal kredit riski təqdim olunur:

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
AKTİVLƏR		
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (nağd pul vəsaitləri istisna olmaqla)	235,967	322,207
İnvestisiya qiymətli kağızları (kapital qiymətli kağızları istisna olmaqla)	13,553	11,347
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	60,285	88,297
Müştərilərə verilmiş kreditlər	351,574	279,935
Sair maliyyə aktivləri	6,356	5,359
Cəmi maksimal kredit riski	667,735	707,145

Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə girovların təhlili və müştərilərə verilmiş kreditlərlə əlaqədar kredit riskinin konsentrasiyasının təhlili 15-ci qeyddə təqdim olunmuşdur.

Hesabat tarixinə tanınmamış müqavilə öhdəliklərindən maksimum kredit riski 27-ci qeyddə təqdim olunmuşdur.

31 dekabr 2019-cu il tarixinə Bankın kredit riski ayrı-ayrılıqda maksimum kredit riskinin 10%-dən çoxunu təşkil edən bir borcalanı var (2018: bir borcalan).

Kredit riski - Gözlənilən kredit risklərindən qaynaqlanan məbləğlər

Dəyərsizləşmənin hesablanması istifadə olunan məlumatlar, fərziyyələr və üsullar

Uçot siyasəti üçün 3(e)(iv) sayılı qeydə baxın.

Kredit riskində əhəmiyyətli artım

İlkin tanınmadan sonra maliyyə aləti üzrə defolt riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artıb-artmadığını müəyyən edərkən Bank əlavə xərc və ya səy tələb etməyən əsaslı və dəstəkləyici məlumatı nəzərdən keçirir. Bura kəmiyyət və keyfiyyət məlumatı, Bankın keçmiş təcrübəsi, kredit qiymətləndirməsinə əsaslanan təhlil və proqnoz məlumatları daxildir.

Qiymətləndirmənin məqsədi aşağıdakıları müqayisə etməklə kredit riskində əhəmiyyətli artımın baş verib-vermədiyini müəyyən etməkdir:

- hesabat tarixində qalan dövr üçün defolt ehtimalı; və
- kredit riskinə məruz qalan məbləğin ilkin tanınması zamanı müəyyən edilmiş və hazırkı tarixə qalan dövr üçün hesablanmış defolt ehtimalı (vaxtından əvvəl ödənişə dair gözləntilərdə dəyişikliklərə uyğun düzəliş edilməklə).

Bank kredit riskində əhəmiyyətli artımın olub-olmadığını müəyyən etmək üçün üç meyardan istifadə edir:

- defolt ehtimalında dəyişikliyə əsasən kəmiyyət testi;
- keyfiyyət göstəriciləri; və
- ödəniş tarixindən sonra 30 gün gecikmə.

Kredit risk səviyyələri

Bank riskə məruz qalan hər məbləği defolt riskinin göstəricisi olan müxtəlif məlumatlara və keçmiş kredit təcrübəsinə əsaslanmaqla kredit riski səviyyəsinə aid edir. Kredit riski səviyyələri defolt riskinin göstəricisi olan kəmiyyət və keyfiyyət amillərindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu amillər riskə məruz qalan məbləğin təbiətindən və borcalan növündən asılı olaraq dəyişir.

Defolt ehtimalının müddət strukturunun yaradılması

Kredit riski səviyyələri riskə məruz qalan məbləğlərin defolt ehtimalının müddət strukturunun müəyyən edilməsində başlıca amildir. Bank kredit riski haqqında ödəniş və defolt məlumatını xidmət və borcalan növünə əsasən toplayır. Bəzi portfəllərdə kredit bürosundan satın alınmış məlumat da istifadə edilir.

Bank toplanılan məlumatı təhlil etmək üçün statistik modellərdən istifadə edir və kredit riskinə məruz qalmanın qalan dövr üçün defolt ehtimalını və zamanla bunların necə dəyişəcəyinin gözlənildiyini hesablayır.

Kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artıb-artmadığının müəyyən edilməsi

Bank hər hesabat dövründə kredit riskinin ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artıb-artmadığını qiymətləndirir. Kredit riskində artımın əhəmiyyətli olub-olmadığının müəyyən edilməsi maliyyə alətinin xarakteristikalarından, borcalandan və coğrafi regiondan asılıdır.

Əhəmiyyətli sayılan amillər kredit növündən, xüsusilə də müştərinin korporativ və ya fərdi olmasından asılı olaraq dəyişir.

Ümumi göstərici kimi, aşağıdakı hallarda Bankın kəmiyyət meyarına əsasən konkret kredit riski ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artmış hesab olunur:

- bütün borcalanlar üçün müqavilə üzrə ödənişlər 30 gündən çox gecikdikdə.

Kredit riskinin ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artdığı qənaətinə gəlmək üçün keyfiyyət amillərinə də əsaslanmaq olar. Bu keyfiyyət amillərinin Bankın mütəmadi aparılan kəmiyyət təhlillərində tam əksini tapmayan kredit riskinin idarə edilməsi prosesləri ilə bağlılığı olur. Bu nəzarət siyahısına düşmüş yerləşdirmələr kimi yüksək risk meyarlarına cavab verən

məbləglərə aiddir. Belə keyfiyyət meyarları mütəxəssis mühakiməsinə, müvafiq tarixi təcrübəyə əsaslanır və aşağıdakı şəkildə açıqlanır:

- kollektiv qiymətləndirilən istehlak və ipoteka kreditləri üçün: Bank müəyyən bir sektorda əhəmiyyətli enişin baş verdiyini öyrəndikdə və biznesin bağlanacağını və ya sektorda fəaliyyətin əhəmiyyətli dərəcədə azalacağını gözlədikdə.

İlkin tanınma ilə müqayisədə artıq kredit riskində əhəmiyyətli artımın olmadığına dair sübut olarsa, alət üzrə zərər ehtiyatı yenidən 12 aylıq gözlənilən kredit zərəri kimi ölçülür. Kredit riskinin artımı üzrə bəzi keyfiyyət göstəriciləri (məs., nəzərdən keçirilmiş kredit şərtlərinə əməl etməmək) göstərici özü yox olduqdan sonra artan defolt riski üçün səciyyəvi ola bilər.

Belə olduqda Bank sınaq müddəti təyin edir. Bu müddət ərzində maliyyə aktivləri kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə azalmasına dair müsbət nəticələr göstərməlidir. Sınaq müddətində maliyyə alətlərinin bərpa və 1-ci mərhələyə keçirilməsi üçün meyarlar aşağıdakılardır:

- kredit üzrə bütün ödənişlərin ödəmə qrafikinə uyğun və ya 30 gündən çox gecikmələrlə edilməsi.
- əvvəllər gecikmə statusundan başqa məlumatlara əsasən 2-ci mərhələyə təsnif edilmiş və kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artmasına dair heç bir sübut qalmayan bütün kreditlər.

Maliyyə alətlərinin bərpa və 2-ci mərhələyə keçməsi üçün sınaq meyarları aşağıdakılardır:

- kreditin 3-cü mərhələyə təsnif edilməsindən sonra 6 aylıq bərpa müddətinin keçməsi, yəni hesabat tarixindən əvvəlki son 6 ay ərzində yenidən strukturlaşdırma və ya 90 gündən çox gecikmənin olmaması (3-cü mərhələdən 2-ci mərhələyə keçid).

Bank kredit riskində əhəmiyyətli artımları müəyyən etmək üçün istifadə etdiyi meyarların effektivliyini müntəzəm yoxlayaraq:

- meyarların məbləğ üzrə defolt baş verməzdən əvvəl kredit riskində əhəmiyyətli artımı müəyyən edə bildiyini;
- kredit riskində əhəmiyyətli artımın müəyyən edilməsi ilə defoltun yaranması arasında ortalama müddətin əhəmiyyətli azalması;
- riskə məruz qalan məbləğin ümumən 12 aylıq gözlənilən kredit zərərinin ölçməsinə kredit üzrə dəyərsizləşməyə birbaşa keçmədiyini; və
- 12 aylıq gözlənilən kredit zərərləri (1-ci mərhələ) ilə bütün müddət üçün gözlənilən kredit zərərləri (2-ci mərhələ) arasında keçid nəticəsində gözlənilməz qeyri-sabitliyin olmadığını təsdiq edir.

Defoltun açıqlaması

Bank aşağıdakı hallarda maliyyə aktivini defolta uğramış sayır:

- borc alanın Banka olan kredit öhdəliklərini, Bank qiymətli kağızı satmaq kimi tədbirlərə əl atmadan (əgər varsa), tam ödəməsi gözlənilmədikdə;
- borc alan Bank qarşısında hər hansı əhəmiyyətli kredit öhdəliyini 90 gündən çox gecikdirdikdə. Müştəri məsləhət görülən limiti keçdikdə və ya cari ödənilməli məbləğdən daha kiçik limit məsləhət görüldükdə overdraftlar gecikmə sayılır; və ya
- borc alanın kredit öhdəliklərini ödəmək qabiliyyəti olmadığına görə müflisləşməsi nəticəsində borc alanın aktivləri restrukturlaşdıracağı labüd olduqda.

Borc alanın defoltda olub-olmadığını qiymətləndirərkən Bankın nəzərə aldığı göstəricilər:

- keyfiyyət – məsələn, müqavilə şərtlərinin pozulması;
- kəmiyyət – məsələn, gecikmə statusu və eyni borc alanın başqa öhdəlik üzrə Banka ödəniş etməməsi; və
- müəssisə daxilində hazırlanmış və kənar mənbələrdən alınmış məlumat.

Proqnoz məlumatın tətbiqi

Bank proqnoz məlumatlarından həm alətin ilkin tanınmasından sonra kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artıb-artmadığını qiymətləndirərkən, həm də gözlənilən kredit zərərini ölçərkən istifadə edir.

Bank bir iqtisadi senari hazırlayır: əsas senari. Əsas senari Bankın strateji planlama və büdcənin hazırlanması kimi digər məqsədlərlə istifadə etdiyi məlumata uyğunlaşdırılır. Defolt haqqında tarixi məlumat bank sistemində cəmi fərdi kreditlər üzrə gecikmə payı haqqında ARMB-nin statistikasına əsaslanır. Makroiqtisadi məlumatın təsiri ən azı illik əsasla qiymətləndirilməlidir.

Bank tarixi məlumatın təhlilindən istifadə edərək bütün kredit portfelində (qiymətli kağızlar portfeli, maliyyə təşkilatları üçün tələblər daxil olmaqla) kredit riski və kredit zərərlərinin əsas amillərini müəyyən etmiş və sənədləşdirmiş, makroiqtisadi parametrlər və kredit riskləri və zərərləri arasında münasibəti qiymətləndirmişdir.

Əsas amil real ÜDM-un artımıdır. 31 dekabr 2019-cu il tarixinə istifadə olunan iqtisadi senarilərə 31 dekabr 2020-ci ildən 2024-cü ilədək Azərbaycan Respublikası üçün aşağıdakı əsas göstəricilər daxil edilmişdir.

	2020	2021	2022	2023	2024
Real ÜDM artımı	2.10%	2.10%	2.10%	2.20%	1.70%

Əsas göstərici və müxtəlif maliyyə aktivləri portfellerinin defolt və zərər dərəcələri arasında əlaqələr son 14 il ərzində yığılan tarixi məlumatın təhlili əsasında proqnoz edilmişdir.

Makroiqtisadi modeli qurarkən Bank defolt haqqında kənar statistikadan istifadə edir, belə ki, defolta dair yetərli daxili statistika yoxdur.

Modifikasiya edilmiş aktivlər

Kredit müqaviləsinin şərtləri bazar şəraitinin dəyişməsi, müştərilərin saxlanılması və müştərinin kredit qabiliyyətliliyinin cari və ya mümkün pisləşməsi ilə bağlı olmayan digər amillər daxil olmaqla, bir sıra səbəblərdən dəyişdirilə bilər. (3(e)(ii)) sayılı qeyddə təsvir edilən uçot siyasətinə əsasən şərtləri dəyişdirilmiş mövcud kreditin tanınması dayandırılmalı və şərtləri yenidən razılaşdırılaraq ədalətli dəyərdə yenidən tanınmalıdır.

Maliyyə aktivinin şərtləri modifikasiya edildikdə və modifikasiya tanınmanın dayandırılması ilə nəticələnmədikdə aktivin kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artıb-artmadığı aşağıdakıların müqayisəsini əks etdirir:

- modifikasiya şərtlərinə əsasən hesabat tarixində aktivin qalan bütün dövr üçün defolt ehtimalı;
- ilkin tanınma zamanı olan məlumat və ilkin müqavilə şərtlərinə əsasən aktivin qalan bütün dövr üçün defolt ehtimalı.

Modifikasiya tanınmanın dayandırılması ilə nəticələndikdə yeni kredit tanınır və 1-ci mərhələyə təsnif edilir (həmin zaman kredit üzrə dəyərsizləşmədiyi ehtimal edilir).

Bank borcların qaytarılması fürsətlərini maksimum artırmaq və defolt riskini minimuma endirmək üçün müştərilərə verilmiş kreditlərin şərtlərini maliyyə çətinlikləri kimi yenidən razılaşdırır (praktikada “kredit şərtlərinin nəzərdən keçirilməsi” adlandırılır). Bankın kredit şərtlərinin nəzərdən keçirilməsi siyasətinə əsasən, kredit şərtləri hər bir müştəri üçün fərdi qaydada o halda nəzərdən keçirilir ki, borcalan öz borcu üzrə hal-hazırda defoltdadır və ya defolt riski yüksəkdir, borcalanın öz borcunu ilkin müqavilə şərtləri əsasında ödəməsi üçün bütün məqsədəuyğun səylərindən istifadə etməsi barədə sübutlar mövcuddur və borcalanın nəzərdən keçirilmiş şərtlərə əməl edə biləcəyi gözlənilir.

Yeni şərtlərə adətən ödəniş müddətinin uzadılması, faiz ödənişlərinin zamanlamasının və faiz dərəcəsinin dəyişməsi daxildir. Həm pərakəndə, həm də korporativ kreditlərin şərtləri nəzərdən keçirilə bilər.

Bankın kredit şərtlərini yenidən nəzərdən keçirmək siyasətinin bir hissəsi kimi dəyişikliyə uğramış maliyyə aktivləri üçün, DE proqnozu dəyişikliyin Bankın faiz və əsas məbləği toplamaq qabiliyyətini artırıb-artırmadığını və ya bərpa etdiyini və Bankın kredit şərtlərini nəzərdən keçirmək sahəsində keçmiş təcrübəsini əks etdirir. Bu prosesin bir hissəsi kimi Bank borcalanın ödəniş fəaliyyətini dəyişdirilmiş müqavilə şərtləri ilə münasibətdə qiymətləndirir və müxtəlif davranış göstəricilərini nəzərə alır.

Bir qayda olaraq kredit şərtlərinin yenidən nəzərdən keçirilməsi kredit riskində əhəmiyyətli artımın keyfiyyət göstəricisidir və kredit şərtlərinin yenidən nəzərdən keçirilməsinə dair gözləntilər riskə məruz qalan məbləğin kredit üzrə dəyərsizləşməsinə dair sübut təşkil edə bilər (bax: Qeyd 3(e)(iv)). Riskə məruz qalan məbləğin kredit üzrə dəyərsizləşmiş/defoltda hesab edilməməsi üçün müştəri müəyyən müddət ərzində davamlı olaraq ödənişləri vaxtında etməli və ya defolt ehtimalı o qədər azalmalıdır ki, zərər üzrə ehtiyat yenidən 12 aylıq gözlənilən kredit zərəri miqdarında hesablansın.

Gözlənilən kredit zərərlərinin ölçülməsi

Gözlənilən kredit zərərinin ölçülməsində əsas amillər aşağıdakı dəyişənlərin müddət strukturudur:

- defolt ehtimalı (DE);
- defolt zamanı zərər (LGD);
- defolta məruz qalan məbləğ (EAD).

1-ci mərhələdə riskə məruz qalan məbləğ üzrə gözlənilən kredit zərərlərini 12 aylıq defolt ehtimalını defolt zamanı zərəre (LGD) və defolta məruz qalan məbləğə (EAD) vurmaqla hesablanır. Bütün dövr üçün gözlənilən kredit zərərləri bütün müddət üçün defolt ehtimalını defolt zamanı zərəre (LGD) və defolta məruz qalan məbləğə (EAD) vurmaqla hesablanır.

Defolt ehtimalını hesablama metodologiyası “Defolt ehtimalının müddət strukturunun yaradılması” başlığı altında müzakirə edilmişdir.

Bank defolt zamanı zərər (LGD) parametrlərini defoltlu kontraqentlərə qarşı iddialar üzrə bərpa tarixinə əsasən hesablayır. Defolt zamanı zərər (LGD) modellərində iddianın strukturu, iddia üzrə təminat (müəyyən portfeller üçün), hansı iddianın daha əvvəl edildiyi, tərəf müqabilinin fəaliyyət sahəsi və maliyyə aktivinin ayrılmaz tərkib hissəsi olan istənilən təminatın bərpa xərcləri nəzərə alınır. Pərakəndə əmlakla təmin edilmiş kreditlər üçün (müəyyən portfel növləri üçün) LTV-əmsalı defolt zamanı zərərin (LGD) müəyyən edilməsi üçün başlıca parametrdir. Defolt zamanı zərər (LGD) qiymətləri müqavilə üzrə əldə olan ilk faiz dərəcəsinə diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinə əsasən hesablanır, belə ki, bu aktiv yaradılarkən mövcud olan effektiv faiz dərəcəsinə ən yaxın dərəcə sayılır.

Defolta məruz qalan məbləğ (EAD) defolt zamanı riskli mövqenin gözlənilən məbləğini əks etdirir. Bank defolta məruz qalan məbləği (EAD) cari risk məbləği və müqaviləyə əsasən ayrılan və amortizasiyadan yaranan cari məbləğdə mümkün dəyişikliklərə əsasən hesablayır. Maliyyə aktivinin defolta məruz qalan məbləği (EAD) onun defolt anındakı ümumi balans dəyəridir. İcarə öhdəlikləri üçün, defolta məruz qalan məbləğ (EAD) tarixi müşahidəyə əsasən hesablanan və müqaviləyə əsasən istifadə edilə bilən mümkün gələcək məbləğlərdir.

Yuxarıda qeyd edildiyi kimi və 1-ci mərhələ maliyyə aktivləri üzrə maksimum 12 aylıq defolt ehtimalından istifadə etmək şərtlə, Bank gözlənilən kredit zərərinə kredit riskinə məruz qaldığı maksimal müqavilə müddəti ərzində (borcalanın müddəti uzatmaq variantları daxil olmaqla) defolt riskini nəzərə almaqla ölçür (hətta Bank kredit risklərini idarə etmək məqsədləri ilə daha uzun müddəti nəzərdə tutduqda belə). Maksimal müqavilə müddəti Bankın avans ödənişini tələb etmək və ya kredit öhdəliyinə xitam vermək hüququ yarandığı tarixədək uzanır.

Parametr kollektiv əsasla modelləşdirilərkən maliyyə alətləri alət növünə əsasən qruplaşdırılır.

Xüsusi qrup daxilində riskli mövqelərin eynicinsli qalmasını təmin etmək üçün qruplaşdırmalar müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilir.

Bankın məhdud tarixi məlumatlara malik olduğu portfellər üçün, daxili mövcud məlumatlara əlavə olaraq kənar müqayisəli məlumatlardan istifadə edilir. Gözlənilən kredit zərərinin ölçülməsi üçün kənar müqayisəli məlumatın əhəmiyyətli olduğu portfellər aşağıdakılardır:

	Riskə məruz qalan məbləğ	Kənar müqayisəli məlumat	
		Defolt ehtimalı	Defolt zamanı zərər (LGD)
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (nağd pul vəsaitləri istisna olmaqla)	235,967	“Moody’s”-in defolt araşdırması	“S&P” bərpa araşdırmaları
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	60,285	“Moody’s”-in defolt araşdırması	“S&P” bərpa araşdırmaları
İnvestisiya qiymətli kağızları	13,553	“Moody’s”-in defolt araşdırması	“S&P” bərpa araşdırmaları

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi

Aşağıdakı cədvəldə təqdim olunan maliyyə aktivlərinə və maliyyə öhdəliklərinə, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əvəzləşdirilməsindən asılı olmayaraq, əvəzləşdirmə haqqında ümumi razılaşma və ya oxşar maliyyə alətlərini əhatə edən oxşar sövdələşmə tətbiq oluna bilər.

31 dekabr 2019

Maliyyə aktivlərinin/maliyyə öhdəliklərinin növləri	Tanınmış maliyyə aktivinin/öhdəliyinin ümumi məbləği	Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınan maliyyə aktivlərinin/öhdəliklərinin xalis məbləği	Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əvəzləşdirilməyən əlaqəli məbləğlər		
			Maliyyə alətləri	Alınmış girov	Xalis məbləğ
Müştərilərə verilmiş kreditlər	64,751	64,751	-	64,751	-
Cəmi maliyyə aktivləri	64,751	64,751	-	64,751	-
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	(64,751)	(64,751)	64,751	-	-
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(64,751)	(64,751)	64,751	-	-

31 dekabr 2018

Maliyyə aktivlərinin/maliyyə öhdəliklərinin növləri	Tanınmış maliyyə aktivinin/öhdəliyinin ümumi məbləği	Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınan maliyyə aktivlərinin/öhdəliklərinin xalis məbləği	Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əvəzləşdirilməyən əlaqəli məbləğlər		
			Maliyyə alətləri	Alınmış girov	Xalis məbləğ
Müştərilərə verilmiş kreditlər	67,157	67,157	-	67,157	-
Cəmi maliyyə aktivləri	67,157	67,157	-	67,157	-
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	(67,157)	(67,157)	67,157	-	-
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(67,157)	(67,157)	67,157	-	-

(e) Likvidlik riski

Likvidlik riski Bankın hesablaşması nağd pul və ya digər maliyyə aktivləri ilə aparılan maliyyə öhdəlikləri ilə bağlı öhdəliklərinin yerinə yetirilməsində çətinliklərlə üzləşməsi riskidir. Likvidlik riski aktivlərlə öhdəliklərin ödəniş müddətləri arasında uyğunsuzluq olduqda yaranır. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəniş müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunlaşdırılması yaxud tənzimlənən uyğunsuzluğu likvidliyin idarə edilməsində əsas rol oynayır. Tam uyğunluğun təmin edilməsi maliyyə təşkilatları üçün qeyri-adidir, çünki məşğul olduqları əməliyyatlar, adətən, qeyri-müəyyən müddətlərlə və növlərin müxtəlifliyi ilə səciyyələnir. Ödəniş müddətləri arasında fərq (uyğunsuzluq) olduqda, mənfəətlilik səviyyəsi arta bilər, lakin eyni zamanda, itkilərin yaranması riski də artır.

Bank pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə bağlı bütün öhdəliklərin vaxtlı-vaxtında yerinə yetirilməsi üçün zəruri həcmdə vəsaitlərin mövcudluğunu təmin etmək məqsədi ilə likvidliyini idarə edir və tənzimləyir. Likvidlik siyasəti Müşahidə Şurası tərəfindən nəzərdən keçirilir və təsdiqlənir.

Bank digər banklardan alınmış uzun və qısa müddətli kreditlərdən, əsas korporativ və fərdi müştərilərindən qəbul edilmiş depozitlərdən ibarət olan və yüksək likvidli aktivlərin diversifikasiya olunmuş portfeli ilə müşayiət olunan diversifikasiyalı və sabit maliyyələşdirmə bazasını fəal surətdə dəstəkləməyə çalışır ki, gözlənilməyən likvidlik tələbatına operativ və səmərəli qaydada cavab verə bilsin.

Likvidliyin idarə edilməsi siyasəti aşağıdakılardan ibarətdir:

- əsas valyutalar üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinin proqnozlaşdırılması və onlarla əlaqədar tələb olunacaq likvid aktivlərin səviyyəsinin nəzərə alınması;
- maliyyələşdirmə mənbələrinin müxtəlifliyinin təmin edilməsi;
- borcların cəmləşməsinin və profillərinin tənzimlənməsi;
- borcların maliyyələşdirilməsi planlarının tərtib edilməsi;
- pul vəsaitlərinin hərəkətinin kəsilməsinə qarşı bir tədbir kimi yüksək likvidli, asanlıqla satıla bilən aktivlər portfelinin təmin edilməsi;
- fəvqəladə hallarda likvidliyin və maliyyələşdirmənin təmin edilməsi üçün planların hazırlanması;
- likvidlik əmsallarının normativ tələblərə uyğun olub-olmadığının izlənməsi.

Xəzinədarlıq Departamenti Bankın müxtəlif qurumlarından onların maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin likvidlik göstəriciləri haqqında və proqnozlaşdırılan gələcək əməliyyatlarla və fəaliyyət növləri ilə bağlı digər proqnozlaşdırılan pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında təfərrüatlı məlumatlar alır. Daha sonra, Xəzinədarlıq Departamenti tələb olunan qısamüddətli likvid aktivlərin adekvat portfelinin təmin edir. Həmin portfel, əsasən, banklara verilmiş kreditlərdən və sair banklararası alətlərdən ibarət olmaqla, bütövlüklə Bank üçün yetərli likvidliyi təmin etmək məqsədinə xidmət edir.

Xəzinədarlıq Departamenti gündəlik likvidlik mövqeyinin monitorinqini və həm normal, həm ən çətin bazar şəraitlərini əks edən müxtəlif senarilərlə mütəmadi likvidlik stress-testlərini aparır. Normal bazar şəraitində likvidlik mövqeyini əks edən likvidlik haqqında hesabatlar rəhbərliyə hər həftə təqdim olunur. Likvidliyin tənzimlənməsi ilə bağlı qərarlar APİK tərəfindən qəbul edilir və Xəzinədarlıq Departamenti tərəfindən icra olunur.

Aşağıdakı cədvəllərdə maksimal dərəcədə mümkün olan erkən ödəniş müddətinə əsasən maliyyə öhdəlikləri və kreditlərlə bağlı öhdəliklər üzrə diskontlaşdırılmamış pul vəsaitlərinin hərəkəti təqdim olunur. Cədvəllərdə təqdim edilən cəmi məxaric müqavilələrdə nəzərdə tutulan maliyyə öhdəlikləri və ya öhdəliklər üzrə diskontlaşdırılmamış pul vəsaitlərinin hərəkətidir. Buraxılmış maliyyə zamanətləri müqavilələrinə gəldikdə isə, zamanətin maksimal məbləği həmin zamanətin yerinə yetirilməsinə dair tələb irəli sürə bilən ən erkən dövrə aid edilir.

31 dekabr 2019-cu il tarixinə maliyyə öhdəliklərinin ödəniş müddətlərinin təhlili aşağıdakı kimidir:

AZN'000	Tələb əsasında və 1 aydan az	1-3 ay	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi ümumi məxaric	Balans dəyəri
Qeyri-törəmə öhdəliklər							
Bank depozitləri və qalıqları	3,155	6,900	3,813	6,802	-	20,670	20,446
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	278,071	10,119	174,759	40,713	5,512	509,174	499,588
Sair borc öhdəlikləri	1,599	2,280	9,630	40,783	49,874	104,166	87,401
Subordinasiya borc öhdəlikləri	402	201	904	22,119	-	23,626	20,339
İcarə öhdəliyi	94	187	842	2,309	386	3,818	3,071
Sair maliyyə öhdəlikləri	5,730	-	-	-	-	5,730	5,730
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	289,051	19,687	189,948	112,726	55,772	667,187	636,575
Kreditlə əlaqəli öhdəliklər	54,646					54,646	54,646

31 dekabr 2018-ci il tarixinə maliyyə öhdəliklərinin ödəniş müddətlərinin təhlili aşağıdakı kimidir:

AZN'000	Tələb əsasında və 1 aydan az	1-3 ay	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi ümumi məxaric	Balans dəyəri
Qeyri-törəmə öhdəliklər							
Bank depozitləri və qalıqları	538	6,891	3,813	7,009	-	18,251	17,829
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	388,527	22,661	148,309	27,736	1,774	589,007	581,473
Sair borc öhdəlikləri	1,035	1,313	5,338	22,112	36,432	66,230	54,261
Subordinasiya borc öhdəlikləri	466	233	1,049	8,102	15,942	25,792	20,388
Sair maliyyə öhdəlikləri	4,344	-	-	-	-	4,344	4,344
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	394,910	31,098	158,509	64,959	54,148	703,624	678,997
Kreditlə əlaqəli öhdəliklər	38,478	-	-	-	-	38,478	38,478

Azərbaycan qanunvericiliyinə əsasən, fiziki və hüquqi şəxslər istənilən vaxt, əksər hallarda yığılmış faizlərin itirilməsi şərtilə, yerləşdirilmiş müddətli depozitlərini geri götürə bilər. Bu depozitlər onların ödəniş tarixlərinə əsasən, yuxarıdakı diskontlaşdırılmamış ödəniş müddəti cədvəllərində təsnif olunur. Bankın rəhbərliyi fiziki və hüquqi şəxslərin öz müddətli depozitlərini qeyd olunan ödəniş müddətlərindən əvvəl geri götürəcəklərini hesab etmir.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2019-cu il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınmış məbləğlərin müqavilə üzrə ödəniş müddətlərinə görə təhlili verilmişdir:

AZN'000	Tələb əsasında və 1 aydan az	1-3 ay	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Müddətsiz	Vaxtı keçmiş	Cəmi
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	274,614	-	-	-	-	-	-	274,614
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	4,423	39,750	8,673	7,439	-	-	-	60,285
Müştərilərə verilmiş kreditlər	11,448	17,511	114,062	128,079	45,619	-	34,855	351,574
İnvestisiya qiymətli kağızları	81	45	-	13,427	-	402	-	13,955
Sair maliyyə aktivləri	6,356	-	-	-	-	-	-	6,356
Cəmi maliyyə aktivləri	296,922	57,306	122,735	148,945	45,619	402	34,855	706,784
Bank depozitləri və qalıqları	3,106	6,800	3,740	6,800	-	-	-	20,446
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	277,391	8,805	171,245	38,220	3,927	-	-	499,588
Sair borc öhdəlikləri	1,457	1,998	8,417	35,067	40,462	-	-	87,401
Subordinasiya borc öhdəlikləri	301	-	-	20,038	-	-	-	20,339
İcarə öhdəliyi	72	144	649	1,875	331	-	-	3,071
Sair maliyyə öhdəlikləri	5,730	-	-	-	-	-	-	5,730
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	288,057	17,747	184,051	102,000	44,720	-	-	636,575
Xalis mövqe	8,865	39,559	(61,316)	46,945	899	402	34,855	70,209
Məcmu likvidlik çatışmazlığı	8,865	48,424	(12,892)	34,053	34,952	35,354	70,209	140,419

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2018-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınmış məbləğlərin müqavilə üzrə ödəniş müddətlərinə görə təhlili verilmişdir:

AZN'000	Tələb əsasında və 1 aydan az	1-3 ay	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Müddətsiz	Vaxtı keçmiş	Cəmi
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	353,520	-	-	-	-	-	-	353,520
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	4,920	61,138	15,432	6,807	-	-	-	88,297
Müştərilərə verilmiş kreditlər	12,342	14,535	58,418	121,070	45,896	-	27,674	279,935
İnvestisiya qiymətli kağızları	80	31	-	11,236	-	402	-	11,749
Sair maliyyə aktivləri	5,359	-	-	-	-	-	-	5,359
Cəmi maliyyə aktivləri	376,221	75,704	73,850	139,113	45,896	402	27,674	738,860
Bank depozitləri və qalıqları	489	6,800	3,740	6,800	-	-	-	17,829
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	387,898	21,457	145,026	25,707	1,385	-	-	581,473
Sair borc öhdəlikləri	937	1,120	4,503	18,481	29,220	-	-	54,261
Subordinasiya borc öhdəlikləri	350	-	-	4,420	15,618	-	-	20,388
Sair maliyyə öhdəlikləri	4,344	-	-	-	-	-	-	4,344
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	394,018	29,377	153,269	55,408	46,925	-	-	678,997
Xalis mövqe	(17,797)	46,327	(79,419)	83,705	(1,029)	402	27,674	59,863
Məcmu likvidlik çatışmazlığı	(17,797)	28,530	(50,889)	32,816	31,787	32,189	59,863	119,727

Likvidlik riskini idarə etmək üçün Bankın istifadə etdiyi əsas amil ARMB-nin müəyyən etdiyi likvidlik əmsalıdır. Bank ARMB tələbinə uyğun olaraq, gündəlik əsaslarla bu icbari likvidlik əmsalını hesablayır. Bu əmsal yüksək likvidli aktivlərin tələb əsasında ödənilən öhdəliklərə nisbəti kimi hesablanan ani likvidlik əmsalıdır.

Bank 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərində bu nisbətə uyğun gəlmişdir. 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə icbari likvidlik nisbəti aşağıdakı kimidir.

	Tələb	2019, % (audit olunmamış)	2018, % (audit olunmamış)
Ani likvidlik əmsalı	ən azı 30%	97.39%	91.18%

(f) Əməliyyat riski

Əməliyyat riski Bankın prosesləri, işçi heyəti, texnologiya və infrastrukturunu ilə bağlı bir çox səbəblərdən, habelə kredit, bazar və likvidlik risklərindən başqa kənar faktorlardan, məsələn hüquqi və normativ tələblərdən və ümumi qəbul edilmiş korporativ davranış standartlarından irəli gələn birbaşa və dolaylı zərər riskidir. Əməliyyat riskləri Bankın bütün əməliyyatlarından irəli gəlir.

Bankın məqsədi əməliyyat riskini idarə etməklə, iqtisadi səmərəlilik və innovasiya vasitəsilə Bankın nüfuzuna qarşı hər hansı maliyyə zərərləri və ziyanın qarşısını almaqdır. Bütün hallarda Bankın siyasəti tətbiq olunan hüquqi və normativ tələblərə əməl etməyi tələb edir.

Bank rəhbərliyin öz əməliyyatlarının hər sahəsində zəruri hesab etdiyi daxili nəzarət sistemlərini qurmaqla əməliyyat riskini idarə edir.

26 Kapitalın idarə edilməsi

ARMB (28 noyabr 2019-cu ilədək: MBNP) Bank üçün kapital tələblərini müəyyən edir və onların yerinə yetirilməsinə nəzarət edir.

ARMB-nin qüvvədə olan kapital normativlərinə uyğun olaraq, banklar (i) minimum 50,000 min manat cəmi normativ kapitala malik olmalıdırlar (31 dekabr 2018: 50,000 min manat) və (ii) cəmi normativ kapitalın risk çəkili aktivlərə nisbətini (normativ kapital əmsalı) minimum 10% (31 dekabr 2018: 10%) səviyyədə saxlamalıdırlar.

Bank müəyyən edilmiş formaya uyğun olaraq icbari əmsallar barədə ARMB-yə məlumat verir. Risk departamenti gündəlik olaraq kapital adekvatlığı əmsallarına uyğunluğa nəzarət edir. Kapital adekvatlığı əmsalları ARMB-nin və Bankın daxili siyasətinin müəyyən etdiyi hədlərə yaxın olarsa, bu barədə Müşahidə Şurasına məlumat verilir.

Bank 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə minimum cəmi məcmu kapital və onun risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbəti tələblərinə uyğun olmuşdur. Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr tarixinə ARMB-nin normativ tələblərinə əsasən kapital adekvatlığı təqdim olunur:

	2019 AZN'000 (audit olunmamış)	2018 AZN'000 (audit olunmamış)
Cəmi məcmu kapital	114,031	93,672
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	455,437	339,486
Kapital adekvatlığı əmsalı (%)	25.0%	27.6%

Bank, həmçinin Bazel 1 kimi tanınmış Kapitalın Ölçülməsi və Kapital Standartları üzrə Beynəlxalq Konvensiyada (1998-ci ilin aprel ayında qəbul edilmiş düzəlişlərlə) və bazar risklərinin daxil edilməsi üzrə Kapital Sazişinə Düzəlişdə (2007-ci ilin noyabr ayında qəbul edilmiş düzəlişlərlə) müəyyən edildiyi kimi, Bazel Sazişinə uyğun olaraq hesablanmış kapital adekvatlığı əmsalına nəzarət edir.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr tarixinə Bazel Sazişinin tələblərinə uyğun olaraq hesablanmış kapital mövqeyinin tərkibi təqdim olunur:

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
1-ci dərəcəli kapital		
Nizamnamə kapitalı	102,047	102,047
Yığılmış zərər	(16,073)	(31,227)
Cəmi 1-ci dərəcəli kapital	85,974	70,820
2-ci dərəcəli kapital		
Yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı – binalar	2,596	2,688
Subordinasiya borc öhdəlikləri (amortizasiya edilməmiş hissəsi)	17,386	17,459
Cəmi 2-ci dərəcəli kapital	19,982	20,147
Çıxılsın: investisiyalar	(419)	(419)
Cəmi kapital	105,537	90,548
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər		
Balans	279,961	303,367
Balansdankənar	54,646	38,478
Cəmi risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	334,607	341,845
1-ci dərəcəli kapital payı	25,69%	20,73%
Cəmi kapital payı	31,54%	26,50%

Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər hər bir aktiv və tərəf müqabili ilə bağlı kredit, bazar və digər risklərin xarakterinə uyğun olaraq təsnifləşdirilmiş və onların hesablanmasını əks edən risk dərəcələri sisteminə əsasən qiymətləndirilir. Bu zaman müvafiq girov və ya zəmanətlər nəzərə alınır. Eyni prosedur, potensial itkilərin gözlənilməyən xarakterini əks etmək üçün qəbul edilən bəzi düzəlişlərlə, uçota alınmamış müqavilə öhdəliklərinə də tətbiq olunur.

27 Kreditlə əlaqəli öhdəliklər

Bankın kredit vermək öhdəlikləri mövcuddur. Bu öhdəliklər təsdiqlənmiş kreditlər, kredit kartları üzrə limitlər və overdraftlar şəklindədir. Bank müştərilərinin üçüncü tərəflər qarşısında öhdəliklərinin yerinə yetiriləcəyinə təminat vermək məqsədi ilə maliyyə zəmanətləri və akkreditivlər verir. Bu kimi müqavilələrin sabit limitləri vardır və onlar adətən beş il müddətində bağlanılır.

Bank kredit vermək öhdəliklərini üzərinə götürdükdə, maliyyə zəmanətlərini və akkreditivləri verdikdə müştərilərə kredit verdiyi zaman tətbiq etdiyi kredit risklərinin idarə edilməsi siyasət və prosedurlarını tətbiq edir.

Aşağıdakı cədvəldə öhdəliklərin müqavilə üzrə məbləğləri kateqoriyalar üzrə təqdim olunur. Cədvəldə öhdəliklər üzrə göstərilmiş məbləğlər onlar üzrə tam həcmdə avansların verildiyini fərz edir. Cədvəldə zəmanətlər üzrə göstərilmiş məbləğlər tərəf müqabilləri bağladığı müqavilələrdə nəzərdə tutulmuş öhdəliklərini tam həcmdə yerinə yetirmədikləri halda hesabat tarixinə tanınacaq maksimal balans itkilərini əks etdirir.

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Müqavilədə nəzərdə tutulmuş məbləğ		
Zəmanətlər	34,539	16,864
İstifadə edilməmiş kredit xətləri	20,107	21,614
	54,646	38,478

3-cü mərhələyə aid olan və balansı 300 min manat olan bir müştəri istisna olmaqla, bütün zəmanət qalıqları 1-ci mərhələdədir. Bütün istifadə edilməmiş kredit xətti qalıqları 1-ci mərhələdədir.

Cədvəldə göstərilmiş cəmi müqavilə üzrə şərti öhdəlikləri heç də mütləq gələcək nağd pul vəsaitlərinə tələbatı əks etdirmir, çünki bu şərti öhdəliklərin maliyyələşdirməsi təmin edilmədən müddəti başa çatdı və ya onlara xitam verilə bilər. Kredit və kredit xətlərinin ayrılmasına dair şərti öhdəliklərin əksəriyyəti Bank tərəfindən şərtsiz öhdəlikləri təşkil etmir.

28 İcarələr

Bankın icarəçi olduğu icarələr (MHBS 16)

Bank əsasən bir sıra filial və baş ofis əraziləri icarəyə götürür. İcarələr adətən 1-5 il müddətinə olur və müddət bitdikdən sonra uzadıla bilər. Bəzi icarələrin haqqı bazar qiymətlərini əks etdirməsi üçün hər üç ildən bir yenidən razılaşdırılır.

Əvvəllər bu icarələr MUBS 17-yə əsasən əməliyyat icarələri kimi təsnif olunurdu.

Bankın icarəçi olduğu icarələr haqqında məlumat aşağıda təqdim olunur.

(i) *İstifadə hüququ formasında olan aktivlər*

İstifadə hüququ formasında olan aktivlər əsasən investisiya mülkiyyəti anlayışına uyğun gəlməyən filial və baş ofis ərazilərinin icarəsinə aiddir.

AZN'000	Filial və baş ofis əraziləri	Torpaq	Cəmi
2019			
1 yanvar tarixinə qalıq	3,746	113	3,859
İl üzrə amortizasiya xərci	(901)	(13)	(914)
31 dekabr tarixinə qalıq	2,845	100	2,945

31 dekabr 2019-cu il tarixinə icarə öhdəliklərinin müddətlərinin təhlili üçün 25-ci qeydə baxın.

(ii) Mənfəət və ya zərərdə tanınan məbləğlər

'000 AZN	2019
2019 – MHBS 16-ya əsasən icarələr	
İstifadə hüququ formasında olan aktivlərin amortizasiyası	914
İcarə öhdəlikləri üzrə faiz	335
Qısamüddətli icarələrlə bağlı xərclər	104
2018 – MUBS 17-yə əsasən əməliyyat icarələri	
Lease expense	1,077

(iii) Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatda tanınan məbləğlər

'000 AZN	2019
İcarələr üzrə cəmi məxaric	(1,123)

29 Şərti öhdəliklər

(a) Sığorta

Azərbaycan Respublikasında sığorta sahəsi inkişaf mərhələsindədir və dünyanın digər ölkələrində qəbul edilmiş sığortalamanın bir çox formaları Azərbaycanda hələ mövcud deyil. Bankın əmlak və avadanlıqları, biznes fəaliyyətinin dayanması və ya Banka məxsus olan ərazilərdə və ya onun əməliyyatları ilə əlaqəli baş vermiş hadisələr nəticəsində əmlak və ya ətraf mühitə zərər vurulması ilə əlaqədar olaraq yaranan üçüncü tərəf məsuliyyətinə dair tam sığorta təminatı yoxdur. Bank tam sığorta təminatı alanadək, müəyyən aktivlərin itirilməsi və ya məhv olunması riski mövcuddur və bu riskin əməliyyatlara və maliyyə vəziyyətinə əhəmiyyətli dərəcədə mənfi təsiri ola bilər.

(b) Məhkəmə iddiaları

Bank öz fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq məhkəmə iddiaları və şikayətlərlə üzləşir. Rəhbərlik bu kimi iddia və şikayətlər nəticəsində yaranan maddi məsuliyyətin Bankın maliyyə vəziyyətinə və ya gələcək əməliyyatların nəticələrinə ciddi mənfi təsir göstərməyəcəyini hesab edir.

(c) Vergi öhdəlikləri

Azərbaycan Respublikasının vergiqoyma sistemi inkişaf etməkdə olduğuna görə bir çox hallarda aydın olmayan, ziddiyyətli və müxtəlif vergi orqanları tərəfindən fərqli qaydada təfsir edilən qanunvericilikdə tez-tez dəyişikliklərlə, rəsmi göstərişlərlə və məhkəmə qərarları ilə səciyyələnir. Vergilər sərt cərimələr və faizlər tətbiq edən orqanlar tərəfindən yoxlanılır və araşdırılır. Bir vergi ili ümumən üç növbəti təqvim ili müddətində vergi orqanları tərəfindən nəzarət üçün açıq qalır. Lakin müəyyən hallarda bir vergi ili daha uzun müddətə açıq qala bilər. Azərbaycan Respublikası daxilində baş verən son hadisələrə əsasən, vergi orqanları öz şərtlərində və vergi qanunvericiliyinin tətbiqində daha iddialı mövqe nümayiş etdirirlər.

Bu hallar Azərbaycan Respublikasında digər ölkələrlə müqayisədə daha ciddi vergi risklərinin yaranmasına səbəb ola bilər. Rəhbərlik qüvvədə olan qanunvericiliyinin, rəsmi göstərişlərin və məhkəmə qərarlarının təsnifləri əsasında vergi öhdəlikləri ilə əlaqədar adekvat tədbirləri gördüyünü hesab edir. Buna baxmayaraq, müvafiq səlahiyyətli orqanların şərtləri fərqli ola bilər və vergi orqanları öz şərtlərinin tətbiq edilməsinə nail olduqları halda, maliyyə hesabatlarına təsiri əhəmiyyətli ola bilər.

Bank bir sıra amillərin qiymətləndirilməsinə, o cümlədən vergi qanunvericiliyin təfsirinə və əvvəlki təcrübəsinə əsaslanaraq inanır ki, vergi öhdəlikləri üçün hesablaşmalar bütün açıq vergi illərinə görə adekvatdır. Bu qiymətləndirmə ehtimal və fərziyyələrə əsaslanaraq həyata keçirilir və uyğun olaraq gələcək hadisələr haqqında ehtimalları əhatə edə bilər. Bankın mövcud vergi öhdəliklərinin adekvatlığı ilə bağlı öz mülahizəsini dəyişdirməsinə səbəb olan yeni məlumatlar yarana bilər; vergi öhdəliklərinə bu cür dəyişikliklər həmin qərarın verildiyi dövrdə vergi xərci məbləğinə təsir edə bilər.

30 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar

Nəzarət münasibətləri

31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə banka əsas nəzarət edən tərəf yoxdur.

Müşahidə Şurası və İdarə Heyətinin üzvləri ilə əməliyyatlar

31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərində tamamlanan illər üzrə işçi heyəti xərclərinə daxil olan işçilərə edilmiş cəmi ödənişlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Qısamüddətli işçi müavinətləri	1,784	1,562
	1,784	1,562

Bu məbləğlərə İdarə Heyəti və Müşahidə Şurasının üzvlərinə nağd pul ödənişləri daxildir.

İdarə Heyəti və Müşahidə Şurasının üzvləri ilə əməliyyatlar üzrə 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə olan qalıqlar və orta effektiv faiz dərəcələri aşağıda qeyd olunmuşdur:

	2019 AZN'000	Orta effektiv faiz dərəcəsi	2018 AZN'000	Orta effektiv faiz dərəcəsi
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat				
Ödənilməli kreditlər (ümumi)	100	17.48%	2,226	14.94%
Kreditin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	(2)	-	(1,983)	-
Cari hesablar	121	-	176	-
Alınmış depozitlər	495	9.39%	333	7.38%
Kreditlər və istifadə olunmamış kredit xətləri üzrə öhdəliklər	82	4.27%	94	8.20%

İdarə Heyəti və Müşahidə Şurasının üzvləri ilə əməliyyatlar üzrə 31 dekabr tarixində tamamlanan illərin sonuna olan mənfəət və ya zərər aşağıda qeyd olunur:

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Mənfəət və ya zərər		
Faiz gəliri	164	137
Faiz xərci	(29)	(22)
Gözlənilən kredit zərərlərinin bərpası	390	168

Bank digər əlaqəli tərəflərlə 31 dekabr 2019-cu il tarixinə olan qalıqları və əlaqəli orta effektiv faiz dərəcələrini və 31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il üzrə əməliyyatlardan əlaqəli mənfəət və ya zərər məbləğlərini aşağıdakı kimi təqdim edir:

	Səhmdarlar, yaxın ailə üzvləri və nəzarət altında olan müəssisələr		Digərləri*		Cəmi
	Orta effektiv faiz dərəcəsi, %		Orta effektiv faiz dərəcəsi, %		
	AZN'000		AZN'000		AZN'000
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat					
AKTİVLƏR					
Müştərilərə verilmiş kreditlər					
Qısamüddətli kreditlər üzrə ümumi qalıq (AZN)	10	-	-	-	10
Uzunmüddətli kreditlər üzrə ümumi qalıq (AZN)	2,952	13.69%	3,257	2.50%	6,209
Uzunmüddətli kreditlər üzrə ümumi qalıq (USD)	1	0.00%	35,296	3.63%	35,297
Cəmi dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(55)	-	(7,285)	-	(7,340)
ÖHDƏLİKLƏR					
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri					
Cari hesablar	828	-	251	-	1,079
Müddətli depozitlər					
Qısamüddətli depozitlər (AZN)	436	8%	-	-	436
Qısamüddətli depozitlər (USD)	14,011	1.00%	-	-	14,011
Uzunmüddətli depozitlər (AZN)	2,854	8.61%	-	-	2,854
Uzunmüddətli depozitlər (USD)	11,554	1.11%	-	-	11,554
Subordinasiya borc öhdəlikləri (USD)	14,278	10.33%	6,062	7.50%	20,340
Kreditlər və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə öhdəliklər	139	0.03%	-	-	139
Mənfəət və ya zərər					
Faiz gəliri	443		859		1,302
Faiz xərci	(1,083)		(446)		(1,529)
Gözlənilən kredit zərərləri	(55)		(551)		(606)

Bank digər əlaqəli tərəflərlə 31 dekabr 2018-ci il tarixinə olan qalıqları və əlaqəli orta effektiv faiz dərəcələrini və 31 dekabr 2018-ci il tarixində tamamlanan il üzrə əməliyyatlardan əlaqəli mənfəət və ya zərər məbləğlərini aşağıdakı kimi təqdim edir:

	Səhmdarlar, yaxın ailə üzvləri və nəzarət altında olan müəssisələr		Digərləri*		Cəmi
	Orta effektiv faiz dərəcəsi, %		Orta effektiv faiz dərəcəsi, %		
	AZN'000	%	AZN'000	%	AZN'000
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat					
AKTİVLƏR					
Müştərilərə verilmiş kreditlər					
Qısamüddətli kreditlər üzrə ümumi qalıq (AZN)	11	25%	-	-	11
Uzunmüddətli kreditlər üzrə ümumi qalıq (AZN)	4,760	12.77%	3,271	11.00%	8,031
Uzunmüddətli kreditlər üzrə ümumi qalıq (USD)	-	-	33,608	5.00%	33,608
Cəmi dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(73)	-	(6,734)	-	(6,807)
ÖHDƏLİKLƏR					
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri					
Cari hesablar	1,002	-	834	-	1,836
Müddətli depozitlər					
Tələbli depozitlər (AZN)	-	-	9	1.00%	9
Qısamüddətli depozitlər (AZN)	1,376	9.00%	-	-	1,376
Qısamüddətli depozitlər (USD)	24,430	1.00%	-	-	24,430
Uzunmüddətli depozitlər (AZN)	5,955	12.00%	-	-	5,954
Uzunmüddətli depozitlər (USD)	6,588	2.76%	-	-	6,588
Subordinasiya borc öhdəlikləri (USD)	14,327	11.00%	6,062	7.50%	20,389
Kreditlər və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə	190	-	2	-	192
Mənfəət və ya zərər					
Faiz gəliri	16		1		17
Faiz xərci	(2,046)		(446)		(2,492)
Dəyərsizləşmə üzrə zərərlər	(73)		163		90

*Burada digərləri Bankın əlaqəli səhmdar şirkətləridir.

30 Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri: ədalətli dəyərlər və uçot təsnifatları

Uçot təsnifatları və ədalətli dəyərlər

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2019-cu il tarixinə maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin balans dəyərləri və ədalətli dəyərləri haqqında məlumat təqdim olunur:

AZN '000	Amortizasiya edilmiş dəyər	Sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyər	Cəmi balans dəyəri	Ədalətli dəyər
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	274,614	-	274,614	274,614
İnvestisiya qiymətli kağızları	13,553	402	13,955	14,083
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	60,285	-	60,285	57,319
Müştərilərə verilmiş kreditlər	351,574	-	351,574	347,992
Sair maliyyə aktivləri	6,356	-	6,356	6,356
	706,382	402	706,784	700,364
Bank depozitləri və qalıqları	20,446	-	20,446	20,305
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	499,588	-	499,588	498,696
Sair borc öhdəlikləri	87,401	-	87,401	87,401
Subordinasiya borc öhdəlikləri	20,339	-	20,339	20,339
Sair maliyyə öhdəlikləri	5,730	-	5,730	5,730
	633,504	-	633,504	632,471

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2018-ci il tarixinə maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin balans dəyərləri və ədalətli dəyərləri haqqında məlumat təqdim olunur:

AZN '000	Amortizasiya edilmiş dəyər	Sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyər	Cəmi balans dəyəri	Ədalətli dəyər
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	353,520	-	353,520	353,520
İnvestisiya qiymətli kağızları	11,347	402	11,749	11,833
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	88,297	-	88,297	88,297
Müştərilərə verilmiş kreditlər	279,935	-	279,935	275,483
Sair maliyyə aktivləri	5,359	-	5,359	5,359
	738,458	402	738,860	734,492
Bank depozitləri və qalıqları	17,829	-	17,829	17,689
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	581,473	-	581,473	582,343
Sair borc öhdəlikləri	54,963	-	54,963	54,963
Subordinasiya borc öhdəlikləri	20,388	-	20,388	20,388
Sair maliyyə öhdəlikləri	4,344	-	4,344	4,344
	678,997	-	678,997	679,727

Ədalətli dəyər hesablamaları maliyyə alətinin müstəqil kommersiya əməliyyatında tərəflər qismində çıxış edən məlumatlı şəxslər arasında mübadilə oluna bildiyi məbləğini təxmin etmək məqsədinə xidmət edir. Buna baxmayaraq, qeyri-müəyyənlikləri və mühakimənin subyektivliyini

nəzərə alaraq, ədalətli dəyər aktivlərin satışı və ya öhdəliklər üzrə hesablaşmanın aparılması çərçivəsində reallaşdırıla bilən kimi qəbul edilməməlidir.

Fəal bazarda alınıb-satılan maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri kotirovka olunan bazar qiymətlərinə və ya diler qiymət təkliflərinə əsaslanır. Bütün digər maliyyə alətləri üçün Bank digər qiymətləndirmə üsullarından istifadə etməklə ədalətli dəyərləri müəyyən edir. Qiymətləndirmə üsullarının məqsədi qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında adi əməliyyatda aktiv satmaq üçün əldə olunacaq və ya öhdəliyi ötürmək üçün ödəniləcək qiyməti əks etdirən ədalətli dəyərin müəyyənəşdirilməsidir.

Qiymətləndirmə üsullarına xalis cari dəyər və diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkət modelləri, bazarda müşahidə oluna bilən qiymətləri mövcud olan maliyyə alətləri ilə müqayisə daxildir. Qiymətləndirmə üsullarında istifadə edilən ehtimallara və göstəricilərə riskləri olmayan və benchmark faiz dərəcələri, kredit spreadi və diskont dərəcələrin qiymətləndirilməsində istifadə edilən sair premiyalar, istiqraz və kapital qiymətləri, xarici valyuta məzənnələri, kapital və kapital indeksi qiymətləri, gözlənilən açıq mövqelər və nisbətlər daxildir. Qiymətləndirmə üsullarının məqsədi kommersiyada fəaliyyət göstərən bazar iştirakçıları tərəfindən müəyyən edilən hesabat tarixində maliyyə alətinin dəyərini əks etdirən ədalətli dəyər vəziyyətinə çatmaqdır.

Ədalətli dəyər iyerarxiyası

Bank ədalətli dəyərləri ölçərkən ilkin göstəricilərin əhəmiyyətliliyini əks etdirən aşağıdakı ədalətli dəyər iyerarxiyasından istifadə edir:

- **1-ci səviyyə:** Fəal bazarda eyni bir alət üçün aktiv bazar qiymətləri (nizamlanmamış).
- **2-ci səviyyə:** birbaşa (yəni qiymətlər kimi), ya da bilavasitə (yəni qiymətlərdən törəyən) müşahidə oluna bilən, 1-ci səviyyəyə daxil edilmiş kotirovka olunan qiymətdən başqa digər ilkin göstəricilər. Bu kateqoriyaya aşağıdakı amillərdən istifadə etməklə qiymətləndirilən alətlər daxildir: analoji alətlər üçün fəal bazarda tətbiq edilən bazar qiymətləri; analoji alətlər üzrə kifayət qədər fəal hesab olunmayan bazarlarda tətbiq edilən qiymətlər; və ya bütün əhəmiyyətli ilkin göstəricilərin birbaşa, yaxud dolayısı ilə bazar məlumatlarından müşahidə oluna bildiyi sair qiymətləndirmə üsulları.
- **3-cü səviyyə:** ilkin göstəricilər müşahidə oluna bilmir. Bu kateqoriyaya aid edilən alətlərin qiymətləndirmə metoduna müşahidə edilə bilən məlumata əsaslanmayan ilkin göstəricilər daxildir və müşahidə edilə bilməyən ilkin göstəricilər həmin alətin qiymətləndirilməsində əhəmiyyətli təsirə malikdir. Bu kateqoriyaya oxşar alətlər üçün kotirovka olunan qiymətlər əsasında qiymətləndirilən alətlər daxildir və bu zaman alətlər arasında fərqi əks etdirmək üçün mühüm müşahidə olunmayan tənzimləmələr və ya mülahizələr tələb olunur.

31 dekabr 2019-cu il tarixinə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərlərini hesablamaq üçün rəhbərlik aşağıdakı diskont dərəcələrini tətbiq etmişdir:

- fiziki şəxslərə milli və xarici valyuta ilə verilmiş kreditlər üzrə gələcək pul vəsaitlərinin diskontlaşdırılması üçün müvafiq olaraq 16.6% (2018: 17.1%) və 8.0% (2018: 14.7%) diskont dərəcələri istifadə olunmuşdur;
- korporativ müştərilərə milli və xarici valyuta ilə verilmiş kreditlər üzrə gələcək pul vəsaitlərinin diskontlaşdırılması üçün müvafiq olaraq 8.8% (2018: 9.3%) və 5.3% (2018: 6.1%) diskont dərəcələri istifadə olunmuşdur;
- banklardan milli və xarici valyuta ilə alınacaq vəsaitlərin diskontlaşdırılması üçün müvafiq olaraq 8.97 % (2018: 9.46%) və 3.67 % (2018: 3.29%) diskont dərəcələri istifadə olunmuşdur;
- fiziki şəxslərin milli və xarici valyutada olan depozitləri üzrə gələcək pul vəsaitlərinin diskontlaşdırılması üçün müvafiq olaraq 9.68 % (2018: 10.01%) və 2.40 % (2018: 2.66%) diskont dərəcələri istifadə olunmuşdur;

- korporativ müştərilərin milli və xarici valyutada olan depozitləri üzrə gələcək pul vəsaitlərinin diskontlaşdırılması üçün müvafiq olaraq 4.71 % (2018: 5.53%) və 1.10 % (2018: 1.43%) diskont dərəcələri istifadə olunmuşdur;
- bankların milli və xarici valyutada olan depozitləri və qalıqları üzrə gələcək pul vəsaitlərinin diskontlaşdırılması üçün müvafiq olaraq 9.28 % (2018: 9.46 %) və 4.55 % (2018: 3.29%) diskont dərəcələri istifadə olunmuşdur;
- borc investisiya qiymətli kağızlarının ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi üçün kotirovka olunmuş bazar qiymətləri istifadə olunur.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2019-cu il tarixinə ədalətli dəyerdə qiymətləndirilən maliyyə alətlərinin dəyərinin ədalətli dəyər iyerarxiyası üzrə təhlili verilmişdir. Məbləğlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınmış qiymətlərə əsaslanır:

AZN '000	3-cü səviyyə	Cəmi
İnvestisiya qiymətli kağızları – kapital	402	402
	402	402

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2018-ci il tarixinə ədalətli dəyerdə qiymətləndirilən maliyyə alətlərinin dəyərinin ədalətli dəyər iyerarxiyası üzrə təhlili verilmişdir. Məbləğlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınmış qiymətlərə əsaslanır:

AZN '000	3-cü səviyyə	Cəmi
İnvestisiya qiymətli kağızları – kapital	402	402
	402	402

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2019-cu il tarixinə ədalətli dəyerdə qiymətləndirilməyən maliyyə alətlərinin dəyərinin ədalətli dəyər iyerarxiyası üzrə təhlili verilmişdir:

AZN'000	1-ci səviyyə	2-ci səviyyə	3-cü səviyyə	Cəmi ədalətli dəyərlər	Cəmi balans dəyəri
AKTİVLƏR					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	-	274,614	-	274,614	274,614
İnvestisiya qiymətli kağızları	13,681	-	-	13,681	13,553
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	-	57,319	-	57,319	60,285
Müştərilərə verilmiş kreditlər	-	-	347,992	347,992	351,574
Sair maliyyə aktivləri	-	6,356	-	6,356	6,356
	13,681	338,289	347,992	699,962	706,382

AZN'000	2-ci səviyyə	Cəmi ədalətli dəyərlər	Cəmi balans dəyəri
ÖHDƏLİKLƏR			
Bank depozitləri və qalıqları	20,305	20,305	20,446
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	498,696	498,696	499,588
Sair borc öhdəlikləri	87,401	87,401	87,401
Subordinasiya borc öhdəlikləri	20,339	20,339	20,339
Sair maliyyə öhdəlikləri	5,733	5,733	5,730
	632,474	632,474	633,504

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2018-c il tarixinə ədalətli dəyerdə qiymətləndirilməyən maliyyə alətlərinin dəyərinin ədalətli dəyər iyerarxiyası üzrə təhlili verilmişdir:

AZN'000	1-ci səviyyə	2-ci səviyyə	3-cü səviyyə	Cəmi ədalətli dəyərlər	Cəmi balans dəyəri
AKTİVLƏR					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	-	353,520	-	353,520	353,520
İnvestisiya qiymətli kağızları	10,431	-	-	10,431	11,347
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	-	88,297	-	96,075	88,297
Müştərilərə verilmiş kreditlər	-	-	275,483	275,483	279,935
Sair maliyyə aktivləri	-	5,359	-	5,359	5,359
	10,43	447,176	275,483	740,868	738,458

AZN'000	2-ci səviyyə	3-cü səviyyə	Cəmi ədalətli dəyərlər	Cəmi balans dəyəri
ÖHDƏLİKLƏR				
Bank depozitləri və qalıqları	17,689	-	17,689	17,829
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	582,343	-	582,343	581,473
Sair borc öhdəlikləri	54,963	-	54,963	54,963
Subordinasiya borc öhdəlikləri	20,388	-	20,388	20,388
Sair maliyyə öhdəlikləri	4,344	-	4,344	4,344
	679,727	-	679,727	678,997

31 Hesabat dövründən sonra baş vermiş hadisələr

2020-ci ilin ilk aylarında koronavirus infeksiyasının yayılması qlobal bazarda ciddi qeyri-stabilliyə səbəb olmuşdur. Hazırkı maliyyə hesabatlarının buraxılış üçün təsdiq edildiyi tarixə Bank bu hadisənin əhəmiyyətli təsirinə məruz qalmamışdır.

Baş verən hadisələrin Bankın fəaliyyətinə mümkün təsirlərini qiymətləndirmək üçün mütəmadi olaraq üç alt-senari olmaqla iki əsas senari əsasında bazar riskinin stres-testinqi həyata keçirilir. Bank üçün ən əhəmiyyətli risklər ARMB-nin faiz dərəcəsini artırması, milli valyutanın devalvasiyası və neft qiymətlərinin daha da düşməsi ola bilər ki, bu da orta müddətdə maliyyə nəticələrinin pisləşməsinə səbəb ola bilər.

Bank mütəmadi olaraq likvidlik riskinin stres-testinqini həyata keçirir. Bankın Risk İdarəçiliyi şöbəsi Bankın likvidlik statusuna nəzarət edir, gələcək likvidliyin senari üzrə təhlilini aparır və Bankın ARMB-nin müəyyən etdiyi likvidlik əmsalı tələblərinə uyğunluğuna nəzarət edir. Likvidlik riskinin stres-testinqinin nəticələri göstərir ki, müvafiq tədbirlər görülsə, böhran vəziyyətinin yaranması Bankın likvidlik normalarını pozmasına səbəb olmayacaq. Pul vəsaitlərinin və qısamüddətli likvid aktivlərin yetərliliyini nəzərə alaraq, Bank cari əməliyyatları üçün likvid aktiv çatışmazlığı baş verəcəyini gözləmir. Bank gözlənilən kredit zərərləri ilə əlaqədar 3 alt-senaridən ibarət ən bədbin senari çərçivəsində aşağıdakı dəyişikliklərin baş verə biləcəyini gözləyir: kredit portfelində 10% zərər 5,602 min manat məbləğində əlavə zərər ehtiyatının yaranmasına səbəb olacaq; kredit portfelində 20% zərər 11,203 min manat məbləğində əlavə zərər ehtiyatının yaranmasına səbəb olacaq; kredit portfelində 25% zərər 14,004 min manat məbləğində əlavə zərər ehtiyatının yaranmasına səbəb olacaq.

Orta müddətdə dayanıqlığı qorumaq üçün Bank hər senari üzrə tədbirlər planı hazırlayıb. Bank ARMB-nin tənzimlədiyi icbari əmsalların hamısının qorunacağını və pozulmayacağını, 50 milyon manatlıq minimal kapital norması tələbinə cavab verəcəyini hesab edir.

Hesabat tarixindən sonra 2020-ci ilin fevral ayında Bank 7,000 min manat (hər səhmə 1.40 manat) dividend elan etdi.

Elçin Qədimov
İdarə Heyətinin sədri

Mələhət Nəzirova
Baş mühasib